E U R I P I D I S

TRAGOEDIAE.

R E C E N S U I T

GODOFREDUS HERMANNUS.

Voluminis II. Pars II.

ANDROMACHA.

L I P S I A E
I N L I B R A R I A W E I D M A N N I A.

MDCCCXXXVIII.

EURIPIDIS

ANDROMACHA.

LIPSIAE
EX OFFICINA C. P. MELZERI.

EURIPIDIS

ANDROMACHA.

RECENSUIT

GODOFREDUS HERMANNUS.

LIPSIAE
IN LIBRARIA WEIDMANNIA.

MDCCCXXXVIII.

PRAEFATIO.

In Andromacham aliquanto benignior quam in plerasque alias Euripidis tragoedias fuit fortuna, nec tamen ut fructus numerum aequaret codicum. Collati sunt quattuor codices Parisienses, A. n. 2712. membranaceus, B. n. 2713. D. n. 2818. E. n. 2888. quorum primum Brunckius, qui Andromacham cum Sophoclis Electra Argentorati a. 1779. edidit, tantum non ubique est secutus. Omnes illos libros denuo excussit Ioannes Lentingius. His accedunt Florentini, A. collatus ab Is. Vossio, qui scriptus est mendosissime: deinde tres alii, notati numeris 2. 10. 15. quorum scripturas rettulit A. Matthiae, praetereaque Taurinensis, Guelferbytanus, Havniensis, lectionesque a P. Victorio adnotatae, unde translatae sunt in impressum exemplar bibliothecae Parisinae, qui liber Puteani a quibusdam vocatus est, et fragmentum Ambrosianum, hoc est, charta, qua in Homeri codice Ambrosiano pictura Hectoris et Andromachae velata est: de qua rettulit Ang. Maius. Vide Buttmanni editionem Scholiorum in Odysseam p. 582. seq. Denique ex impressis libris instar manu scriptorum sunt editio quattuor tragoediarum Florentina Iani Lascaris a. 1496.

et Aldina 1503. unde vulgata manavit scriptura, quae non indoctum correctorem nacta est in Hervagiana altera a. 1544. Scholia ex codd. hic illic auxit Io. Lentingius, qui Zutphaniae a. 1829. Andromacham edidit, operosis molesteque scriptis adnotationibus instructam, in quibus quaedam bona, plura autem sunt, quae quis vellet non esse scripta. Eius libri censuram scripsit Pflugkius in Diurnis scholasticis a. 1832. II. n. 92. 93. Memoranda praeterea editio Andromachae cum variis lectionibus librorum Parisiensium, Florentini A. libri Puteani, editionumque Lascaris et Aldi, quam curasse dicitur P. Elmsleius, Oxonii a. 1807.

Librorum, qui fontes scripturae sunt, tres classes constituit Lentingius in praefatione p. 14. primam, in qua ponit Paris. A. et Havniensem; alteram, quae contineat Florentinos A. 10. 15. Parisinum B. quemque huius exemplum chartaceum esse p. 10. dicit, D. et Lascaris codicem; tertiam, cuius sint Parisinus E. Florentinus 2. liber Victorianus, codices Taurinensis et Guelferbytanus, atque editio Aldina. Verum etsi plerumque illi libri, quos unius classis esse dicit, inter se consentiunt, tamen saepe etiam discrepant, conveniuntque cum alius classis codicibus, nec recte unam classem alteri ubique praetuleris. In quo genere magna cernitur Lentingii temeritas, qui nescio qua caussa tam iniquus est in Aldum, ut, si quam eius scripturam improbat, Aldum ut ineptum correctorem accuset, nec cogitet, veteres illos editores religiosissime quos ante oculos habebant codices reddidisse. Mihi quidem, qui se uni istarum classium addicat, non videtur probabilem huius tragoediae recensionem posse efficere. Nam quantum intelligere potui, omnes illi codices ex perpaucis ac nescio an ex uno eoque mendoso aut male habito libro manarunt, ut nunc hic, nunc ille codex veram scripturam exhibeat, multis

autem in locis manus deprehendantur correctorum, qui vel ambigue scripta pro suo arbitrio mutaverint, vel omissa suppleverint, vel metra laborare visa in ordinem redigere studuerint, tantusque est numerus versuum, in quibus voculae quaedam, quum in antiquissimo libro omissae essent, in aliis codicibus cum aliis vocabulis commutatae sunt, ut saepenumero, etiam ubi omnes libri consentiunt, librarii hiantia imperite sarcientis manus appareat. Quare nullus liber est, quem ubique sequi liceat, sed modo hinc modo illinc decerpendum est, quod a poeta profectum videri possit, saepeque etiam contra libros omnes restituendum, quod ab indoctis correctoribus positum usus et ratio erroris arguit. In qua re minimam utilitatem praebent codices Taurinensis et Guelferbytanus, qui perraro aliquid offerunt, quod non in Aldina aut in aliis sit codicibus scriptum. Itaque quum propositum haberem, ut eam tragoediae formam repraesentarem, quae nec barbare aut soloece dictis, neque ineptis sententiis, neque inconditis numeris lectorem moraretur, hoc est talem, qualem ab Euripide profectam esse non esset incredibile, iis quae quoque in loco optimae viderentur scripturae esse usus sum, indicata potissima diversitate lectionis, quo lector ipse iudicare, et, si aliter sentiret, praeferre aliam scripturam posset. Non omnes autem indicavi discrepantias, quod earum permultae nihil nisi mendae sunt, nullam ad verum inveniendum utilitatem habentes. Et vel sic vereor ne plura quam opus erat adnotaverim. Quamquam in hanc quam in contrariam partem peccare consultius duxi.

Quo tempore Andromacham docuerit Euripides, non constat. Si urbs, quam Menelaus v. 720. dicit, Argos est, verisimile est scriptam esse exeunte Olympiade LXXXIX. quo tempore Argivi ad partes Atheniensium transierunt, ut ad eum locum indicavi. Samuel Petitus

in Miscell. III. 16. p. 168. ex eodem loco collegisse sibi visus est actam esse Ol. XC. 2. archonte Archia. Hardio vero in commentatt. Acad. Inscriptt. vol. VIII. p. 268. factam ostendere studuit paullo ante finem vicesimi anni belli Peloponnesii, quod est Ol. XCII. 1. Petito assensus est Boeckhius in libro quem de tragicis Graecis scripsit p. 189. Hardio quidem, quum p. 272. quae in tertio chori cantico de duplici in civitate imperio dicuntur, ad collegium quadringentorum rettulit, non videtur cogitasse ea multo melius in Alcibiadis et Niciae aemulationem convenire. Non primum, sed secundum inter eos, qui de victoria certabant, indicatum esse Euripidem, proditum est in argumento his verbis: τὸ δὲ δρᾶμα τῶν δευτέρων. Et profecto male composita est fabula. Nam et duas actiones, quemadmodum etiam aliae Euripidis tragoediae, continet, et neutra illarum actionum ita uti debebat tractata est. Prior in Andromachae, posterior in Pelei fortuna versatur: in utraque quod institutum est non ad iustum finem perducitur, sed abrumpitur violenter in altera casu, in altera dea in auxilium adhibita. Sed de his statim dicetur, postquam de consilio, quo hanc tragoediam scripserit Euripides, quaesivero. Sunt enim qui putant non aliter Graecos poetas ad tragoedias scribendas accessisse, quam ut aliquam communem sententiam, quae vel ad rem publicam recte gerendam, vel ad vitam sapienter pieque degendam spectaret, multa diuturnaque deliberatione pensitatam aliquo ex veteri historia facto quam accuratissime illustrarent: in eoque poetarum consilio indagando explicandoque laudem positam existimant interpretis. Qui nescio an haud raro quaerant, quod quum repperisse sibi videantur, repertum veteres illi poetae vehementer essent miraturi. In Andromacha quidem frustra huiusmodi quid quaereretur. Non in iis rebus operam ponebant antiqui poetae,

quas nemo eos in mente habuisse crederet, sed tragoediam si scribere vellent, argumentum circumspiciebant, quod metum et miserationem excitare posset: quali in argumento eligendo probabile est eos nunc ipsius argumenti ea gravitate et commoditate, quae victoriam promitteret, nunc aemulatione, ut superarent alios in eadem re minus feliciter versatos, nunc temporum ratione ductos esse, cui aliud prae alio argumento conveniret. Quocirca Andromacham vix dubitari potest quin odio Lacedaemoniorum scripserit Euripides, cuius rei quum apertissimae vituperationes, tum mores testes sunt Hermionae et Menelai.

Videamus nunc quomodo fabulam composuerit. In prologo Andromacha coram una fida famula crudelissimam sortem suam conqueritur, quod nobili genere orta, Hectoris quondam coniux, postquam maritum ab Achille occisum, filium Astyanactem de turri praecipitatum viderit, serva et concubina Neoptolemi facta, filioque ex eo genito ad aliquam solatii spem erecta, ab Hermiona, quam ille uxorem duxerit, malarum artium, quibus eam sterilem faciat, insimuletur, mortique et ab ipsa et a patre eius Menelao, qui ad id Sparta venerit, sit destinata, dum Neoptolemus Delphis esset, veterem in deum culpam expiaturus: quare se, filio alia in domo abscondito, ad Thetidis sacellum confugisse. Famula ad haec respondet, comperisse videri Menelaum ubi lateret puer, ad eumque adducendum abisse. Hinc novo timore anxia mater famulam rogat, ut ipsa Peleo haec nunciatum eat, ad quem alii frustra missi fuerint nuncii. Haec omnia optime et inventa et exposita sunt, prudenterque etiam unum, neque, ut alii scriptores, tres filios esse Andromachae fecit. Nam ad abstrahendam ex fano Thetidis satis erat unus, neque opus pluribus.

Sequitur egregia querela Andromachae versibus ele-

giacis, quod unicum est huius rei exemplum in iis quas habemus tragoediis, et fortasse novum quid ausi poetae: dein chori carmen, miserantis infortunium Andromachae.

Tum prodit in scenam Hermiona, auro gemmisque et pretiosis vestibus splendens, quae se ingenti fastu ferocissimaque superbia efferens opprobriis et contumeliis onerat Andromacham, graviter et decenter respondentem, eique certam mortem minatur, habere se significans, quo eam relinquere fanum deae cogat. Huius mulieris tam stolida est iactatio, tam immanis saevitia, tam impudens turpitudo, ut eius ingenium moresque nemo non detestari debeat abominarique vehementissime. Credo ego quidem haec placuisse Atheniensibus, verum odio Lacedaemoniorum, non quod hanc valde dignam tragoedia personam esse putarent. Quamquam vis certe quaedam et robur in ista atrocitate est.

Plane vero foedum est et contemnendum Menelai ingenium, qui, postquam digressa Hermiona chorus mala e Paridis indicio orta cecinit, in scenam procedit puerum secum adducens Andromachae. Is tranquillior animo quam filia, sed par impudentia aut turpior etiam, optionem dat Andromachae, utrum sese necandam tradere, an interfici filium velit. Cui illa eo quo dignus est contemptu respondet, atque ubi videt non dimoveri illum ab ista conditione, conquesta tristissimam sortem suam, pueri servandi caussa relinquit sacellum seque dedit Menelao. Ibi ille non solum vinciri eam iubet, sed etiam de puero statuendi arbitrium Hermionae, utrum vivere eum an necari velit, se dicit relinquere, deceptamque se querenti Andromachae fallaciam confitetur impudentissime. Unde illa hanc turpitudinem hominis ignavi acerbissima et se dignissima oratione exagitat.

Abit tum de scena Menelaus, quem sequuntur mini-

stri Andromacham cum puero abducentes. Interea chorus neque unius viri duplex coniugium, neque ullo in negotio divisam inter plures potestatem sibi probari dicit. Redeunt tum qui ad mortem ducantur Andromacha et filius, flebili carmine fortunam suam lamentantes, quos asperrimis verbis mori iubet Menelaus, nihilque commoveri se precibus eorum affirmat.

Ibi vero Peleus advenit, cui quum quaerenti quid hic agatur paucis rem aperuisset Andromacha, graviter ille obiurgat Menelaum. Inde vehemens inter utrumque altercatio, solvitque ipse Peleus vincula Andromachae, non audente prohibere Menelao: qui aperte timens minas quamvis grandaevi senis, subigendae cuiusdam urbis praetexto negotio Spartam abit, caussam suam reverso Neoptolemo se acturum dicens. Ea in scena cum fortitudine Pelei ita composita est Menelai ignavia, ut ille nunc non minus contemnendus, quam paullo ante detestandus appareat. Haec scena memorabilis est eo, quod, ut Elmsleius ad Medeam p. 72. (58. ed. Lips.) dicit, quattuor personae in scena stant. Putabat autem Elmsleius concessum fuisse, ut pueri loquentes extra numerum introducerentur. Id non credo verum esse, sed pueros dumtaxat ad agendum esse adhibitos, quod necessarium erat, ne ipsa species adultos ostenderet; quae illi autem recitare vel canere deberent, curatum puto ut histrio sipario oculis spectatorum subtractus recitaret caneretve. Itaque idem histrio, qui deinde Peleum agit, cecinisse putandus erit paullo ante Molossi lamenta et preces.

Liberatis periculoque ereptis Andromacha et filio eius chorus quam praeclarum sit nobili genere ortum esse praedicat, Peleumque etiam propter eius olim fortia facta laudibus extollit.

Acta est res potissima: in tuto sunt enim, quorum

vita periclitabatur. Reliquum si quid est, positum id esse debet in puniendis iis, quorum malitia perituri erant Andromacha et filius. At alter eorum, Menelaus, poenae sese subduxit, Spartam repetens. Restat tamen Hermiona. Prodit igitur nutrix eius, patris praesidio destitutam metuentemque vitae suae ab Neoptolemo, si is redeat, ipsam sibi manus inferre velle narrans. Subsequitur statim ipsa Hermiona, vehementissime animo agitata, seseque abominans, et de salute desperans. Quam ubi consolari studet nutrix, de improviso advenit Orestes, qui postquam quid actum sit audivit, non ignotum sibi Hermionae cum Andromacha dissidium fuisse, sed exspectasse se dicit, utrum mansura apud Neoptolemum, an relictura eius domum esset, et ad se, cui olim a Menelao desponsata fuisset, concessura. Illa igitur orat, ut quam celerrime se hinc abducat Orestes, isque significat ab se structas apud Delphos insidias esse Neoptolemo, ex quibus ille non sit vivus evasurus. Chorus autem mala memorat ex bello Troiano Graecis et barbaris nata, quod carmen Hardio p. 279. graviter vituperat, periculum Neoptolemi potius sollicitum habere chorum debere existimans. At de hac re si caueret chorus, desereret officium suum, neque consolaretur, quod eum facere decet, Hermionam, sed invidiam excitaret Oresti.

Ita igitur etiam Hermiona poenas effugit, et quidem casu, qui modus omnium minime probandus. Tegere id quidem studuit Euripides eo, quod promissam olim Oresti fecit, hunc autem exspectantem quid factura esset metu Neoptolemi. At nihilo minus plane fortuitus manet adventus Orestis. Nam fortuitum in fabulis scenicis est, quidquid non ex iis, quae initio posita sunt elementa, necessario consequitur.

Quod si non recte rem ita instituit Euripides, ut Menelaus et Hermiona, quorum malitiosam saevitiam qui-

vis puniri vellet, casu salvi evaderent, multo gravius peccavit eo, quod illorum loco Peleum, cuius generosa intercessione periculo liberati sunt Andromacha et eius filius, in malum incidentem, et veluti poenas iustitiae suae luentem fecit. Idque eo deterius est, quod quae nunc sequitur pars tragoediae plane aliam et novam actionem, eamque idcirco tantum adiectam, ut iustam longitudinem acciperet tragoedia, ac ne recte quidem tractatam, continet. Nam si abducenda ab Oreste erat Hermiona, quid opus erat, ut ille simul Neoptolemum ab Delphis occidendum curaret? Poterat enim vindicare sibi mulierem, quam suam esse contenderet, et exspectare an eam repetiturus esset Neoptolemus. Nunc autem istas insidias eo consilio commemoratas esse apparet, ut mors Neoptolemi non plane casu hoc tempore facta posset consequi, lamentaque audiri Pelei caede nepotis afflicti. Repetivit hanc rem Euripides in extremo Oreste, valde dissentientem a communi fama. Scholiastes ad Orestis v. 1649. *οὐκ ἐγάμησεν αὐτὴν κατὰ τοῦτο, ὅτι τέκνα οὐκ εἶχεν ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ὁ μὲν Εὐριπίδης διὰ τοῦτο ἀνῃρῆσθαί φησι τὸν Νεοπτόλεμον ὑπὸ τῶν Δελφῶν, ὅτι παρεγένετο εἰς Δελφοὺς δίκας ἀπαιτήσων τὸν θεὸν ὑπὲρ τῆς τελευτῆς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Φερεκύδης δέ φησι περὶ παίδων χρησμὸν αἰτοῦντα τὸν Νεοπτόλεμον ἀναιρεθῆναι. ἐπεὶ Νεοπτόλεμος Ἑρμιόνην γαμεῖ τὴν Μενελάου, ἔρχεται εἰς Δελφοὺς περὶ παίδων χρησόμενος· οὐ γὰρ αὐτῷ ἐγένοντο ἐξ Ἑρμιόνης· καὶ ὁρᾷ κατὰ τὸ χρηστήριον κρέα διαρπάζοντας τοὺς Δελφούς, ἀφαιρεῖται τὰ κρέα αὐτούς, αὐτὸν δὲ κτείνει Μαχαιρεύς, ὁ τούτων ἱερεύς, καὶ κατορύσσει αὐτὸν ὑπὸ τὸν οὐδὸν τοῦ νεώ.* Alia ibi testimonia attulit Matthiae. Hanc igitur narrationem sprevit Euripides, quod sic et amantior Hermionae spectatoribus vi-

deri debuisset Neoptolemus, quam ut illa tam infestam se praeberet Hermionae, et mors Neoptolemi ex aliena a fabulae argumento caussa consequnta nihil ad augendum in Hermionam odium conferret. Haec autem quae in Neoptolemi interitu versatur actio tantopere festinata est, ut initium statim finis sequatur, nec locus relictus sit metui instantis mali. Nam simulatque audivit Peleus mortem Delphis parari Neoptolemo, adsunt nuncii corpus mortui afferentes, nec quidquam relinquitur, quam ut Peleus cum eoque chorus lamententur: quem luctum consolatur Thetis eo, quod Neoptolemi posteris regnum Molossiae, Achilli sedem insulam Leucen, ipsi autem Peleo immortalitatem promittit. Ita tragoedia, quam oportebat Menelai et Hermionae infortunio finiri, assuta parte aliena iustam quidem magnitudinem adepta est, sed ita ut scelerati impuniti abirent, plecteretur autem is, qui non solum ipse innocens erat, sed etiam innocentes liberaverat ab interitu. At nimirum, inquiat aliquis, non licebat famam ab antiquioribus traditam mutare. Ea vero ars est poetae, ut aut non eligat argumentum, ex quo confici bona tragoedia nequeat, aut, si elegit, non ita sequatur fidem historiae, ut eam non accommodet ei formae, quae consentanea sit legibus tragoediae.

Quoniam ad Helenae v. 1421. me ad initium Andromachae de nominativo, qui pro vocativo poneretur, dicturum significavi, eaque adnotatio non potuit commode versui ipsi, ad quem pertinet, subiici, hic de ea re exponam. Legitur enim in primo versu Andromachae in codd. Havn. Taur. Guelf. ut in Ald. et quae hanc sequuntur edd. πόλις; in Par. E. autem et Flor. 2. 10. 15. Vict. Lasc. πόλι; denique in Par. A. B. Flor. A. πτόλι. Vocativus alloquentis et compellantis est, nominativus declarantis et exclamantis: nam exclamatio demonstratio est

eius, quem miramur. Itaque si Asiae ornamentum appellat Andromacha, recte declarandi caussa addet Θηβαία πόλις; sin urbem Thebas alloquitur, eamque dicit ornamentum Asiae esse, dicet Θηβαία πόλι, ut σχῆμα iam non vocativus, sed nominativus sit. Apollonius III. de syntaxi c. 9. p. 218. ed. Sylb. et Bekkeri, ac de pronom. p. 285. negat ἐκεῖνος habere vocativum, quia de absente dicatur, habere autem οὗτος, quia de praesente. Duplex in his error: nam et absentem alloqui possumus, neque ὦ οὗτος vocativus, sed nominativus est, declarans qui sit quem vocemus. Vocativus est οὗτε, sed ob id ipsum inusitatus, quia non est nomen hominis quem vocamus, sed declarat hunc esse, qui in conspectu est. Ἐκεῖνε vero quidni dici possit, si pro epitheto est? Ut si quis se illum Socratem esse iactet, quid impedit quin eum appellemus ἐκεῖνε Σώκρατες? Possessiva, quia epitheta sunt, habent vocativum: ὦ πάτερ ἡμέτερε Κρονίδη. Non est tamen, ut μῆτερ ἐμή, sic πάτερ ἐμὲ dictum, quem vocativum, quia eamdem quam personale pronomen formam habeat, inusitatum esse adnotavit Eustathius p. 1871, 24. Paullo aliter quam Apollonius Etymologicum M. p. 643, 26. et Gudianum p. 443. καὶ ἡ κλητικὴ ὦ οὗτος, Ἀττικῶς. ὁμοίως καὶ τὸ ἐκεῖνος. ἡ δὲ αὐτὸς κλητικὴν οὐκ ἔχει. Hic igitur grammaticus ὦ ἐκεῖνος vocativum esse vult. Αὐτὸς Apollonius, ut de absente, carere vocativo existimavit. Immo quia αὐτὸς nemo est, nisi dixeris quem ipsum intelligi velis. Mihi quidem ubique nominativus, quem pro vocativo positum volunt, non vocantis, sed declarantis esse videtur, ut δός, φίλος ex Odyss. XVII. 415. allatum ab Apollonio de syntaxi III. 7. p. 213. et de pronom. p. 286. itemque ὦ φίλος apud Aeschylum Prom. 548. aliosque, quod est σύ, ὁ φίλος ὤν. Errasse Apollonium ostendit, quod affert Ἥλιός θ', ὃς

πάντ' ἐφορᾷς. Nam unde hoc sumpsit, Iliad. III. 277. scriptum est:

> *Ζεῦ πάτερ, Ἴδηθεν μεδέων, κύδιστε, μέγιστε,*
> *Ἠέλιός θ', ὃς πάντ' ἐφορᾷς καὶ πάντ' ἐπακούεις,*
> *καὶ ποταμοὶ καὶ γαῖα.*

Si Solem primum invocasset, dixisset fortasse *Ἠέλιε* ut Odyss. XII. 385. et in hymno Cereris 64. Quamquam etiam initio orationis isti nominativo locus est, ut Odyss. XIX. 406.

> *γαμβρὸς ἐμὸς θυγάτηρ τε τίθεσθ' ὄνομ' ὅττι κεν εἴπω.*

Ubi Eustathius *θύγατερ* legebat. Sic Aeschylus Prom. 88.

> *ὦ δῖος αἰθὴρ καὶ ταχύπτεροι πνοαί,*
> *ποταμῶν τε πηγαί, ποντίων τε κυμάτων*
> *ἀνήριθμον γέλασμα, παμμῆτόρ τε γῆ.*

Qui omnes nominativi declarandi vim habent, ut ille in Helena *ὦ καινὸς ἡμῖν πόσις*, de quo ad illius fabulae v. 1421. dixi. Sic etiam Latini. Horatius Serm. II. 2, 106.

> *uni nimirum tibi recte semper eunt res,*
> *o magnus posthac inimicis risus.*

Et in epistola ad Pisones v. 291.

> *vos, o*
> *Pompilius sanguis, carmen reprehendite.*

Apollonius non solum nominativum pro vocativo usurpatum, sed etiam ambos casus coniungi solitos putavit, afferens *ὦ φίλτατ' Αἴας*, quod non semel in Sophoclis Aiace legitur. Alii grammatici vocativum apud Atticos eamdem cum nominativo formam habere censent, de quibus Ellendtius in Lexico Sophocleo: iique recte sentire videntur, etsi non contendam coniungi hos casus non posse. Nam etiam *ὦ φίλτατ' Αἴας* sic dici potuit, ut

Αἴας adiectum sit declarandi caussa. Similiter inverso ordine *φίλος, ὦ Μενέλαε,* de quo dixi ad Homericum hymnum Apollinis v. 14. Quod si talia, quale hoc est in Sophoclis Electra v. 1354.

ὦ φίλτατον φῶς, ὦ μόνος σωτὴρ δόμων
Ἀγαμέμνονος, πῶς ἦλθες;

hoc significant, *o tu qui es talis*, eodem modo explicari poterit *ὦ τλάμων πάτερ*, quod est in Aiace v. 641. Nam etsi ibi etiam *τλᾶμον*, quod in quibusdam libris est, scribi potest, tamen nominativum tuetur Andromachae versus 345. in quo per metrum non potuit aliter quam *ὦ τλήμων ἄνερ* dici, nisi quis *ὦ τλήμων ἀνὴρ* scribat. Sed crediderim tamen huiusmodi adiectiva, quae in *ων* terminantur, potius duplicem vocativi formam habere, donec exemplis demonstretur etiam *δύστηνος* aut *δύσμορος πάτερ* vel aliud quid huiuscemodi esse dictum. Non credam Aristophanem in Avibus v. 1467. scripsisse

οὐκ ἀπολιβάξεις, ὦ κάκιστ' ἀπολούμενος,

quum usitatum sit *ὦ κάκιστ' ἀπολούμενε*, quod edd. Suidae in *ἀπολιβάξεις* habent, sed codd. A. B. consentiunt cum libris Aristophanis in nominativo, quem tuentur etiam Suidae libri omnes in *οὐκ ἀπολιβάξεις*. Aristophanem, si nominativum posuit, scripsisse puto:

οὐκ ἀπολιβάξεις; ἦ κάκιστ' ἀπολούμενος
πικρὰν τάχ' ὄψει στρεψοδικοπανουργίαν.

Apparet ex his, in Andromachae versu, si *Θηβαία πόλι* legitur, aperte Thebas appellari, quae autem praecedunt verba, declarandi caussa esse adiecta; sin legitur *Θηβαία πόλις*, ambiguum esse, utrum *Ἀσιάτιδος γῆς σχῆμα* sit vocativus, an et hoc et *Θηβαία πόλις* nominativi sint, indicantes quid alloquatur Andromacha.

Quod si utrumque dici potuit, non utrum rectius, sed utrum elegantius sit, videndum erit. Praestat autem *πόλις* et quia magis probatur gravior in fine versus syllaba, et quia *πόλι ὅθεν* hiatum habet. Illud vero, *πόλις* an *πτόλις* verior scriptura sit, certam videtur rationem habere. Nam epicum *πτόλις*, ut *πτόλεμος*, nisi in compositis quibusdam epicorum usu firmatis, tantummodo ubi metrum postulat ab Atticis usurpatur. Unde *πτόλι* putandum est hic scriptum esse, quod legeretur, ut est in cod. Guelferbytano, *Θηβαΐα*.

Impressa iam magna parte Andromachae Augustus Seidlerus, quum edi tragoediam illam audisset, pro veteris amicitiae necessitudine suam de nonnullis locis communicavit mecum sententiam. Quem praeter quod consentientem mecum inveni v. 190. in *ἄπο*, v. 733. in interpunctione, aliisque quibusdam rebus, has ab eo accepi coniecturas: v. 141. *γυνὰ Ἰλιάς*; 153. *ὥστ' ἐλευθεροστομεῖν ἡμᾶς μέν, ἥν τῆσδ' ἀνταμείβωμαι λόγοις*; 274. *ὕς Ἰδαίαν ἐς νάπαν*; 276. *ἅμμα*; 295. *τὰν μεγάλαν*, et in antistropha v. 302. *πόνων πόνους, οὓς ἀμφὶ Τροίαν*; v. 329. *πλουτοῖ*; 464. *εἰς μίαν*; 475. *ἐν ἑνὶ δύνασις*; 688. *ὧν εἰσὶν ἀστῶν μυρίοι σοφώτεροι*; 756. *οὐ σπάνις εὐγενέταις ἀλκᾶς*; 758. *τιμα καὶ κλέος· οὗτοι λείψανα τοῖ' ἀγαθῶν*; 764. *ἡδυ γὰρ αὐτίκα τοῦτο βροτοῖσι μέν*; 766. *κὤνειδος ὀνείδεσιν*, ***et ut novum opprobrium familiae opprobriis incidet***; 817. *ἁ κατάρατος*; 855. *δώματ' ἐμπορεύεται*; 858. *ἀτὰρ τί πυνθάνει τίς ὢν τάδε*; 1008. *δύστανοι λεχέων ἄλοχοι*; 1085. *ὁ πάντων*. Denique v. 1090. *ἐξέλκει* interpretatur ***extrahit e vulnere***, monetque in scholio pro *τύχας* scribendum esse *στήλας*.

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Νεοπτόλεμος ἐν Τροίᾳ γέρας λαβὼν Ἀνδρομάχην τὴν Ἕκτορος γυναῖκα, παῖδα ἔτεκεν ἐξ αὐτῆς Μολοττόν· ὕστερον δὲ ἐπέγημεν Ἑρμιόνην τὴν Μενελάου θυγατέρα. δίκας δὲ πρότερον ᾐτηκὼς τῆς Ἀχιλλέως ἀναιρέσεως τὸν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνα, πάλιν ἀπῆλθεν ἐπὶ τὸ χρηστήριον, μετανοήσας, ἵνα τὸν θεὸν ἐξιλάσηται. ζηλοτύπως δ' ἔχουσα πρὸς τὴν Ἀνδρομάχην ἡ βασιλὶς ἐβουλεύετο κατ' αὐτῆς θάνατον, μεταπεμψαμένη τὸν Μενέλαον· ἡ δὲ τὸ παιδίον μὲν ὑπεξέθηκεν, αὐτὴ δὲ κατέφυγεν ἐπὶ τὸ ἱερὸν τῆς Θέτιδος. οἱ δὲ περὶ τὸν Μενέλαον καὶ τὸ παιδίον ἀνεῦρον, καὶ ἐκείνην ἀπατήσαντες ἀνήγειραν· καὶ σφάττειν μέλλοντες ἀμφοτέρους ἐκωλύθησαν, Πηλέως ἐπιφανέντος. Μενέλαος μὲν οὖν ἀπῆλθεν εἰς Σπάρτην· Ἑρμιόνη δὲ μετενόησεν, εὐλαβηθεῖσα τὴν παρουσίαν τοῦ Νεοπτολέμου. παραγενόμενος δὲ Ὀρέστης ταύτην μὲν ἀπήγαγε πείσας, Νεοπτολέμῳ δὲ ἐπεβούλευσεν· ὃν καὶ φονευθέντα παρῆσαν οἱ φέροντες. Πηλεῖ δὲ μέλλοντι τὸν νεκρὸν θρηνεῖν Θέτις ἐπιφανεῖσα τοῦτον μὲν ἐν Δελφοῖς ἐπέταξε θάψαι, τὴν δὲ Ἀνδρομάχην εἰς Μολοσσοὺς ἀποστεῖλαι μετὰ τοῦ παιδός, αὐτὸν δὲ ἀθανασίαν προσδέχεσθαι· τυχόντα δὲ ταύτης Μακάρων νήσους οἰκήσειν.*)

*) Legebatur τυχὼν et ᾤκησεν, vel ᾤκισεν, vel ἀπῴκησεν.

Ἡ μὲν σκηνὴ τοῦ δράματος ἐν Φθίᾳ κεῖται· ὁ δὲ χορὸς συνέστηκεν ἐκ Φθιωτίδων γυναικῶν· προλογίζει δὲ Ἀνδρομάχη. τὸ δὲ δρᾶμα τῶν δευτέρων· ὁ πρόλογος σαφῶς καὶ εὐλόγως εἰρημένος. ἔτι*) δὲ καὶ τὰ ἐλεγεῖα τὰ ἐν τῷ θρήνῳ τῆς Ἀνδρομάχης· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ μέρει ῥῆσις Ἑρμιόνης τὸ βασιλικὸν ἐμφαίνουσα· καὶ ὁ πρὸς Ἀνδρομάχην λόγος οὐ κακῶς εἰρημένος· εὖ δὲ ἔχων καὶ ὁ Πηλεύς, ὁ τὴν Ἀνδρομάχην ἀφελόμενος.

---

*) Legebatur ἔστι. Reliquas librorum in hoc scholiastae argumento discrepantias non operae pretium duxi commemorare. Adnotarunt eas Matthiae et Lentingius.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.
ΘΕΡΑΠΑΙΝΑ.
ΧΟΡΟΣ. 1)
ΕΡΜΙΟΝΗ.
ΜΕΝΕΛΑΟΣ.
ΜΟΛΟΤΤΟΣ.
ΠΗΛΕΥΣ.
ΤΡΟΦΟΣ. 2)
ΟΡΕΣΤΗΣ.
ΑΓΓΕΛΟΣ.
ΘΕΤΙΣ.

1) Sic Lasc. Omittit fr. Ambros. In Ald. χορὸς ἐκ Φθιωτίδων.

2) Ald. omittit. Habent fr. Ambros. Guelf. Havn. Pro eo Par. E. Lasc. θεράπων, fortasse ob v. 826. Sed mulierem testatur v. 800. Brunckius: ἄλλη θεράπαινα. τροφός. alterutrum, opinor, delere oblitus. Servarunt utrumque Matthiae, L. Dindorfius, Pflugkius, etsi Matthiae intellexerat sine caussa additum esse ἄλλη θεράπαινα.

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

Ἀσιάτιδος γῆς σχῆμα, Θηβαία πόλις,
ὅθεν ποθ᾽ ἕδνων σὺν πολυχρύσῳ χλιδῇ
Πριάμου τύραννον ἑστίαν ἀφικόμην,
δάμαρ δοθεῖσα παιδοποιὸς Ἕκτορι,
ζηλωτὸς ἔν γε τῷ πρὶν Ἀνδρομάχη χρόνῳ,
νῦν δ᾽ οὔτις ἄλλη δυστυχεστέρα γυνὴ

---

1. De hoc versu videnda praefatio.

6. Ald. Havn. Flor. 2. *νῦν δ᾽ οὔτις ἄλλη δυστυχεστάτη γυνὴ ἐμοῦ πέφυκεν ἢ γενήσεταί ποτε*, quod probarunt Wesselingius ad Diod. Sic. XX. 72. et ad Herodot. VII. 16. et Davisius ad Max. Tyr. p. 583. a. superlativum pro comparativo positum putantes. Ac certe Homerus ita loquutus est Od. XI. 481. *σεῖο δ᾽, Ἀχιλλεῦ, οὔτις ἀνὴρ προπάροιθε μακάρτατος, οὐδ᾽ ἄρ᾽ ὀπίσσω.* Io. Miltonus et Scaliger corrigebant *δυστυχεστέρα*, quod ediderat Lascaris, cuius coniecturam hanc esse dixit Lentingius, nescio quo auctore. Hanc scripturam veram iudicarunt Musgravius, Wyttenbachius ad Plutarchi p. 151. E. Elmsleius ad Medeae v. 67. visaque mihi quoque est praeferenda esse, ut pleniorem gravioremque orationem reddens. Sed codd. Par. A. B. Flor. A. 10. 15. Taur. Guelf. *νῦν δ᾽ εἴ τις ἄλλη δυστυχεστάτη γυνή*, servantes illi tamen sequentem versum, qui nullo in libro deest. Scholiastes: *νῦν δ᾽ εἴ τις ἄλλη. ἀντὶ τοῦ ὡς οὐδεμία ἄλλη δυστυχὴς γυνή. ἢ καὶ οὕτως· ἐγὼ δὲ οὐχ ὑπολαμβάνω εἰ ἄρα τις γυνὴ ἀθλιωτέρα μου ἐστίν.* Illorum codicum scripturam probavit Valckenarius, eiiciendum censens qui sequitur versum. Huius iudicium sequuti versum istum uncis incluserunt Brunckius, Matthiae, aliique, eiecit Lentingius. In Par. E. est quidem *οὔ τις*, sed *οὔ* scriptum in alia nunc oblitterata vocula. In hac fluctuatione scripturae coniiciat quis scriptum fuisse: *νῦν δ᾽ αὖ τίς ἄλλη δυστυχεστέρα γυνὴ ἐμοῦ πέφυκεν ἢ γενήσεταί ποτε;* Matthiae quidem, aliud agens opinor, *οὔτις* et *ἢ* in vulgata lectione sibi respondere putabat, non

ἐμοῦ πέφυκεν ἢ γενήσεταί ποτε,
ἥτις πόσιν μὲν Ἕκτορ' ἐξ Ἀχιλλέως
θανόντ' ἐςεῖδον, παῖδά θ' ὃν τίκτω πόσει
ῥιφθέντα πύργων Ἀστυάνακτ' ἀπ' ὀρθίων,
ἐπεὶ τὸ Τροίας εἷλον Ἕλληνες πέδον,
αὐτὴ δὲ δούλη, τῶν ἐλευθερωτάτων
οἴκων νομισθεῖσ', Ἑλλάδ' εἰςαφικόμην,
τῷ νησιώτῃ Νεοπτολέμῳ δορὸς γέρας
δοθεῖσα λείας Τρωϊκῆς ἐξαίρετον.
Φθίας δὲ τῆςδε καὶ πόλεως Φαρσαλίας
σύγχορτα ναίω πεδί', ἵν' ἡ θαλασσία
Πηλεῖ ξυνῴκει χωρὶς ἀνθρώπων Θέτις,
φεύγουσ' ὅμιλον· Θεσσαλὸς δέ νιν λεὼς

---

videns *ἢ γενήσεταί ποτε* referri ad *πέφυκεν*. Illud vero quid esse dicamus, quod Pflugkio in mentem venit, *ἐμοῦ* ex *ἄλλη* pendere?

10. Par. A. Havn. Lasc. *ῥιφέντα*. Caeteri *ῥιφθέντα*, quam formam, de qua dixi ad Hecub. **333.** in primo pede trimetri praeferendam arbitror. Crudelissimam necem Astyanactis ambigi potest utrum poetae cyclici ex Homeri versibus confinxerint, an respiciens antiquius aliquod carmen Homerus Iliad. **XXIV. 732.** haec dicentem fecerit Andromacham:

σὺ δ' αὖ, τέκος, ἢ ἐμοὶ αὐτῇ
ἕψεαι, ἔνθα κεν ἔργα ἀεικέα ἐργάζοιο,
ἀεθλεύων πρὸ ἄνακτος ἀμειλίχου, ἤ τις Ἀχαιῶν
ῥίψει χειρὸς ἑλὼν ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ὄλεθρον,
χωόμενος, ᾧ δήπου ἀδελφεὸν ἔκτανεν Ἕκτωρ,
ἢ πατέρ', ἠὲ καὶ υἱόν.

14. Errat Pflugkius, *νησιώτην* negans cum quodam contemptu dici, in quam rem et Musgravius Dorvillium ad Charit. p. 558. (541. ed. Lips.) ipse autem Müllerum in Aegineticis p. **193.** citavit. Nam etsi Neoptolemum, ut par est, colit Andromacha, tamen quum sese gloriatur *τῶν ἐλευθερωτάτων οἴκων* habitam esse, impar sibi connubium cum insulano contigisse significat. Aliter sine iusta caussa additum esset *τῷ νησιώτῃ*.

17. Scholiastes ad Iliad. **XI. 774.** *χόρτοι δὲ οἱ τριγχοί,* (Didymus *τροχαλοί*) *ὡς καὶ Εὐριπίδης ἐν Ἀντιόπῃ· σύγχορτα ναίω πεδία ταῖς Ἐλευθέραις·* (fr. IX. de quo disputavit O. Müllerus in Aeginet. p. 7.) *καὶ ἐν Ἀνδρομάχῃ ὁμοίως.*

19. Flor. A. **10. 15.** Par. B. **Θεσσαλὸς λαὸς δέ νιν.**

Θετίδειον αὐδᾷ θεᾶς χάριν νυμφευμάτων.
ἔνθ᾿ οἶκον ἔσχε τόνδε παῖς Ἀχιλλέως,
Πηλέα δ᾿ ἀνάσσειν γῆς ἐᾷ Φαρσαλίας,
ζῶντος γέροντος σκῆπτρον οὐ θέλων λαβεῖν.
κἀγὼ δόμοις τοῖσδ᾿ ἄρσεν᾿ ἐντίκτω κόρον,

Par. A. E. et, ut videtur, caeteri codd. cum edd. *Θεσσαλὸς δέ νιν λεώς.*

20. Apud Stephanum Byz. quum legeretur, *Θεστίδειον, πόλις Θεσσαλονίκης. Ἑλλάνικος δὲ δίχα τοῦ δ φησίν, ἀπὸ Θέτιδος*, Berkelius *Θεσσαλικὴ* et *δίχα τοῦ σ*, ut Holstenius quoque, scripsit. Ego quidem, quum *Θετίδειον* a multis scriptoribus, iudicatis a Boeckhio in Expl. Pindari p. 385. *Θεστίδειον* autem, quod sciam, nusquam commemoretur, sic potius scriptum fuisse puto: *Θετίδειον, πόλις Θεσσαλική. Ἑλλάνικος δὲ δίχα τοῦ δ φησίν. ἀπὸ τῆς Θέτιδος.* Inde fortasse est, quod apud Euripidem cod. Havn. habet *Θέτειον*, quod esse *Θετίειον* debebat. Scholiastes Pindari ad Nem. IV. 81. de Thetide a Vulcano icta: *τὴν δὲ κακῶς διατεθεῖσαν ἐλθεῖν εἰς Θετταλίαν καὶ ἰαθῆναι ἐν τῇ πόλει ταύτῃ* (Phthia) *τῇ ἀπ᾿ ἐκείνης Θετιδείῳ καλουμένῃ. ἔοικε δὲ ὁ Πίνδαρος μνημονεύειν τοῦ Θετιδείου, περὶ οὗ ἐν πρώτῳ Φερεκύδης οὕτω γράφει· ἔπειτα Πηλεὺς ᾤχετο εἰς Φθίαν καὶ Θέτιν ἐπὶ τῶν ἵππων τούτων ἄγων ᾤκει ἐν Φαρσάλῳ καὶ ἐν Θετιδείῳ, ὃ καλεῖται ἀπὸ Θέτιδος ἡ πόλις. ὁ δὲ νοῦς οὕτως· ἡ δὲ Θέτις ἄρχει καὶ δεσποτεύει τῆς Φθίας, ἔνθα ἐστὶ καὶ τὸ Θετίδειον ἱερόν, ὡς καὶ Εὐριπίδης ἐν Ἀνδρομάχῃ.* Vix credibile videatur, Pflugkium in argumento Andromachae p. 6. Pherecydis verba sic interpretari potuisse, ut agrum Pharsalium ab eo *πόλιν* dici crederet. Ipsa verba cogunt *ἡ πόλις* ad Thetideum referre. Strabo IX. p. 431. *ἐν δὲ τῇ χώρᾳ καὶ τὸ Θετίδειόν ἐστι πλησίον τῶν Φαρσάλων ἀμφοῖν, τῆς τε παλαιᾶς καὶ τῆς νέας.*

24. Par. E. Flor. 2. Vict. Lasc. *ἄρσενα τίκτω κόρον.* Par. A. B. Flor. A. 10. 15. Havn. Taur. Guelf. Ald. *ἄρσεν᾿ ἐντίκτω κόρον*, quod Lentingio iudice cum linguae ratione pugnat, quae *ἐντίκτειν* dici non patiatur nisi de natura aut numine aliquid ingenerante. Huiusmodi observationes per se inanes sunt. Poeta, quem Valckenarius ad Herodotum VIII. 109. Sophoclem esse suspicabatur, apud Lycurgum §. 132.

οὐδ᾿ ἀγρία γὰρ ὄρνις ἣν πλάσῃ δόμον,
ἄλλῃ νεοσσοὺς ἠξίωσεν ἐντεκεῖν.

Isto igitur argumento adductus et quod scholiastes scribat, *ἕνα παῖδα· ἰδίως δὲ ἕνα φησὶ παῖδα γενέσθαι τῷ Νεοπτολέμῳ, ἄλλων τριῶν λεγόντων, Πύῤῥον, Μολοσσόν, Αἰακίδην, καὶ Τρωάδα,* (Pausanias I. 11, 1. Molossum, Pielum, Pergamum nominat) Lentin-

πλαθεῖσ' Ἀχιλλέως παιδί, δεσπότῃ γ' ἐμῷ.
καὶ πρὶν μὲν ἐν κακοῖσι κειμένην ὅμως
ἐλπίς μ' ἀεὶ προςῆγε σωθέντος τέκνου
ἀλκήν τιν' εὑρεῖν κἀπικούρησιν κακῶν·

---

gius scripsit ἄρσεν' ἕνα τίκτω κόρον. At non liquet, sitne illud ἕνα παῖδα, quod scholio praepositum est, poetae, an scholiastae, cur παῖδα, non παῖδας dixerit Euripides, indicare volentis. Et quae tandem caussa cogitari potest, cur ἕνα παῖδα dicendum putaverit poeta, nisi ut, quo hic non opus erat, se dissentire ab aliis indicaret? Quin si ita scripsisset, ipse fecisset, ut auditores putarent, masculam quidem prolem unam, sed praeterea etiam filiam aut aliquot filias natas esse Andromachae. Brunckii inventum γόνον, Beckiique Brunckianae adnotationis epitomen leniter perstrinxit Schaeferus ad Poesin gnomicam p. 168. Iustinus XXXVII. 1, 4. *namque Laodice ex numero sex filiorum, quos virilis sexus ex Ariarathe rege susceperat.*

25. Taur. Guelf. Ald. rell. πλασθεῖσ'. Lasc. et caeteri codd. πλαθεῖσ'. Omnes etiam libri δεσπότῃ τ' ἐμῷ. Elmsleio ad Med. 940. δεσπότῃ δ' ἐμῷ scribi volenti idem quod Lentingio defendenti librorum scripturam accidit, ut in logicam peccarent. Nam neque *Achillis filio et meo hero* recte diceretur, nisi praecessisset *Neoptolemo*, quia, quae coniunguntur, similia esse oportet: si quis autem Achillis filius pro suo ipsius nomine appellatur, dissimilia inepte coniunguntur, *Neoptolemo et meo hero;* neque dici potuit *Achillis filio, meo autem hero,* nisi ut significaretur, filium, non patrem, aut fratrem, aut aliter cognatum Achilli esse Neoptolemum. Si enim non cogitatur aliquid, quod oppositum sit, rursum habemus ineptam sententiam, *Neoptolemum, meum autem herum.* Recte ergo Brunckius δεσπότῃ γ' ἐμῷ. Pflugkium, quum L. Dindorfium sequutus hoc recepisset, in censura editionis Lentingianae poenituit, poeniturum iterum, quod transiit in Lentingii sententiam.

27. Libri προςῆγε, quod recte sic interpretatus est Reisigius in comm. crit. ad Oed. Col. p. 242. *spes me adduxit ad credendum, me praesidium inventuram.* Valckenarii et Piersoni προὔσηγε merito Graecumne sit dubitatur. Vid. Boissonad. ad Philostr. Her. p. 436. seq. et quae Matthiae dixit, recte ille etiam propositum saepius ab Elmsleio προςῆε in dubitationem vocans.

28. Flor. 10. 15. κἀπικουρήσειν δόμων. Par. D. κἀπικούρησιν δόμων, adscripto in alterius margine γρ. κακῶν. Non opus erat ut Elmsleius κἀπικούρησιν mutatum vellet in κἀπικούφισιν ad Oed. R. 202. Δόμων, quod codices isti habent, mala correctio est grammatici cuiuspiam, non cogitantis Andromacham quod serva sit afflictam esse, nihil autem curam domus ad eam pertinere.

ἐπεὶ δὲ τὴν Λάκαιναν Ἑρμιόνην γαμεῖ
τοὐμὸν παρώσας δεσπότης δοῦλον λέχος,
κακοῖς πρὸς αὐτῆς σχετλίοις ἐλαύνομαι.
λέγει γὰρ ὥς νιν φαρμάκοις κεκρυμμένοις
τίθημ' ἄπαιδα καὶ πόσει μισουμένην,
αὐτὴ δὲ ναίειν οἶκον ἀντ' αὐτῆς θέλω
τόνδ', ἐκβαλοῦσα λέκτρα τἀκείνης βίᾳ·
ἁγὼ τὸ πρῶτον οὐχ ἑκοῦσ' ἐδεξάμην,
νῦν δ' ἐκλέλοιπα· Ζεὺς τάδ' εἰδείη μέγας,
ὡς οὐχ ἑκοῦσα τῷδ' ἐκοινώθην λέχει.
ἀλλ' οὔ σφε πείθω, βούλεται δέ με κτανεῖν,
πατήρ τε θυγατρὶ Μενέλεως συνδρᾷ τάδε.
καὶ νῦν κατ' οἴκους ἔστ', ἀπὸ Σπάρτης μολὼν
ἐπ' αὐτὸ τοῦτο· δειματουμένη δ' ἐγὼ
δόμων πάροικον Θέτιδος εἰς ἀνάκτορον
θάσσω τόδ' ἐλθοῦσ', ἤν με κωλύσῃ θανεῖν.
Πηλεύς τε γάρ νιν ἔκγονοί τε Πηλέως
σέβουσιν, ἑρμήνευμα Νηρῇδος γάμων.
ὃς δ' ἔστι παῖς μοι μόνος, ὑπεκπέμπω λάθρᾳ
ἄλλους ἐς οἴκους, μὴ θάνῃ φοβουμένη.
ὁ γὰρ φυτεύσας αὐτὸν οὔτ' ἐμοὶ πάρα
προςωφελῆσαι, παιδί τ' οὐδέν ἐστ', ἀπὼν

---

36. Par. A. Havn. Brunck. *τὸ πρόσθεν.*

41. Par. B. Flor. A. **10. 15.** *ἀπὸ πάτρας.*

42. Per errorem, non ex ullo libro Brunckius ed. *κατ' αὐτὸ τοῦτο.*

44. Taur. Guelf. Ald. rell. *ἄν.* Lasc. et caeteri codd. *ἤν.*

47. In Taur. ad *ὑπεκπέμπω* supra scriptum *γρ. ὑπεκκλέπτω.*

50. L. Dindorfii coniecturae *παιδί τ' οὐχ οἷός τ'* opposuit recte Pflugkius Antiopae fr. XXIII.

ἀνὴρ γάρ, ὅςτις εὖ βίον κεκτημένος
τὰ μὲν κατ' οἴκους ἀμελίᾳ παρεὶς ἐᾷ,
μολπαῖσι δ' ἡσθεὶς, τοῦτ' ἀεὶ θηρεύεται,
ἀργὸς μὲν οἴκοις καὶ πόλει γενήσεται,
φίλοισι δ' οὐδείς.

Δελφῶν κατ' αἶαν, ἔνθα Λοξίᾳ δίκην
δίδωσι μανίας, ὃς ποτ' ἐς Πυθὼ μολὼν
ἤτησε Φοῖβον πατρὸς οὗ 'κτίνειν δίκην,
εἴ πως τὰ πρόσθε σφάλματ' ἐξαιτούμενος
θεὸν παράσχοιτ' ἐς τὸ λοιπὸν εὐμενῆ.

ΘΕΡΑΠΑΙΝΑ.

δέσποιν', ἐγώ τοι τοὔνομ' οὐ φεύγω τόδε

---

52. Ald. et aliquot codd. *ἥν τότ'*. Alii codd. et Lasc. *ἥν ποτ'*. Deinde Par. A. Guelf. Vict. Ald. *πατρὸς, οὗ τίνει δίκην*. Fragm. Ambros. Lasc. *πατρὸς οὗ κτείνει, δίκην*. Atque etiam Par. B. E. Flor. 2. Havn. *οὗ κτείνει*. Flor. A. 10. *οὗ τείνει*. Flor. 15. *οὗ 'κτίνει*. Pro *ἥν* Reiskius et Musgravius scribi iusserunt *ᾗ* recepitque Brunckius, quod mirum est qui Matthiae dicere potuerit se non videre quomodo locum habere possit. Ipse igitur sic scripsit: *ἔνθα Λοξίᾳ δίκην δίδωσι μανίας, ἥν ποτ' ἐς Πυθὼ μολὼν ἤτησε Φοῖβον πατρός· οὗ 'κτίνει δίκην, εἴπως τὰ πρόσθε σφάλματ' ἐξαιτούμενος θεὸν παράσχοιτ' ἐς τὸ λοιπὸν εὐμενῆ*. Horum priora non intelligo, illud autem, *οὗ 'κτίνει* nihil aliud esse video, quam quod iam dictum erat his, *δίκην δίδωσι μανίας*. Recepta tamen sunt ista ab Dindorfiis et a Bothio, qui *οὗ*, quod Matthiae *huius rei* interpretatur, *ubi* significare voluit, scholiastae verbis usus: *ὅπου, ἐν Πυθοῖ, τιμωρίαν δίδωσι*. At scholiastae verba pertinent ad *ἔνθα Λοξίᾳ δίκην δίδωσι*. Barnesins: *ἥν ποτ', ἐς Πυθὼ μολὼν, ἤτησε Φοῖβον, πατρὸς οὗ τίνειν δίκην*. Ab eo non multum recessit Pflugkius, mecum scribens *πατρὸς οὗ 'κτίνειν δίκην*. Sic infra v. 1081. *ἤτησα γὰρ πατρός ποτ' αὐτὸν αἵματος δοῦναι δίκην*. Sed non ferendum erat *ἥν*, pro quo ne Reiskii quidem et Musgravii *ᾗ* probem. Ego *ὃς* scripsi, quod ab Euripide, si usum teneo, profectum credo. Lentingius: *ἥν ποτ' ἐς Πυθὼ μολὼν ἤτησε Φοῖβον πατρὸς, οὗ κτείνει, δίκην*. Id *ὃν κτείνει* dicendum fuisse recte in censura monuit Pflugkius. Caeterum *ἐς Πυθὼ* Par. B. E. Ald. rell. Lasc. et credo alii quoque libri. Par. A. *εἰς Πυθὼ*.

54. Lasc. Ald. *πρόσθεν*. Par. A. B. Flor. 10. 15. Havn. *πρόσθε*. Nihil opus Lentingii coniectura *ἐξιώμενος*.

55. Par. A. Flor. 2. 10. 15. Vict. Havn. fragm. Ambros. *εἰς τὸ λοιπὸν*, quibus Lentingius addit Par. B. E. Ald. Lasc. falsus saltem in Ald. et Lasc. in quibus est *ἐς τὸ λοιπὸν*.

56. In Hervagianis quum omissum esset *τοι*, Canterus aliique non consultis edd. Ald. Lasc. Brub. in quibus, ut in fragm. Ambros. et, credo, caeteris libris, *τοι* est, inserendum putarunt *γὰρ*, servavitque Barnesius.

καλεῖν σ', ἐπείπερ καὶ κατ' οἶκον ἠξίουν
τὸν σόν, τὸ Τροίας ἡνίκ' ᾠκοῦμεν πέδον·
εὔνους δὲ καὶ σοὶ ζῶντί τ' ἦν τῷ σῷ πόσει,
καὶ νῦν φέρουσά σοι νέους ἥκω λόγους,
φόβῳ μέν, εἴ τις δεσποτῶν αἰσθήσεται,
οἴκτῳ δὲ τῷ σῷ· δεινὰ γὰρ βουλεύεται
Μενέλαος εἰς σὲ παῖς θ', ἅ σοι φυλακτέα.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

ὦ φιλτάτη σύνδουλε, σύνδουλος γὰρ εἶ
τῇ πρόσθ' ἀνάσσῃ τῇδε, νῦν δὲ δυστυχεῖ,
τί δρῶσι; ποίας μηχανὰς πλέκουσιν αὖ,
κτεῖναι θέλοντες τὴν παναθλίαν ἐμέ;

ΘΕΡΑΠΑΙΝΑ.

τὸν παῖδά σου μέλλουσιν, ὦ δύστηνε σύ,
κτείνειν, ὃν ἔξω δωμάτων ὑπεξέθου.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

οἴμοι· πέπυσται τὸν ἐμὸν ἔκθετον γόνον;
πόθεν πότ'; ὦ δύστηνος, ὡς ἀπωλόμην.

---

61. Ex Herv. secunda *φόβῳ μὲν μή τις* in alias propagatum. Prima, ut Ald. Lasc. et codd. *εἴ τις.*

62. Taur. *δεινὰ γὰρ βούλεται.* Flor. 15. Guelf. Ald. rell. *δεινὰ γάρ τοι βούλεται.* Genuina scriptura est in Lasc. et caeteris codd.

63. Par. B. D. Flor. 10. 15. fragm. Ambros. *εἰς σὲ παῖδ', ἅ σοι,* in D. superscripto *παῖς τε.* Flor. A. coniunctis duabus lectionibus *σεὸν παῖδ'.* Vera scriptura *εἰς σὲ παῖς θ'* est in Par. A. E. Lasc. Ald. rell. Unde Matthiae, quem sequuti alii, *ἐς σὲ* scripserit nescio, nisi ex Brunckii verbis ad v. 51. *ἐς magis Atticum.* Sed addidit ille: *in his etiam aliquid tribuendum aurium iudicio.* Itaque hic servavit *εἰς.*

66. Flor. A. *πλέκουσιν,* omissa ultima versus voce. Guelf. Taur. Ald. *πλέκουσι νῦν.* Lasc. Par. A. B. D. Flor. A. 10. 15. Havn. fragm. Ambros. *πλέκουσιν αὖ.*

67. Havn. *θέλουσι.*

70. In Ald. Herv. 1. coniuncta sunt *πέπυσται τὸν ἐμὸν*

ΘΕΡΑΠΑΙΝΑ.

οὐκ οἶδ᾽, ἐκείνων δ᾽ ᾐσθόμην ἐγὼ τάδε·
φροῦδος δ᾽ ἐπ᾽ αὐτὸν Μενέλεως δόμων ἄπο.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

ἀπωλόμην ἄρ᾽· ὦ τέκνον, κτενοῦσί σε
δισσοὶ λαβόντες γῦπες. ὁ δὲ κεκλημένος
πατὴρ ἔτ᾽ ἐν Δελφοῖσι τυγχάνει μένων.

ΘΕΡΑΠΑΙΝΑ.

δοκῶ γὰρ οὐκ ἂν ὧδέ σ᾽ ἂν πράσσειν κακῶς,
κείνου παρόντος· νῦν δ᾽ ἔρημος εἶ φίλων.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

οὐδ᾽ ἀμφὶ Πηλέως ἦλθεν, ὡς ἥξοι, φάτις;

ΘΕΡΑΠΑΙΝΑ.

γέρων ἐκεῖνος ὥςτε σ᾽ ὠφελεῖν παρών.

ἔκθετον γόνον πόθεν ποτ᾽, puncto in fine posito, nec se quidquam diversitatis e Mss. Par. adnotasse dicit Lentingius. Lascaris post *γόνον* puncto, Herv. 2. et reliquae signo interrogandi distinxerunt: atque ita etiam Brunckius. Rursum omnia una quaestione coniunxit Matthiae quique eum sequuti sunt, mirifice enervata sententia. *Πέπυσται* recte Pflugkius ostendit de Hermiona dictum esse, ut quam praecipue in mente habere debuerit Andromacha. Addere poterat, confirmari id eo, quod famula respondet *φροῦδος δ᾽ ἐπ᾽ αὐτὸν Μενέλεως*. Omisisset enim nomen Menelai, si de hoc dictum esset *πέπυσται*. Haec si reputasset L. Dindorfius, non contendisset *πέπυσθε* scripsisse Euripidem, nec putasset ipsas famulas Andromachae quo missus esset puer celatas fuisse.

71. Ald. rell. *ἀπωλόμαν*. Lasc. et aliquot codd. *ἀπωλόμην*.

73. Fragm. Ambros. *ἐπ᾽ αὐτὸ*.

75. Qui vehementer aliquid cupiunt, facile etiam insontibus irascuntur, per quos fieri putant ut non assequantur cupita. Hinc illa Andromachae in Neoptolemum acerbitas, quem credit, si curaret filium, non tam diu Delphis mansurum fuisse. Id apparet ex his, *ἔτ᾽ ἐν Δελφοῖς μένων*.

77. Havn. *δοκῶ γὰρ οὐδὲν ὧδέ σ᾽ ἂν*.

79. Mutandi libidine Lentingius *ἥξει* ex sua coniectura, sine caussa, nisi firmaretur cod. Havniensi.

80. Matthiae, Lentingius, aliique *γέρων γ᾽ ἐκεῖνος* ex

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

καὶ μὴν ἔπεμψ' ἐπ' αὐτὸν οὐχ ἅπαξ μόνον.

ΘΕΡΑΠΑΙΝΑ.

μῶν οὖν δοκεῖς σου φροντίσαι τίν' ἀγγέλων;

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

πόθεν; θέλεις οὖν ἄγγελος σύ μοι μολεῖν;

ΘΕΡΑΠΑΙΝΑ.

τί δῆτα φήσω χρόνιος οὖσ' ἐκ δωμάτων;

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

πολλὰς ἂν εὕροις μηχανάς· γυνὴ γὰρ εἶ.

ΘΕΡΑΠΑΙΝΑ.

κίνδυνος· Ἑρμιόνη γὰρ οὐ σμικρὰ φύλαξ.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

ὁρᾷς; ἀπαυδᾷς ἐν κακοῖς φίλοισι σοῖς.

Flor. 2. Taur. Guelf. Vict. Par. E. quod Lentingius cum alienissimis exemplis contendit. Ald. Lasc. et caeteri libri, ut videtur, omnes omittunt *γέ*, quo hic minime opus: si esset autem addendum, rectius scriberetur *γέρων ἐκεῖνός γ'*.

81. In Herv. 1. 2. excidit *ἐπ'*, unde Canterus aliique *ἐς αὐτόν*.

82. Ald. rell. *μῶν οὐ δοκεῖ σοι.* Fragm. Ambros. Lasc. *μῶν οὖν δοκεῖ σου.* Havn. *μῶν οὖν δοκεῖς σου*, ut scribendum monuit Musgravius. Atque *μῶν οὖν* Par. et Flor. omnes et Vict.

83. Flor. 2. *θέλοις*, recte, si *ἂν* pro *οὖν* scribatur. Tum vulgo *μολεῖν σύ μοι.* Par. E. Flor. 2. Havn. Vict. Lasc. fragm Ambros. *σύ μοι 'μολεῖν*, quam aptiorem a me iudicatam verborum posituram receperunt Dindorfius, Bothius, Pflugkius, Lentingius. Nam altera scriptura turbat incessum trimetri, in sexto pede statim post graviorem ictum acutius pronunciando *σύ*.

84. Etsi *δῆτα* nihil aliud est quam *δὲ εἶτα* vel *δὴ εἶτα*, tamen dubitari potest an hic scripserit poeta *τί δ' εἶτα φήσω χρόνιος οὖσ' ἐκ δωμάτων;* posito *εἶτα* ante participium, de quo dixi ad Aristoph. Nub. 859. et ad Viger. adnot. 219.

86. Fragm. Ambros. *οὐ σμικρὸν φίλου.*

ΘΕΡΑΠΑΙΝΑ.

οὐ δῆτα· μηδὲν τοῦτ᾽ ὀνειδίσῃς ἐμοί.
ἀλλ᾽ εἰμ᾽, ἐπεί τοι κοὐ περίβλεπτος βίος
δούλης γυναικός, ἤν τι καὶ πάθω κακόν.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

χώρει νυν· ἡμεῖς δ᾽, οἷςπερ ἐγκείμεσθ᾽ ἀεὶ
θρήνοισι καὶ γόοισι καὶ δακρύμασιν,
πρὸς αἰθέρ᾽ ἐκτενοῦμεν· ἐμπέφυκε γὰρ
γυναιξὶ τέρψις τῶν παρεστώτων κακῶν
ἀνὰ στόμ᾽ ἀεὶ καὶ διὰ γλώσσης ἔχειν.
πάρεστι δ᾽ οὐχ ἓν ἀλλὰ πολλά μοι στένειν,
πόλιν πατρῴαν, τὸν θανόντα θ᾽ Ἕκτορα,
στεῤῥόν τε τὸν ἐμὸν δαίμον᾽, ᾧ συνεζύγην,
δούλειον ἦμαρ εἰςπεσοῦσ᾽ ἀναξίως.
χρὴ δ᾽ οὔποτ᾽ εἰπεῖν οὐδέν᾽ ὄλβιον βροτῶν,
πρὶν ἂν θανόντος τὴν τελευταίαν ἴδῃς
ὅπως περάσας ἡμέραν ἥξει κάτω.
Ἰλίῳ αἰπεινᾷ Πάρις οὐ γάμον, ἀλλά τιν᾽ ἄταν
ἠγάγετ᾽ εὐναίαν εἰς θαλάμους Ἑλέναν.

---

90. Par. B. Flor. 15. *κακὸν πάθω.* Flor. A. *κακὸν πάθῃ*, omittens *τι.*

91. Flor. 10. *οἷς* pro *οἷςπερ.*

92. Par. E. Flor. 2. Lasc. *δακρύμασιν* pro vulgato *δακρύμασι.*

95. Par. A. B. E. Lasc. et Stobaeus LXXIII. 17. qui hunc et praecedentem versum affert, *ἀεὶ.* Ald. rell. *αἰεὶ.*

100. Herv. 1. 2. Brub. *χρὴ δ᾽ οὔποτ᾽ εἰδέν᾽ ὄλβιον βροτῶν*, negligentia typographi: unde quorumdam emendandi conatus, non inspecta Aldi aut Lascaris editione.

101. Choricius in Villois. Anecd. II. p. 26. *ἐκείνην ὀλβίαν προςεῖπεν ἂν ἡ τραγῳδία, εἴπερ εὐτυχῶς τὴν τελευταίαν ἐπέρασεν ἡμέραν.*

103. In Havn. bis scriptum *οὐ γάμον*, quod admitti posset, si deinde legeretur *ἄταν δ᾽.*

ἃς ἕνεκ', ὦ Τροία, δορὶ καὶ πυρὶ δηϊάλωτον
εἷλέ σ' ὁ χιλιόναυς Ἑλλάδος ὠκὺς Ἄρης,
καὶ τὸν ἐμὸν μελέας πόσιν Ἕκτορα, τὸν περὶ τείχη
εἵλκυσε διφρεύων παῖς ἁλίας Θέτιδος·
αὐτὰ δ' ἐκ θαλάμων ἀγόμαν ἐπὶ θῖνα θαλάσσας,
δουλοσύναν στυγερὰν ἀμφιβαλοῦσα κάρᾳ.
πολλὰ δὲ δάκρυά μοι κατέβα χροός, ἁνίκ' ἔλειπον
ἄστυ τε καὶ θαλάμους καὶ πόσιν, ἐν κονίαις·
ᾤμοι ἐγὼ μελέα, τί μ' ἐχρῆν ἔτι φέγγος ὁρᾶσθαι,
Ἑρμιόνας δούλαν; ἇς ὕπο τειρομένα
πρὸς τόδ' ἄγαλμα θεᾶς ἱκέτις πέρι χεῖρε βαλοῦσα
τάκομαι, ὡς πετρίνα πιδακόεσσα λιβάς.

ΧΟΡΟΣ.

στροφὴ α'.

ὦ γύναι, ἃ Θέτιδος δάπεδον καὶ ἀνάκτορα θάσσεις
δαρόν, οὐδὲ λείπεις,
Φθιὰς ὅμως ἔμολον ποτὶ σὰν Ἀσιήτιδα γένναν,
εἴ τί σοι δυναίμαν

---

105. Taur. Guelf. *δοριάλωτον*. Par. A. B. Flor. A. Havn. *δὴ ἁλωτόν*. Par. E. Lasc. cum Ald. rell. *δηϊάλωτον*.

106. Mireris decenne bellum *ὠκὺν Ἄρη* dici. Videtur Euripides acrem dicere voluisse.

110. Libri *ἀμφιβαλοῦσα κάρα*. Recte L. Dindorfius *κάρᾳ*, quae usitata constructio est. Bene se haberet *κάρα* passivo *ἀμφιβεβλημένη* iunctum. Scholiastes: *περιβαλοῦσα ἑαυτῇ τὴν δουλείαν στολισαμένη*, qui videtur de veste servili et tonsis crinibus cogitasse. Non ista respicere credo Euripidem, sed iugum servitutis, cui caput submiserit captiva mulier.

112. Recte videtur Bothius ante *ἐν κονίαις* distinxisse, haec verba ut ex *κατέβα* penderent. Non enim Hectorem in pulvere, quum ab Achille circa rogum Patrocli raptaretur, sed redditum Priamo sepultumque reliquit Andromacha. Sic Homerus *δάκρυα χαμάδις ῥέειν* et *βάλλεσθαι* dixit Iliad. XVII. 438. Odyss. IV. 114.

119. Par. E. Flor. 2. Vict. Lasc. *Ἀσιάτιδα*. Ionicam formam, quae magis poetica est, caeteri codd. et Ald. rell. tenent. Sprevit eam Matthiae ad v. 128. Omnes libri *ποτὶ σάν*. Lentingii cor quum concoquere poeticum *σὰν Ἀσιήτιδα γένναν* pro *σὲ*

ἄκος τῶν δυςλύτων πόνων τεμεῖν,
οἵ σὲ καὶ Ἑρμιόναν ἔριδι στυγερᾷ συνεκλῄσαν,
τλάμον', ἀμφὶ λέκτρων
διδύμων ἐπίκοινον ἐοῦσαν
ἀμφὶ παῖδ' Ἀχιλλέως.

ἀντιστροφὴ α'.

γνῶθι τύχαν, λόγισαι τὸ παρὸν κακόν, εἰς ὅπερ ἥκεις.
δεσπόταις ἁμιλλᾷ,
Ἰλιὰς οὖσα κόρα, Λακεδαίμονος ἐκγενέταισιν.
λεῖπε δεξίμηλον
δόμον τᾶς ποντίας θεοῦ. τί σοι

τὴν Ἀσιᾶτιν dictum non posset, suam coniecturam τὰν recepit, frustra obloquens iis, quae Matthiae opposuerat. Illud τὰν ita tantum ferri posset, si τὰν Ἀσιήτιδα per se de Andromacha dictum, γένναν autem declarandi caussa additum esset, ut significaret κατὰ γένναν, quod quis est qui non videat quam invenustum sit?

121. Par. E. Ald. rell. πόνων εὑρεῖν. Par. A. Havn. Taur. Guelf. Lasc. πόνων τεμεῖν. Par. B. Flor. A. 10. 15. τεμεῖν πόνων. Sic etiam Par. D. sed litteris β α superscriptis ordinem invertendum indicans. Etiam scholiastes legit τεμεῖν.

122. Lasc. et pauci codd. συνέκλεισαν pro vulgato συνεκλῄϊσαν.

123. Ald. rell. τλᾶμον. Taur. τλῆμον. Par. E. Flor. 2. Vict. Lasc. τλάμων. Par. A. B. Flor. A. 10. 15. Havn. τλάμονα. Guelf. τλήμονα. Plerique editores probarunt vocativum. Accusativum receperunt Brunckius et Lentingius, contra quem in censura disputavit Pflugkius, re non perspecta. Non est enim σὲ τλάμονα coniungendum, sed τλάμονα per appositionem adiectum, quod explicatur sequentibus verbis, *miseram, quam communicare torum cum Hermiona oporteat.*

128. Par. A. ut Lentingius ait, ἐγγενέταισι cum glossa πολίταις ἢ ἐκγόνοις. Lasc. ἐκ γενέτῃσι. Par. B. Flor. A. 2. Taur. Guelf. ἐνγενέτῃσι. Havn. ἐγγενέταισιν. Ald. rell. ἐκγενέταισι, quod Brunckius etiam in Par. A. esse dixit. Non barbarum est, ut Pflugkio visum, quod Lentingius edidit ἐγγενέτῃσι, sed quum res non Lacedaemone agatur, non apparet cur indigenae potius aut cives Lacedaemonis, quam illinc oriundi dicantur Menelaus et Hermiona. Signum interrogandi a Musgravio acceptum servarunt editores. At etiam sine interrogatione haec graviter dicta sunt, ut declarantia illud λόγισαι τὸ παρὸν κακόν.

130. Par. E. Flor. 2. Lasc. τᾶς ποντίου θεᾶς. Guelf. Taur. τᾶς ποντίας θεᾶς. Plerique codd. cum Ald. rell. τᾶς ποντίας θεοῦ.

καιρὸς ἀτυζομένᾳ δέμας αἰκέλιον καταλείβειν
δεσποτῶν ἀνάγκαις;
τὸ κρατοῦν δέ σ' ἔπεισι. τί μόχθον
οὐδὲν οὖσα μοχθεῖς;

στροφὴ β'.

ἀλλ' ἴθι λεῖπε θεᾶς Νηρηΐδος ἀγλαὸν ἕδραν,
γνῶθι δ' οὖσ' ἐπὶ ξένας
δμωΐς, ἐπ' ἀλλοτρίας
πόλεος, ἔνθ' οὐ φίλων τίν' εἰσορᾷς
τῶν σῶν, ὦ δυστυχεστάτα,
ὦ παντάλαινα νύμφα.

Vid. Lobeck. ad Aiac. 401. Deinde Par. E. *τί σοι*, ut scholiastes in Par. B. citat, et emendavit Brunckius. Caeteri libri *τίς σοι* cum Lasc. et Ald.

131. Libri *ἀεικέλιον*. Primus *αἰκέλιον* edidit Elmsleius.

133. Par. B. Flor. A. 10. 15. Taur. Guelf. *τὸ κράτος*. Male, inquit Pflugkius. Cur? Omnes *δέ σε πείσει*. Mireris criticorum atque interpretum negligentiam, qui nec numerorum pravitate moniti, nec scholiasta inspecto hoc tulerint. Scholiastes ita: *τὸ κράτος δέ σε πείσει ἀντὶ τοῦ καταλήψεται τὸ κράτος·* (sic, addito articulo, scribendum) *διὸ ὑποχώρει*. Et paullo post: *τινὲς γράφουσι τὸ κρατοῦν δέ σε πείσει, ἵν' ᾖ, εἰ καὶ ἐμοὶ οὐ πείθῃ, πεισάτωσάν σε οἱ δεσπόται· δυςωπήθητι τὸ ἀπηνὲς τῶν δεσποτῶν*. Hanc igitur ineptam cuiusdam grammatici coniecturam patienter tulerunt, ubi manifestissimum erat poetam scripsisse *τὸ κρατοῦν δέ σ' ἔπεισι*.

138. Libri *πόλεως*, adduntque hoc vocabulum praecedenti versui. At neque elegans est in antistrophico brevis syllaba finalis, et veri simile est praecedentem versum *πενθημιμερῆ* esse, hunc autem eo metro, quo v. 121. 130. Quare *πόλεος* scripsi, addidique huic versui. Tum Par. E. Vict. Lasc. *φίλον*.

139. Libri *σῶν ὦ δυςτυχεστάτα*, et in antistrophico *μὴ παῖς τᾶς Διὸς κόρας*, insolito metro, durissimeque *σῶν* in principio versus posito. Quare hic *τῶν σῶν*, in antistropha autem *μὴ παῖς ἁ τᾶς Διὸς κόρας* scripsi.

140. Ald. rell. Lasc. Par. E. *ὦ παντάλαινα νύμφα*. Taur. Guelf. *ὦ τάλαινα νύμφα*. Caeteri codd. Lentingio teste *παντάλαινα νύμφα* sine *ὦ*, quod Matthiae omissum dicit in Flor. A. 10. 15. Havn.

ἀντιστροφὴ β′.

οἰκτροτάτα γὰρ ἔμοιγ' ἔμολες, γύναι Ἰλιὰς, οἴκους·
δεσποτῶν δ' ἐμῶν φόβῳ
ἡσυχίαν ἄγομεν,
τὸ δὲ σὸν οἴκτῳ φέρουσα τυγχάνω,
μὴ παῖς ἁ τᾶς Διὸς κόρας
σοί μ' εὖ φρονοῦσαν εὕρῃ.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

κόσμον μὲν ἀμφὶ κρατὶ χρυσέας χλιδῆς

---

145. Vide ad v. **139.**

146. Libri ἴδῃ. Brunckius, quem sequuti sunt caeteri editores, Musgravii coniecturam εἰδῇ recepit. At hoc soloecum est, si quis hoc verbo, ut Matthiae, *cognoscat* signilicari vult. Nam εἰδῇ, qui est perfecti coniunctivus, non potest aliud qnam *sciat* significare. Disserui de hoc loco ad Iphig. Taur. **930.** dixique stare posse ἴδῃ verbis ita collocatis, εὖ σοί μ' ἴδῃ φρονοῦσαν, in quod incidit etiam Lentingius, sed suspicabar tamen scripsisse Euripidem εὕρῃ. Nam ut transpositionis violentius auxilium praeteream, etiam collocatio ista verborum non iusta est, obscurato illa sede eo verbo, cuius potissima hic vis esse debet. Ea caussa praetuli εὕρῃ. Similiter, ubi hoc verbum communius erat, v. **121.** fuit id pro exquisitiore τεμεῖν scriptum. Scholiastes in explicatione αἴσθηται.

147. Musgravius et Brunckius ante hunc versum excidisse nonnulla putabant quae chorus loqueretur, quoniam v. **154.** se respondere diceret Hermiona. Confirmareque id videbatur Musgravio Hesychius, qui ἀγρεύματα ex Andromacha afferret, quod vocabulum non invenitur in hac tragoedia. At ea mala est correctio Musuri, quam adscivit Favorinus. In codice est Ἀνδρομε adiecto compendio, quo ὡς significatur, si recte legit Schowius. Apertum est nominatam esse Andromedam. Hartungus in disputatione de interpolatione Euripidis fabularum adiuncta editioni Iphigeniae in Aulide p. **46.** eo argumento utitur, quod haud facile ulla persona in scenam prodeat, quin eius adventus verbis ab iis qui adsint significetur. Plerumque hoc fit, non semper. Statim exemplo est Menelai adventus v. **306.** Matthiae Hermionam haec dicere putabat nutrici ancillisque intus remanentibus, quae eam deterrere conatae essent ne Andromacham tam superbe tractaret, hac maxime ratione usae, quod periculum esset ne maritum et Peleum offenderet. Huiusmodi artificia hodierni poetae amarunt, non antiqui, qui quae in scena agerentur integra, non dimidiata producenda esse intelligebant. Lentingio visa est Hermiona famu-

στολμόν τε χρωτὸς τόνδε ποικίλων πέπλων,
οὐ τῶν Ἀχιλλέως οὐδὲ Πηλέως ἄπο
δόμων ἀπαρχὰς δεῦρ' ἔχουσ' ἀφικόμην,
ἀλλ' ἐκ Λακαίνης Σπαρτιάτιδος χθονὸς
Μενέλαος ἡμῖν ταῦτα δωρεῖται πατὴρ
πολλοῖς σὺν ἕδνοις, ὥςτ' ἐλευθεροστομεῖν.
ὑμᾶς μὲν οὖν τοῖςδ' ἀνταμείβομαι λόγοις·
σὺ δ' οὖσα δούλη καὶ δορίκτητος γυνὴ
δόμους κατασχεῖν ἐκβαλοῦσ' ἡμᾶς θέλεις
τούςδε, στυγοῦμαι δ' ἀνδρὶ φαρμάκοισι σοῖς,
νηδὺς δ' ἀκύμων διὰ σέ μοι διόλλυται·
δεινὴ γὰρ ἠπειρῶτις εἰς τὰ τοιάδε
ψυχὴ γυναικῶν· ὧν ἐπισχήσω σ' ἐγώ,
κοὐδέν σ' ὀνήσει δῶμα Νηρῇδος τόδε,
οὐ βωμὸς οὐδὲ ναός, ἀλλὰ κατθανεῖ.
ἢν δ' οὖν βροτῶν τίς σ' ἢ θεῶν σῶσαι θέλῃ,
δεῖ σ' ἀντὶ τῶν πρὶν ὀλβίων φρονημάτων

las quae eam comitarentur alloqui. At id illa sine caussa faceret. Pflugkius eam putat vultus et ora chori intuentem haec dicere, qui dum taceat, ipso adventu et praesentia sua exprobrare ei videatur nimiam crudelitatem. In qua interpretatione hoc ego verum esse existimo, quod ex praesentia chori Hermiona coniiciat favere eum Andromachae. Itaque quod dicit, *vobis ego his dictis respondeo*, hanc vim habet: si miramini quod libere loquor, hoc vobis respondeo, me non Neoptolemi aut Pelei munificentia, sed patris Menelai opibus fretam esse.

148. Par. B. D. pro quo hic et paullo post E. ab Lentingio per errorem, ut videtur, nominatus est, Flor. A. 2. 10. 15. Vict. Lasc. *στόλον τε χρωτὸς τόνδε.* Ald. et caeteri libri *στολμόν τε χρωτὸς τῶνδε.* Hesychius: *στολμὸν χρωτός, στολισμὸν σώματος.* Deinde Par. E. *ποικίλον.*

154. Ald. rell. Flor. 10. Guelf. Taur. *τοιοῖςδ' ἀμείβομαι.* Par. A. B. Flor. A. 15. *τοιοῖςδ' ἀνταμείβομαι.* Par. E. Flor. 2. Vict. Lasc. *τοῖςδ' ἀνταμείβομαι.* Vide ad v. 147.

159. *Ἠπειρῶτις ψυχὴ γυναικῶν* cum aliis similiter dictis comparata est ab Lobeckio in altera editione Aiacis p. 74.

163. Ald. rell. Taur. Guelf. Vict. *ἢν δ' οὖν θεῶν τίς σ' ἢ βροτῶν.* Lasc. Par. A. B. Havn. Flor. 2. 10. 15. *ἢν δ' οὖν βροτῶν τίς σ' ἢ θεῶν.* Deinde unus codex *σώζειν,* unus etiam *σώσειν.*

πτῆξαι ταπεινήν, προςπεσεῖν τ' ἐμὸν γόνυ,
σαίρειν τε δῶμα τοὐμόν, ἐκ χρυσηλάτων
τευχέων χερὶ σπείρουσαν Ἀχελῴου δρόσον,
γνῶναί θ' ἵν' εἶ γῆς. οὐ γάρ ἐσθ' Ἕκτωρ τάδε,
οὐ Πρίαμος ὁ ζάχρυσος, ἀλλ' Ἑλλὰς πόλις.
εἰς τοῦτο δ' ἥκεις ἀμαθίας, δύστηνε σύ,
ἣ παιδὶ πατρός, ὃς σὸν ὤλεσεν πόσιν,
τολμᾷς ξυνεύδειν καὶ τέκν' αὐθέντου πάρα
τίκτειν. τοιοῦτον πᾶν τὸ βάρβαρον γένος·
πατήρ τε θυγατρὶ παῖς τε μητρὶ μίγνυται,
κόρη τ' ἀδελφῷ, διὰ φόνου δ' οἱ φίλτατοι
χωροῦσι, καὶ τῶνδ' οὐδὲν ἐξείργει νόμος.
ἃ μὴ παρ' ἡμᾶς εἴςφερ'· οὐδὲ γὰρ καλὸν
δυοῖν γυναικοῖν ἄνδρ' ἕν' ἡνίας ἔχειν,
ἀλλ' εἰς μίαν βλέποντες εὐναίαν Κύπριν
στέργουσιν, ὅστις μὴ κακῶς οἰκεῖν θέλει.

ΧΟΡΟΣ.

ἐπίφθονόν τι χρῆμα θηλειῶν ἔφυ,
καὶ ξυγγάμοισι δυςμενὲς μάλιστ' ἀεί.

---

167. Taur. Guelf. Ald. rell. *περισπείρουσαν*. Lasc. et caeteri libri *χερὶ σπείρουσαν*.

169. Libri *οὐ Πρίαμος οὐδὲ χρυσός, ἀλλ' Ἑλλὰς πόλις*. Quod fuerunt, qui defendere non vererentur. Marklandi coniecturam ad Suppl. 109. *οὐ Πρίαμος ὁ ζάχρυσος* recepit Brunckius. Valckenarius *οὐ Πρίαμος, οὐδὲ Τρῳάς*. Propius ad libros accederet, *οὐδὲ Φρύγιος, ἀλλ' Ἑλλὰς πόλις*. Verum non aliquod Phrygiae aut Troadis oppidum, sed ipsa nominari Troia deberet. Quare ego quoque Marklandi emendationem recepi.

173. Barnesins *τοιοῦτο* invexit.

174. Havn. *πατὴρ θυγατρί*.

177. Stobaeus LXXIV. 19. *οὐδὲν γὰρ καλόν*, haec et tres sequentes versus afferens. Hoc Porsono in Adv. p. 223. melius videbatur, quam quod Euripidis libri habent, *οὐδὲ γὰρ καλόν*. Contra igitur tum sentiebat, quam quum Hecubam ederet.

180. Apud Stobaeum vulgo *θέλῃ*, sed cod. A. *θέλει*, ut Euripidis libri praeter Flor. 2. 15. Guelf. Lasc. in quibus est *θέλοι*. In E. *θέλει*, superscripto *οι*.

181. Stobaeus LXXIII. 18. hunc et sequentem versum

φεῦ φεῦ.
κακόν γε θνητοῖς τὸ νέον, ἐν δὲ τῷ νέῳ
τὸ μὴ δίκαιον ὅςτις ἀνθρώπων ἔχει.
ἐγὼ δὲ ταρβῶ μὴ τὸ δουλεύειν μέ σοι
λόγων ἀπώσῃ, πόλλ' ἔχουσαν ἔνδικα,
ἣν δ' αὖ κρατήσω, μὴ 'πὶ τῷδ' ὄφλω βλάβην·
οἱ γὰρ πνέοντες μεγάλα τοὺς κρείσσους λόγους
πικρῶς φέρουσι τῶν ἐλασσόνων ἄπο·
ὅμως δ' ἐμαυτὴν οὐ προδοῦσ' ἁλώσομαι.
εἴπ', ὦ νεᾶνι, τῷ σ' ἐχεγγύῳ λόγῳ
πεισθεῖσ' ἀπωθῶ γνησίων νυμφευμάτων;

---

afferens habet *θηλείας φρενός*. Errasse Valckenarium ad Phoen. **206.** qui Euripidis librorum scripturam ne Graecam quidem esse censens *τὸ χρῆμα* scribi volebat, quod recepit obsequentissimus Valckenario Brunckius, iam ostenderunt alii.

184. Euripidis libri *ἔν τε τῷ νέῳ*. Stobaeus LII. 1. qui hunc et sequentem versum affert, *ἐν δὲ τῷ νέῳ*. Id Matthiae deterius vulgato esse putabat. Lentingius *γε* et *τε* sibi respondere credebat, quod fieri nullo pacto potest: v. ad v. **239.** Denique quod magis etiam quam haec mirere, Pflugkius de Stobaei lectione haec scripsit: *male: nam sensus est: periculosa res est mortalibus iuvenilis aetatis fervor, praesertim si quis huic adiunctas habet iniustas cupiditates.* Non sensit igitur se hanc ipsam scripturam interpretari, quam malam esse pronunciat. Aut scribere debebat Euripides *κακόν τε θνητοῖς τὸ νέον ἔν τε τῷ νέῳ*, aut, si *γε* poneret, inferre *ἐν δὲ τῷ νέῳ*.

190. Libri *ὕπο*. Nescio an *ἄπο* legerit scholiastes, qui sic interpretatur: *οἱ γὰρ μεγαλοφρονοῦντες βαρέως φέρουσιν ἐπὶ τῷ παρὰ τῶν ἐλασσόνων δικαιοτέρους λόγους ἀκούειν καὶ ἐλέγχεσθαι.* Nam *ὑπὸ* verbum requirit, ut in Aiace v. **494.** *μή μ' ἀξιώσῃς βάξιν ἀλγεινὴν λαβεῖν τῶν σῶν ὑπ' ἐχθρῶν.* Et v. **1320.** *οὐ γὰρ κλύοντές ἐσμεν αἰσχίστους λόγους, ἄναξ Ὀδυσσεῦ, τοῦδ' ὑπ' ἀνδρὸς ἀρτίως;* Et in Electra v. **552.** *ἐρεῖς μὲν οὐχὶ νῦν γέ μ' ὡς ἄρξασά τι λυπηρόν, εἶτα σοῦ τάδ' ἐξήκουσ' ὕπο.* Apparet usurpari hanc loquendi rationem, cum quis aliquid de se vel in se ab aliquo dictum audit. Quod non cadit in hunc locum, in quo nihil nisi unde veniret sermo indicandum erat, nisi quis praepositionem non tam verbis quam sententiae accommodatam statuat, quasi dicere voluerit: *πικρῶς φέρουσιν ὀρθῶς νουθετούμενοι ὑπὸ τῶν ἐλασσόνων.* Sed hoc tam moleste dictum, ut non dubitaverim *ἄπο* scribere.

ὡς ἡ Λάκαινα τῶν Φρυγῶν μείων πόλις,
τύχη θ' ὑπερθεῖ, καί μ' ἐλευθέραν ὁρᾷς;
ἢ τῷ νέῳ τε καὶ σφριγῶντι σώματι
πλούτου τε μεγέθει καὶ φίλοις ἐπηρμένη
οἶκον κατασχεῖν τὸν σὸν ἀντὶ σοῦ θέλω;
πότερον ἵν' αὐτὴ παῖδας ἀντὶ σοῦ τέκω
δούλους, ἐμαυτῇ γ' ἀθλίαν ἐφολκίδα;
ἢ τοὺς ἐμούς τις παῖδας ἐξανέξεται
Φθίας τυράννους ὄντας, ἣν σὺ μὴ τέκῃς;

---

194. Scaliger corrigebat *τῆς Φρυγῶν*, recte sane, si *πόλεως* intelligeretur. At nominavit Euripides pro urbe populum. Apte contulit Lentingius Troad. **365.** *πόλιν τε δείξω τήνδε μακαριωτέραν ἢ τοὺς Ἀχαιούς*, et Electr. **1175.** *οὐκ ἔστιν οὐδεὶς οἶκος ἀθλιώτερος τῶν Ταντάλείων οὐδ' ἔφυ πότ' ἐκγόνων.*

195. Inutiles doctorum de hoc loco coniecturas memoravit Matthiae. Ald. rell. *τύχῃ θ' ὑπερθεῖ.* Lasc. *τύχη θ' ὑπερθεῖ.* Utrinsque scripturae explicatio etiam in scholiis invenitur. Matthiae nominativum cum Heathio, Reiskio, Lentingio ad Med. p. **45.** probavit, non tamen ut Andromachae, sed Troiae fortunam dici existimaret. Id fieri non potest: nam quum praecedentia de Sparta dicantur, Spartae esset fortuna intelligenda. Itaque necessario suam Andromacha fortunam dicit. Lentiugius quum in Par. A. B. Flor. A. et apud scholiastam *κἄμ'*, atque in Par. B. Flor. **10. 15.** *ἐλεύθερον* scriptum videret, edidit ex sua coniectura, *τύχῃ θ' ὑπερθεῖ τἄμ', ἐλεύθερόν θ' ὁρᾷς*, quod non est quidem malum, sed tamen minime necessarium.

197. Verissime librorum scripturam *πόλεως τε μεγέθει* Brunckius ad Ai. **130.** in *πλούτου τε μεγέθει* mutandam intellexit, assensusque ei est, ut par erat, Iacobsius Emend. p. 58. Lentingius vero, etsi id confirmari glossa *πλήθει* videbat, nec dubitabat quin opes hic nominari deberent, tamen non ausus est mutare scripturam, quod litterarum ductus dissimiles essent. Non hos spectare criticum oportet, ubi manifestum est, oscitantia veteris librarii, cui *πόλις* ex praecedentibus in mente haerebat, esse peccatum.

200. Vulgo *ἐμαυτῇ τ' ἀθλίαν ἐφολκίδα.* Flor. A. **10. 15.** Par. B. *ἀθλίαν τ'.* Par. D. *ἀθλίαν γ'.* Mirum quomodo Matthiae quaerere potuerit: *an igitur ἐμαυτῇ ἀθλίαν τ' ἐφολκίδα?* Illud *τ'* et *γ'* insertum post *ἀθλίαν* nihil aliud esse videtur, quam ab indoctis librariis alieno loco positum *γ'*, quod ad *ἐμαυτῇ τ'* adscriptum fuerat. Aperte enim sententia postulat *ἐμαυτῇ γ' ἀθλίαν ἐφολκίδα.*

φιλοῦσι γάρ μ' Ἕλληνες Ἕκτορός τ' ἄπο,
αὐτή τ' ἀμαυρὰ κοὐ τύραννος ἦν Φρυγῶν.
οὐκ ἐξ ἐμῶν σε φαρμάκων στυγεῖ πόσις,
ἀλλ' εἰ ξυνεῖναι μὴ 'πιτηδεία κυρεῖς.
φίλτρον δὲ καὶ τόδ'· οὐ τὸ κάλλος, ὦ γύναι,
ἀλλ' ἀρεταὶ τέρπουσι τοὺς ξυνευνέτας.
σὺ δ' ἤν τι κνισθῇς, ἡ Λάκαινα μὲν πόλις
μέγ' ἐστί, τὴν δὲ Σκῦρον οὐδαμοῦ τίθης,
πλουτεῖς δ' ἐν οὐ πλουτοῦσι, Μενέλεως δέ σοι
μείζων Ἀχιλλέως. ταῦτά τοί σ' ἔχθει πόσις.
χρὴ γὰρ γυναῖκα, κἂν κακῷ δοθῇ πόσει,
στέργειν, ἅμιλλάν τ' οὐκ ἔχειν φρονήματος.
εἰ δ' ἀμφὶ Θρῃκῶν χιόνι γῆν κατάῤῥυτον
τύραννον ἔσχες ἄνδρ', ἵν' ἐν μέρει λέχος
δίδωσι πολλαῖς εἷς ἀνὴρ κοινούμενος,

---

213. Taur. Guelf. Ald. rell. *χρῆν*. Lasc. et caeteri libri *χρή*. Deinde Par. B. Flor. A. 10. 15. *δοθῇ πόσει*. Par. A. E. Havn. Flor. 2. Taur. Guelf. Lasc. Ald. rell. *πόσει δοθῇ*. Prius illud Matthiae aliique susceperunt.

215. Libri *εἰ δ' ἀμφὶ Θρῄκην χιόνι τὴν κατάῤῥυτον*. Exempla sic positi articuli varia et ego ad Soph. Ai. 1007. et, quos Pflngkins nominavit, Dobraeus ad Aristoph. Eq. 971. et Heindorfius ad Plat. Phaedon. 84. attulerunt. Plerumque hic ordo verborum caussam habet rhetoricam, nunc praeponendi gravioris verbi necessitatem, nunc nnmerum, nunc suaviorem sonum, aliquando etiam metrum. Hic quidem, si scripsit Euripides quod in libris est, vix effugere reprehensionem potest. Sic enim collocata sunt verba, ut si nives aliquid ad rem faciant, eamdemque vim habet articulus, nomini *Θρῄκην* postpositus. Quem si vellet postponere, cur non scripsit *εἰ δ' ἀμφὶ Θρῄκην τὴν χιόνι κατάῤῥυτον*? Si hoc non scripsit, multo minus id, quod in libris est. Videor mihi veram scripturam reposuisse *Θρῃκῶν χιόνι γῆν κατάῤῥυτον*. Aperta est vitii origo. Quum *τὴν* pro *γῆν* scriptum esset, necessario *Θρῃκῶν* in *Θρῄκην* erat mutandum.

217. Par. B. E. Flor. A. 10. 15. Vict. Lasc. *κοιμώμενος*. Par. A. Havn. Taur. Guelf. Ald. rell. *κοινούμενος*. Luzacius quum in Lectt. Att. p. 35. not. 32. rectius legi *κοινουμέναις* diceret, non videtur reputasse, etiam quod elegantius est rectum esse, si sententia eadem evadat.

ἔκτεινας ἂν τάσδ'; εἶτ' ἀπληστίαν λέχους
πάσαις γυναιξὶ προστιθεῖσ' ἂν εὑρέθης.
αἰσχρόν γε. καίτοι χεῖρον' ἀρσένων νόσον
ταύτην νοσοῦμεν, ἀλλὰ προσταῖμεν καλῶς.
ὦ φίλταθ' Ἕκτορ, ἀλλ' ἐγὼ τὴν σὴν χάριν
σοὶ καὶ ξυνήρων, εἴ τί σε σφάλλοι Κύπρις,
καὶ μαστὸν ἤδη πολλάκις νόθοισι σοῖς
ἐπέσχον, ἵνα σοι μηδὲν ἐνδοίην πικρόν.
καὶ ταῦτα δρῶσα τῇ ἀρετῇ προσηγόμην
πόσιν· σὺ δ' οὐδὲ ῥανίδ' ὑπαιθρίας δρόσου

---

220. Brunckius *χεῖρον* ex Par. A. Ac Lascaris *χεῖρον* sine apostropho. Matthiae Brunckianae scripturae certe hoc non debebat opponere, quod *νόσον νοσεῖν* non addito adiectivo Graece non diceretur. Viditne additum esse *ταύτην*? Deinde Par. B. Flor. A. *ἀ͞ν͞ω͞ν* Par. E. Flor. **10. 15.** Lasc. et lemma scholii *ἀνθρώπων*. Par. A. Ald. rell. *ἀρσένων*.

221. Libri *προὔστημεν*. Id Matthiae interpretatur *moderabar morbum*. At quum praecedentia de omnibus dicta sint mulieribus, nemo qui illud *προὔστημεν καλῶς* audiret, de se id Andromacham dicere crederet. Nec si de se dixisset, inferre potuit *ἀλλ' ἐγώ*. Lentingius, qui quidem recte verba ista ad omne genus muliebre rettulit, tamen valde a vero aberravit, quum aoristo significari putavit *solemus decore hoc morbo defungi*. Hanc enim notionem non aliter habere potest aoristus, quam quum ex reliquis verbis apparet, unum factum ut exemplum eorum quae saepius fiant commemorari, ut si dicatur, *εἴ τις ἡμῶν ταύτην τὴν νόσον νοσοίη, προὔστημεν καλῶς*. Vitium orationis sentiebat, credo, Valckenarius apud Lentingium, qui unum versum post hunc deesse putabat: quamquam quod id ex scholiis apparere dixit, non video quidquam in scholiis scriptum, unde id coniici possit. Immo nihil aliud librorum scriptura est, quam mutatio ob male intellectam litteram facta. Quum enim scriptum esset, quod debebat, *προσταῖμεν καλῶς*, supra posito *η*, eo aliquis non videns *προσταίημεν* significari, scripsit *πρόστημεν*, quod alius addito augmento correxit. Optativum autem sententia requirit. Non potest enim Andromacha hic dicere quid soleant facere mulieres: non enim omnes temperantes sunt, et non est, quicum loquitur, Hermiona: sed quid optandum sit ut faciant, dicere eam oportet.

223. Qui haec contra fidem historiae ficta dixerunt, Anaxicratis in II. Argolicorum testimonio refutantur ab scholiasta.

225. Taur. Guelf. Ald. rell. *ἐνδῴην*. Lasc. et caeteri libri *ἐνδοίην*.

τῷ σῷ προςίζειν ἀνδρὶ δειμαίνουσ᾽ ἐᾷς.
μὴ τὴν τεκοῦσαν τῇ φιλανδρίᾳ, γύναι,
ζήτει παρελθεῖν· τῶν κακῶν γὰρ μητέρων
φεύγειν τρόπους χρὴ τέκν᾽, ὅσοις ἔνεστι νοῦς.

ΧΟΡΟΣ.

δέσποιν᾽, ὅσον σοι ῥαδίως παρίσταται,
τοσόνδε πείθου τῇδε συμβῆναι λόγοις.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

τί σεμνομυθεῖς κεἰς ἀγῶν᾽ ἔρχει λόγων,
ὡς δὴ σὺ σώφρων, τἀμὰ δ᾽ οὐχὶ σώφρονα;

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

οὔκουν ἐφ᾽ οἷς γε νῦν καθέστηκας λόγοις.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

ὁ νοῦς ὁ σός μοι μὴ ξυνοικοίη, γύναι.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

νέα πέφυκας καὶ λέγεις αἰσχρῶν πέρι.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

σὺ δ᾽ οὐ λέγεις γε, δρᾷς δέ μ᾽ εἰς ὅσον δύνῃ.

---

229. Hunc et duos sequentes versus affert Stobaeus LXXIV. 21.

230. Elmsleius in censura Hecubae Porsonianae p. 261. ed. Lips. sive in Cens. Edinburg. XXXVII. p. 79. vereor ne nimis sollicitus in tuendo canone Porsoniano, *τῶν κακῶν δὲ μητέρων* scribi voluit. Cum Euripidis libris consentit Stobaeus.

231. Par. A. E. Havn. Guelf. Flor. 2. a prima manu, Ald. *τέκν᾽ οἷς ἔνεστι νοῦς.* Par. B. Flor. A. 10. 15. *τέκνα οἷς.* Stobaeus *τέκνα αἷς.* Barnes. *τέκνα γ᾽ οἷς.* Vict. et Flor. 2. ab altera manu, ut Reiskius ex coniectura, *τέκν᾽ ὅσοις.*

232. Taur. Guelf. Ald. rell. *παρίσταται.* Lasc. et caeteri codd. *προςίσταται.*

239. Huiusmodi exemplis, quale hoc est, imperiti adduci possunt, ut *γε* et *δὲ* sibi respondere posse credant. Nam hic

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

οὐκ αὖ σιωπῇ Κύπριδος ἀλγήσεις πέρι;

ΕΡΜΙΟΝΗ.

τί δ'; οὐ γυναιξὶ ταῦτα πρῶτα πανταχοῦ;

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

καλῶς γε χρωμέναισιν· εἰ δὲ μή, οὐ καλά.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

οὐ βαρβάρων νόμοισιν οἰκοῦμεν πόλιν.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

κἀκεῖ τά γ' αἰσχρὰ κἀνθάδ' αἰσχύνην ἔχει.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

σοφή, σοφὴ σύ· κατθανεῖν δ' ὅμως σε δεῖ.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

ὁρᾷς ἄγαλμα Θέτιδος εἴς σ' ἀποβλέπον;

---

quidem etiam *σὺ δ' οὐ λέγεις μὲν* diei potuit. At *γὲ* est *adeo*. Exempla quaedam vide apud Elmsleium ad Med. 800.

240. Par. A. Flor. A. *οὐκ αὖ*. Lasc. Ald. et caeteri libri *οὐκ ἂν*. Par. B. Flor. 15. *ἀλγήσῃς*. Havn. *ἀλγήσοις*. De isto *οὐκ αὖ* vel *οὐδ' αὖ* in interrogando dixerunt A. G. Winckelmannus ad Plat. Euthydem. p. 103. et Th. Bergkius ad Anacr. fr. 55. p. 174. Scilicet *οὐκ αὖ σὺ παύσει* et similia propterea dicuntur, quod in mente est *rursum tu hoc facis*.

241. Par. A. E. Flor. A. 2. 10. 15. Lasc. *πρῶτα ταῦτα*. Ald. rell. et caeteri libri *ταῦτα πρῶτα*. Dein Taur. Guelf. Ald. rell. *πανταχῇ*. Caeteri et Lasc. *πανταχοῦ*.

242. Par. A. B. Havn. tres Flor. *ναί. καλῶς γε χρωμέναισιν*, quod Matthiae aliique receperunt. Nimis inepto loco se osorem mulierum praebuisset Euripides, si id scripsisset. Recte Lasc. Ald. rell. non habent istud *ναί*, quod interpretis est, ut v. 578. et pro eo positum *καὶ* v. 500. Deinde Par. A. Ald. rell. *εἰ δὲ μή, οὐ καλά*. Lasc. et caeteri codd. *εἰ δὲ μή, οὐ καλῶς*.

246. Par. A. *εἴς σ' ἐπιβλέπον*.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

μισοῦν γε πατρίδα σὴν Ἀχιλλέως φόνῳ.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

Ἑλένη νιν ὤλεσ', οὐκ ἐγώ, μήτηρ γε σή.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

ἦ καὶ πρόσω γὰρ τῶν ἐμῶν ψαύσεις κακῶν;

ΑΝΡΔΟΜΑΧΗ.

ἰδοὺ σιωπῶ κἀπιλάζυμαι στόμα.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

ἐκεῖνο λέξον, οὗπερ οὕνεκ' ἐστάλην.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

λέγω σ' ἐγὼ νοῦν οὐκ ἔχειν ὅσον σε δεῖ.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

λείψεις τόδ' ἁγνὸν τέμενος ἐναλίας θεοῦ;

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

εἰ μὴ θανοῦμαί γ'· εἰ δὲ μή, οὐ λείψω ποτέ.

---

248. Ald. rell. *μήτηρ γε σή*, quem Lentingius temere typographi errorem esse pronnnciat, quod codd. omnes et Lasc. *μήτηρ δὲ σή* habeant: quae scriptura defendi quidem potest, si plenius post *ὤλεσ'* iuterpungatur: sed quis non videat multo aptiorem esse Aldinae scripturam? quam tuetur etiam Elmsleius ad Med. **940**.

249. Heathium *ἦ καὶ πρόσω γε* scribi volentem recte ab Lentingio reprehendi ait Matthiae: indignationem enim exprimere *γάρ*. Id et per se falsum est, et, si verum esset, defendendo quidem *γάρ*, non refutando *γε* inserviret, quod si scriptum esset, significaret *adeo*.

254. Inconsiderate Brunckius ex Par. A. dedit *εἰ μὲν θανοῦμαί γ'*, nec Matthiae caeterorum librorum omnium scripturam *εἰ μὴ θανοῦμαί γ'*, ac non potius Brunckianam contra sensum esse dixisset, si cogitasset quid sensus et responsio Hermionae

ΕΡΜΙΟΝΗ.

ὡς τοῦτ' ἄραρε, κοὐ μενῶ πόσιν μολεῖν.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

ἀλλ' οὐδ' ἐγὼ μὴν πρόσθεν ἐκδώσω μέ σοι.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

πῦρ σοι προςοίσω, κοὐ τὸ σὸν προσκέψομαι,

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

σὺ δ' οὖν κάταιθε· θεοὶ γὰρ εἴσονται τάδε.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

καὶ χρωτὶ δεινῶν τραυμάτων ἀλγηδόνας.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

σφάζ', αἱμάτου θεᾶς βωμόν, ἣ μέτεισί σε.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

ὦ βάρβαρον σὺ θρέμμα καὶ σκληρὸν θράσος,
ἐγκαρτερεῖς δὴ θάνατον; ἀλλ' ἐγώ σ' ἕδρας

---

requireret. Recte Pflugkius restitutum ab L. Dindorfio *εἰ μὴ θανοῦμαί γ'* approbavit, interpretatus *linquam sane, si de mortis periculo metum removeris.*

255. Par. E. Flor. 2. Lasc. Ald. rell. *ἄρηρε.* Caeteri *ἄραρε.* Par. A. *ἄραρ' οὐκ οὐ μενῶ.* Ex quo portentosam scripturam composuit Brunckius, *ὡς τοῦτ' ἄραρ' οὖν, οὐ μενῶ,* quum deberet, si uti istis vellet, sic scribere: *ὡς τοῦτ' ἄραρ'· οὐκ οὖν μενῶ.* Lasc. Ald. rell. *μένω,* probatum Lentingio. Iam Aem. Portus *μενῶ* correxerat.

256. Guelf. Taur. Ald. rell. *ἀλλ' οὐδ' ἐγὼ μὲν.* Caeteri libri et Lasc. *μὴν.*

258. Par. A. *τόδε* pro *τάδε.*

260. Taur. Guelf. Ald. rell. *αἷματος.* Lasc. et caeteri codd. *αἱμάτου,* quod coniectura assequutus erat Duportus. Grammaticus in Bekkeri Anecd. p. 362, 12. *αἱμάτου. ἀντὶ τοῦ ἐξαιμάτου. Εὐριπίδης· αἱμάτου θεᾶς βωμόν.*

ἐκ τῆσδ' ἑκοῦσαν ἐξαναστήσω τάχα·
τοιόνδ' ἔχω σου δέλεαρ. ἀλλὰ γὰρ λόγους
κρύψω, τὸ δ' ἔργον αὐτὸ σημανεῖ τάχα.
κάθησ' ἑδραία· καὶ γὰρ εἰ πέριξ σ' ἔχει
τηκτὸς μόλυβδος, ἐξαναστήσω σ' ἐγώ,
πρὶν, ᾧ πέποιθας, παῖδ' Ἀχιλλέως μολεῖν.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

πέποιθα· δεινὸν δ' ἑρπετῶν μὲν ἀγρίων
ἄκη βροτοῖσι θεῶν καταστῆσαί τινα,
ἃ δ' ἔστ' ἐχίδνης καὶ πυρὸς περαιτέρω,
οὐδεὶς γυναικὸς φάρμακ' ἐξεύρηκέ πω
κακῆς· τοσοῦτόν ἐσμεν ἀνθρώποις κακόν.

---

266. Havn. *ἔχῃ*. Dubitari potest an scripserit *ἔχοι*.

267. Par. E. Flor. **2**. Taur. Guelf. Lasc. Ald. *μόλιβδος*. Etym. M. p. **590**, **8**. docet *μόλιβος* per *ι*, *μόλυβδος* per *υ* dici. Et sic caeteri codd.

268. Taur. Guelf. Ald. rell. *ὃν πέποιθας*. Lasc. et caeteri libri *ᾧ πέποιθας*. Quum per linguae leges utrumque dici potuerit, Matthiae non multum aberat quin *ὃν πέποιθας* verius haberet, ex quo alterum facilius oriri potuerit quam contra. Sententiae convenientius videtur *ᾧ πέποιθας*. Consentaneum est enim id ipsum potius dicere Hermionam, quod proximum est, fretam Neoptolemi praesidio esse Andromacham, quam quod remotius, adventurum sperare eum, quo freta sit. Idem cadit etiam in *πέποιθα* Andromachae.

269. Hos quinque versus attulit Stobaeus **LXXIII. 19**.

270. Ald. rell. *ἄκη βροτοῖς θεῶν ἐγκαταστῆσαί τινα*. Par. B. D. E. *βροτοῖσιν θεῶν ἐγκαταστῆσαι*. Par. A. Flor. A. **2**. **10**. **15**. Vict. Havn. *βροτοῖσι θεῶν ἐγκαταστῆσαι*. Lasc. autem omisso *θεῶν* habet *βροτοῖσιν ἐγκαταστῆσαι*. Quod Musgravius coniecit, *ἄκη βροτοῖσι θεῶν καταστῆσαί τινα*, habet Stobaeus, receperuntque Brunckius, Matthiae, alii, sed Matthiae postea veriorem habuit Aldinam scripturam, quod non crederet *ἐγκαταστῆσαι* a correctore esse profectum. At quid est *ἐγκαταστῆσαι*? Non enim innata hominibus sunt remedia adversus morsus viperarum. Similis mutatio facta v. **154**.

273. Taur. Guelf. Ald. *τοιοῦτον*. Lasc. caeterique libri, ut Stobaeus, *τοσοῦτον*.

ΧΟΡΟΣ.

στροφὴ α'.

ἦ μεγάλων ἀχέων ἄρ' ὑπῆρξεν, ὅτ' Ἰδαίαν
ἐς νάπαν ἦλθ' ὁ Μαίας τε καὶ Διὸς τόκος,
τρίπωλον ἅρμα δαιμόνων
ἄγων τὸ καλλιζυγές,
ἔριδι στυγερᾷ κεκορυθμένον εὐμορφίας
σταθμοὺς ἐπὶ βούτα,
βοτῆρά τ' ἀμφὶ μονότροπον νεανίαν,
ἐρημόν θ' ἑστιοῦχον αὐλάν.

ἀντιστροφὴ α'.

ταὶ δ' ἐπεὶ ὑλόκομον νάπος ἤλυθον, οὐρειᾶν
πιδάκων νίψαν αἰγλᾶντα σώματ' ἐν ῥοαῖς,
ἔβαν τε Πριαμίδαν. ὑπερ-

---

275. Par. A. Havn. Taur. Guelf. Ald. rell. *ἐς.* Lasc. et caeteri libri *εἰς.* Deinde Par. E. Flor. 2. Lasc. *ἦλθ' ὁ Μαίας.* Par. A. B. Flor. A. 10. 15. Havn. *ἦλθεν ὁ Μαίας.* Ald. rell. *ἦλθ' ὁ τῆς Μαίας.* Taur. Guelf. *ὅτ' ἐς Ἰδαίαν ἦλθεν ἅπαν.*

279. Matthiae aliique *ἔπι* pro *ἐπὶ* scripserunt.

282. Lasc. *ταίδε δ' ἐπεὶ.* Ald. rell. *ταίδ' ἐπεὶ.* Lasc. et Mss. *ἤλυθον,* praeter Taur. et Guelf. qui cum Ald. et rell. habent *ἦλθον.* Deinde Ald. et alii libri *ὀρείαν,* alii *ὀρείων,* alii *οὐρείαν.*

283. Par. B. Flor. A. 10. 15. *ἔνιψαν.* Par. A. Havn. *ἐνίψαντ'.* Par. E. Flor. 2. Taur. Guelf. Lasc. Ald. *νίψαντο.* Ex mea emendatione *νίψαν* L. Dindorfius. *Αἰγλᾶντα* Musgravius: libri *αἰγλάεντα.* Deinde Ald. rell. *σώματ' ἐν ῥοαῖς.* Lasc. et caeteri libri *σώματα ῥοαῖς.*

284. Taur. Guelf. Ald. rell. *ἔβαν τε Πριαμίδαν, ὑπερβολαῖς λόγων δυςφρόνων* (Taur. Guelf. *δυςφόρων*) *περιβαλλόμεναι, Κύπρις εἷλε λόγοις δολίοις.* Caeteri *ἔβαν δὲ.* Par. E. *σωφρόνων.* Plerique *παραβαλλόμεναι.* Fortasse ex hoc loco Hesychius: *παραβαλλόμεναι. ἐξαπατῶσαι, παρακατατιθέμεναι.* Quoniam non cohaerere videbant orationem librarii, in Par. B. Flor. A. *δὲ* insertum post *παραβαλλόμεναι,* in Havn. post *Κύπρις.* Nihil extricarunt critici, quamvis re aperta. Scribendum: *ἔβαν τε Πριαμίδαν. ὑπερβολαῖς λόγων δ' εὐφρόνων παραβαλλόμεναι, Κύπρις εἷλε. Παραβαλλόμεναι inter se aemulantes,* sic incepta oratione, ut si pergere vellet, *Κύπρις μὲν εἷλε, Ἥρα δὲ καὶ Ἀθηνᾶ ἐνικήθησαν.*

βολαῖς λόγων δ' εὐφρόνων
παραβαλλόμεναι, Κύπρις εἷλε δόλοις ***
τερπνοῖς μὲν ἀκοῦσαι,
πικρὰν δὲ σύγχυσιν βίου Φρυγῶν πόλει
ταλαίνᾳ περγάμοις τε Τροίας.

στροφὴ β'.

εἴθε δ' ὑπὲρ κεφαλᾶς ἔβαλεν κακὸν
ἁ τεκοῦσά νιν μόρον,
πρὶν Ἰδαῖον κατοικίσαι λέπας,
ὅτε νιν παρὰ θεσπεσίῳ δάφνᾳ
βόασε Κάσσανδρα κτανεῖν,
μεγάλαν Πριάμου πόλεως λώβαν.
τίν' οὐκ ἐπῆλθε, ποῖον οὐκ ἐλίσσετο
δαμογερόντων βρέφος φονεύειν;

ἀντιστροφὴ β'.

οὔτ' ἂν ἐπ' Ἰλιάσι ζυγὸν ἤλυθε

---

286. Lasc. et Mss. *λόγοις δολίοις*. Ald. rell. *λόγοισι δολίοις*, quae est metrici alicuius mala correctio. Musgravius coniecit *λόγοις αἱμύλοις* vel *αἰόλοις*. Non videtur in hoc loco quidquam certi sine melioribus libris constitui posse. Nam aut interpretatio est *λόγοις δολίοις* vocabuli quale est *γοητεύμασιν*, aut, quod nescio an veri similius sit, *δόλοις* scripsit Euripides addito participio, quod aut ad Venerem, aut ad Parim referretur, *λόγοις* autem aliorum librorum scriptura est, ad *δόλοις* adnotata. Ea caussa *δόλοις* posui, additis signis lacunae. *Πικρὰν δὲ σύγχυσιν* effectus indicandi caussa dictum esse vidit Matthiae.

290. Par. E. Flor. 2. Lasc. Ald. *εἴθε δ'*. Mss. caeteri *ἀλλ' εἴθ'*. Deinde Ald. rell. cum scholiasta *ὑπὲρ κεφαλᾶς*. Lasc. et Mss. *ὑπὲρ κεφαλὰν*.

291. Ald. rell. *ἅτις τέκεν ποτὲ Πάριν*. Lasc. et Mss. omnes *ἁ τεκοῦσά νιν Πάριν*, nisi quod Lasc. plene interpungit post *Πάριν*. Scholiastae: *εἴθε ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ Πάριδος ἔβαλε θάνατον ἡ τεκοῦσα τὸν Πάριν. εἴθε ὑπὲρ κεφαλῆς Πάριδος θάνατον κατέθηκεν ἡ τεκοῦσα τὸν Πάριν.* Ex his apertum est scripsisse poetam: *εἴθε δ' ὑπὲρ κεφαλᾶς ἔβαλεν κακὸν ἁ τεκοῦσά νιν μόρον.*

292. Aliquot codd. *κατοικῆσαι.*

294. Libri *Κάσανδρα.*

298. Par. E. Flor. 2. Taur. Guelf. Ald. Lasc. *ζυγὸς — δούλειος*. Caeteri codd. *ζυγὸν — δούλειον.*

δούλιον, σύ τ' ἂν, γύναι,
τυράννων ἔσχες ἂν δόμων ἕδρας·
παρέλυσε δ' ἂν Ἑλλάδος ἀλγεινοὺς
πόνους, ὅτ' ἀμφὶ Τρωΐᾳ
δεκέτεις ἀλάληντο κενοὶ λόγχᾳ·

---

299. Ald. rell. *οὔτε σὺ γύναι τυράννων ἔσχες ἂν δόμων ἕδραν.* Lasc. *δούλειος. γ' οὔτ' ἂν σὺ γύναι τυράννων τάνδ' ἔσχες ἂν δόμων ἕδραν.* Sic etiam Par. E. sed, ut videtur, sine interpunctione ante *γ'*. Pro isto *γ'* Flor. 2. *τ'*, nullus liber *δ'*. Nam quae de Par. A. B. et Flor. A. rettulit Matthiae, quo errore nitantur docuit Lentingius. Guelf. Ald. *τύραννον.* Par. E. Flor. 2. Vict. *τυράννων τάσδ' ἔσχες ἂν δόμων ἕδρας.* Par. A. B. Flor. A. 10. 15. Havn. *ἕδρας* sine *τάσδ'*, adscripto in cod. Par. B. *οἰκήσεις.* Havn. *δόμον ἕδρας.* Par. A. *δόμους ἕδρας.* Scholiastes, qui adnotavit *οἰκήσεις τοῦ Νεοπτολέμου ἐνταῦθα αἰχμαλωτισθεῖσα*, legisse videtur *σύ τ' οὐ, γύναι, τυράννων ἔσχες ἂν δόμων ἕδρας.* At id Euripides non *ἕδρας* dixisset, quod nomen dominae potius et reginae, quam captivae mulieri convenit. Praeterea si de praesente statu Andromachae sermo esset, non translatio in domum Neoptolemi, quam illa iam reliquit, sed quae in conspectu est sessio in fano Thetidis erat commemoranda. Eo si spectat adiectum in quibusdam libris *τάνδε* vel *τάσδε*, vellet quis legi *σύ τ' οὐ, γύναι, θεᾶς τάνδ' ἔσχες ἂν δόμων ἕδραν.* Sed alio ducit accuratius considerata librorum scriptura. Nam *οὔτ' ἂν σὺ* nihil aliud est quam *οὔτ' ἂν*, cui supra scripta erat correctio *σύ*, legi iubens *σύ τ' ἂν.* Id intellexisse videtur Pflugkius, qui in censura Lentingii recte scribit *σύ τ' ἂν, γύναι, τυράννων ἔσχες ἂν δόμων ἕδρας*, sed non recte interpretatur *et tu, mulier regiae domus sedes etiamnunc teneres.* Id enim *εἶχες ἂν* dixisset Euripides. Debebat sic reddere: *tuque nacta esses regiae domus sedes*, Hectore nimirum Priamo succedente.

302. Legebatur *πόνους οὓς ἀμφὶ Τροίαν δεκέτεις ἀλάληντο νέοι λόγχαις.* Lentingius, ubique posse repeti *ἂν* ratus, coniecit *μόχθους* (sic Par. A. B. Flor. A. 2. 10. 15.) *ἂν, ἀμφὶ Πέργαμ' οὓς.* Pflugkius in censura *ὅσ' ἀμφὶ τείχεσιν.* Scholiastes: *ἔπαυσεν, παρήλλαξεν τοὺς μόχθους, περὶ οὓς ἐπλανῶντο κατὰ τὴν Τροίαν δέκα ἔτη.* Ex his nulla salus. Bothium, qui multa in hoc carmine corrupit, praetereo. Nec placet Pflugkii *ὅσα*, quod ut indefinitum minus poeticum est. Praeterea etiam *νέοι* et inutile vocabulum est, quia non opus ullo substantivo, et minime aptum ac pene ridiculum praegresso *δεκέτεις.* Denique ne *λόγχαις* quidem sic nude additum cuiquam placere potest. Itaque reposui, quod scripsisse poetam, qui convenientia dicere vellet, veri simile est: *πόνους, ὅτ' ἀμφὶ Τρωΐᾳ δεκέτεις ἀλάληντο κενοὶ λόγχᾳ.*

λέχη τ' ἔρημ' ἂν οὐκ ἂν ἐξελείπετο,
καὶ τεκέων ὀρφανοὶ γέροντες.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ.

ἥκω λαβὼν σὸν παῖδ', ὃν εἰς ἄλλους δόμους
λάθρᾳ θυγατρὸς τῆς ἐμῆς ὑπεξέθου.
σὲ μὲν γὰρ ηὔχεις θεᾶς βρέτας σῶσαι τόδε,
τοῦτον δὲ τοὺς κρύψαντας· ἀλλ' ἐφευρέθης
ἧσσον φρονοῦσα τοῦδε Μενέλεω, γύναι.
κεἰ μὴ τόδ' ἐκλιποῦσ' ἐρημώσεις πέδον,
ὅδ' ἀντὶ τοῦ σοῦ σώματος σφαγήσεται.
ταῦτ' οὖν λογίζου, πότερα κατθανεῖν θέλεις,
ἢ τόνδ' ὀλέσθαι σῆς ἁμαρτίας ὕπερ,
ἣν εἰς ἔμ' εἴς τε παῖδ' ἐμὴν ἁμαρτάνεις.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

ὦ δόξα, δόξα, μυρίοισι δὴ βροτῶν
οὐδὲν γεγῶσι βίοτον ὤγκωσας μέγαν.
εὔκλεια δ' οἷς μέν ἐστ' ἀληθείας ὕπο,
εὐδαιμονίζω· τοὺς δ' ὑπὸ ψευδῶν ἔχειν
οὐκ ἀξιώσω πλὴν τύχῃ φρονεῖν δοκεῖν.
σὺ δὴ στρατηγῶν λογάσιν Ἑλλήνων ποτὲ
Τροίαν ἀφείλου Πρίαμον, ὧδε φαῦλος ὤν;
ὅςτις θυγατρὸς ἀντίπαιδος ἐκ λόγων
τοσόνδ' ἔπνευσας, καὶ γυναικὶ δυςτυχεῖ

---

304. Taur. Guelf. Flor. 2. 10. 15. Ald. rell. *λέχη τ' ἔρημ' ἂν οὐκ ἄν.* Par. B. Vict. Lasc. *ἂν οὔποτ'.*

308. Taur. Guelf. Ald. rell. *σὺ μὲν γὰρ.* Lasc. et caeteri codd. *σὲ* praebuerunt.

309. Taur. Guelf. Ald. rell. *τοῦτόν τε, καὶ κρύψαντας.* Lasc. et codd. caeteri *τοῦτον δὲ τοὺς κρύψαντας.*

311. Havn. *ἐκλείπουσ'.*

317. Par. A. *μέγα.*

321. Havn. *'Αργείων.*

323. Lasc. *ἀντίπαιδος.* Caeteri *ἀντὶ παιδὸς.*

δούλη κατέστης εἰς ἀγῶν'· οὐκ ἀξιῶ
οὔτ' οὖν σὲ Τροίας οὔτε σοῦ Τροίαν ἔτι,
ἔξωθέν εἰσιν οἱ δοκοῦντες εὖ φρονεῖν
λαμπροί, τὰ δ' ἔνδον πᾶσιν ἀνθρώποις ἴσοι,
πλὴν εἴ τι πλούτῳ· τοῦτο δ' ἰσχύει μέγα.
Μενέλαε, φέρε δὴ διαπεράνωμεν λόγους·
τέθνηκα δὴ σῇ θυγατρὶ καί μ' ἀπώλεσεν·
μιαιφόνον μὲν οὐκέτ' ἂν φύγοι μύσος,
ἐν τοῖς δὲ πολλοῖς καὶ σὺ τόνδ' ἀγωνιεῖ
φόνον· τὸ συνδρῶν γάρ σ' ἀναγκάσει χρέος.
ἢν δ' οὖν ἐγὼ μὲν μὴ θανεῖν ὑπεκδράμω,
τὸν παῖδά μου κτενεῖτε; κᾆτα πῶς πατὴρ
τέκνου θανόντος ῥαδίως ἀνέξεται;
οὐχ ὧδ' ἄνανδρον αὐτὸν ἡ Τροία καλεῖ·
ἀλλ' εἶσιν οἷ χρή· Πηλέως γὰρ ἄξια
πατρός τ' Ἀχιλλέως ἔργα δρῶν φανήσεται.
ὤσει δὲ σὴν παῖδ' ἐκ δόμων· σὺ δ' ἐκδιδοὺς
ἄλλῳ τί λέξεις; πότερον ὡς κακὸν πόσιν
φεύγει τὸ ταύτης σῶφρον; ἀλλ' ἐψεύσεται.
γαμεῖ δὲ τίς νιν; ἤ σφ' ἄνανδρον ἐν δόμοις

---

329. Soli Taur. Guelf. *πλὴν δ' εἴ τι.* Sine caussa Brunckius hunc versum ut spurium uncis inclusit. Acerbe tangitur Menelaus, cuius opulentiam paullo ante iactaverat Hermiona.

331. Libri *τέθνηκα τῇ σῇ θυγατρί.* Recte Reiskius et Lentingius *τέθνηκα δὴ σῇ θυγατρί.* Nam articulo nihil, valde autem particula opus, ſingi ista indicante.

334. Taur. Guelf. *τὸ συνδρᾷν.*

343. Libri *ἀλλὰ ψεύσεται.* Scholiastes: *ἀλλὰ ψεύσεται τὸ σὸν ῥῆμα, καὶ ὡς ψευδῆ σε νομίσει ὁ ἀκούων καὶ οὐ πεισθήσεται.* Porsonus quum in praefatione Hecubae p. 37. hunc versum iuniorum sagacitati emendandum commisisset, vir doctus in Censuris Britannorum trimestribus fasc. V. p. 396. *ἀλλ' ἐψεύσεται,* quod ipsum Porsonus in mente habuisse videtur, scribendum dixit. Recte. Hoc enim passiva significatione dici non mirum: sed *ψεύσεται* nemini non active dictum videretur, ut scholiastae, qui propterea utcumque explicare est conatus.

χήραν καθέξεις πολιόν; ὦ τλήμων ἀνερ,
κακῶν τοσούτων οὐχ ὁρᾷς ἐπιῤῥοάς;
πόσας ἂν εὐνὰς θυγατέρ' ἠδικημένην
βούλοι' ἂν εὑρεῖν ἢ παθεῖν ἅγὼ λέγω;
οὐ χρὴ 'πὶ μικροῖς μεγάλα πορσύνειν κακά,
οὐδ', εἰ γυναῖκές ἐσμεν ἀτηρὸν κακόν,
ἄνδρας γυναιξὶν ἐξομοιοῦσθαι φύσιν.
ἡμεῖς γὰρ εἰ σὴν παῖδα φαρμακεύομεν
καὶ νηδὺν ἐξαμβλοῦμεν, ὡς αὐτὴ λέγει,
ἑκόντες, οὐκ ἄκοντες, οὐδὲ βώμιοι
πίτνοντες, αὐτοὶ τὴν δίκην ὑφέξομεν
ἐν σοῖσι γαμβροῖς, οἷσιν οὐκ ἐλάσσονα
βλάβην ὀφείλω, προστιθεῖσ' ἀπαιδίαν.
ἡμεῖς μὲν οὖν τοιοίδε· τῆς δὲ σῆς φρενὸς
ἕν σου δέδοικα· διὰ γυναικείαν ἔριν
καὶ τὴν τάλαιναν ὤλεσας Φρυγῶν πόλιν.

ΧΟΡΟΣ.

ἄγαν ἔλεξας, ὡς γυνὴ πρὸς ἄρσενας,
καί σου τὸ σῶφρον ἐξετόξευσεν φρενός.

---

345. Vide praefationem.

347. Vulgo πόσας δ' ἄν. Omittunt δ' Par. A. B. Havn. quos recte sequutus Lentingius. Non enim additur aliquid praecedentibus, sed colligitur, quod ex iis sequitur.

353. Corruptus affertur hic versus a Choerobosco in Bekkeri Anecd. p. 1402. ob correptam finalem in νηδύν.

355. Libri πιτνοῦντες, πιτνῶντες, πίπτοντες, cui in Par. D. superscriptum πιτνόντες. L. Dindorfius πίτνοντες.

359. Scaligeri coniectura est, mala quidem, sed facta etiam a Musgravio, quam recepit Brunckius, ἕν που δέδοικα. Melius Reiskius τῆς δὲ σῆς φρενὸς ἕνεκα δέδοικα. Nihil mutandum. *Tuae mentis unum* (mulierositatem) *a te metuo*.

360. Brunckius ex solo Par. A. πόλιν Φρυγῶν.

361. Ald. Herv. 1. 2. rell. ἄγαν γ'. Brub. ἄγαν δ'. Flor. A. 2. 10. 15. Par. A. Guelf. Havn. Lasc. ἄγαν ἔλεξας.

362. Flor. 10. 15. ἐξετόξευσεν pro vulgato ἐξετόξευσε. Quod Lascaris in margine posuit, ἐκτετόξευται, ipsius coniectura esse

ΜΕΝΕΛΑΟΣ.

γύναι, τάδ᾽ ἐστὶ σμικρὰ καὶ μοναρχίας
οὐκ ἄξι᾽, ὡς φῄς, τῆς ἐμῆς, οὐδ᾽ Ἑλλάδος;
εὖ δ᾽ ἴσθ᾽, ὅτου τις τυγχάνει χρείαν ἔχων,
τοῦτ᾽ ἔσθ᾽ ἑκάστῳ μεῖζον ἢ Τροίαν ἑλεῖν.
κἀγὼ θυγατρί, μεγάλα γὰρ κρίνω τάδε,
λέχους στέρεσθαι, σύμμαχος καθίσταμαι.
τὰ μὲν γὰρ ἄλλα δεύτερ᾽, ῾ἂν πάσχῃ γυνή·
ἀνδρὸς δ᾽ ἁμαρτάνουσ᾽ ἁμαρτάνει βίου.
δούλων δ᾽ ἐκεῖνον τῶν ἐμῶν ἄρχειν χρεών,
καὶ τῶν ἐκείνου τοὺς ἐμοὺς ἡμᾶς τε πρός·
φίλων γὰρ οὐδὲν ἴδιον, οἵτινες φίλοι
ὀρθῶς πεφύκασ᾽, ἀλλὰ κοινὰ χρήματα.
μένων δὲ τοὺς ἀπόντας, εἰ μὴ θήσομαι
τἄμ᾽ ὡς ἄριστα, φαῦλός εἰμι κοὐ σοφός.

---

videtur. Hesychius: ἐξετόξευσε, ἐξέπεσε. Quod ex hoc loco petitum esse scholia ostendunt. Frustra et infelicissime coniecturis atque interpretationibus vexatus est hic versus a viris doctis. Propius verum accessit Matthiae, ἐξετόξευσεν absolute dictum existimans, sed non debebat explicare hoc modo: *telum emisit in adversarium ἐκ τῆς σῆς φρενός.* Iungenda sunt enim τὸ σῶφρον φρενός. Ἐκτοξεύειν est tela omnia emittere, ut nulla supersint. Itaque quum chorus dicere deberet fines modestiae transgressam esse Andromacham, dixit exhausisse iaculando modestiam, ut nos diceremus: *deine Bescheidenheit hat verschossen:* iam inermis est.

364. Scholiastes: τὸ κρατῆσαί σου, φησίν, οὐκ ἔστι τῆς ἐμῆς στρατηγίας ἄξιον, οὔσης αἰχμαλώτου, ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς καμνω καὶ τούτου χρείαν ἔχω, μέγα τοῦτο νομίζω. Hac explicatione decepti interpretes non attenderunt ad ὡς φῄς, quod εὖ οἶδα potius dixisset Menelaus, si vera essent ista. Respicit illa v. 325. οὐκ ἀξιῶ οὔτ᾽ οὖν σὲ Τροίας οὔτε σοῦ Τροίαν ἔτι. Ex his patet, quaerere Menelaum, *haec parva sunt et indigna, ut ais, Troia et Graecia?* Itaque signum interrogandi apposui.

369. Havn. Taur. Guelf. Ald. rell. δεύτερ᾽ ἂν πάσχοι. Lasc. Par. A. B. E. Flor. 2. 10. 15. Vict. δεύτερ᾽ ἂν πάσχῃ. Nullus editorum commemoravit Stobaeum LXXIV. 23. qui hunc et sequentem versum afferens πάσχῃ tuetur, nisi quod Trinc. πάσχει habet. Musgravius δεύτερ᾽, ῾ἂν πάσχῃ. Quod quum sequutus esset cum Brunckio Matthiae, postea praeferendam duxit Aldinam lectionem. At haec quidem correctorem videtur prodere.

ἀλλ᾽ ἐξανίστω τῶνδ᾽ ἀνακτόρων θεᾶς·
ὡς, ἢν θάνῃς σύ, παῖς ὅδ᾽ ἐκφεύγει μόρον,
σοῦ δ᾽ οὐ θελούσης κατθανεῖν, τόνδε κτενῶ.
δυοῖν δ᾽ ἀνάγκη θατέρῳ λιπεῖν βίον.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

οἴμοι, πικρὰν κλήρωσιν αἵρεσίν τέ μοι
βίου καθίστης, καὶ λαχοῦσά τ᾽ ἀθλία
καὶ μὴ λαχοῦσα δυστυχὴς καθίσταμαι.
ὦ μεγάλα πράσσων αἰτίας μικρᾶς πέρι,
πιθοῦ· τί καίνεις μ᾽; ἀντὶ τοῦ; ποίαν πόλιν
προὔδωκα; τίνα σῶν ἔκτανον παίδων ἐγώ;
ποῖον δ᾽ ἔπρησα δῶμ᾽; ἐκοιμήθην βίᾳ
σὺν δεσπόταισι· κᾆτ᾽ ἔμ᾽, οὐ κεῖνον, κτενεῖς,
τὸν αἴτιον τῶνδ᾽, ἀλλὰ τὴν ἀρχὴν ἀφεὶς
πρὸς τὴν τελευτὴν ὑστέραν οὖσαν φέρει;
οἴμοι κακῶν τῶνδ᾽· ὦ τάλαιν᾽ ἐμὴ πατρίς,
ὡς δεινὰ πάσχω· τί δέ με καὶ τεκεῖν ἐχρῆν,
ἄχθος τ᾽ ἐπ᾽ ἄχθει τῷδε προςθέσθαι διπλοῦν;
ἀτὰρ τί ταῦτ᾽ ὀδύρομαι, τὰ δ᾽ ἐν ποσὶν

---

377. Lasc. Ald. cum multis codd. *τῶνδ᾽ ἀνακτόρων θεᾶς.* Flor. **10. 15.** *τῶν θεᾶς ἀνακτόρων.* Flor. A. *τῶν θεῶν ἀνακτόρων.*

379. Debebat dicere *σοῦ δὲ μὴ θελούσης*, *si tu non vis.* *Οὐ θελούσης* quum dixit, est id pro una notione *ἀναινομένης*, *si tu nevis.* Poterat tamen scribere *μὴ γὰρ θελούσης*, vel *μὴ δ᾽ αὖ θελούσης κατθανεῖν*, vel *σοῦ δ᾽ αὖ θελούσης μὴ θανεῖν.*

382. Quod legebatur *καὶ λαχοῦσά γ᾽ ἀθλία* L. Dindorfius et Pflugkius ex mea emendatione scripserunt *καὶ λαχοῦσά τ᾽ ἀθλία.* Improbat hoc Lentingius temere, temerius etiam eo, quod *γε* significet *γάρ.*

385. Brunckii tanta suarum fuit membranarum reverentia, ut etiam ineptum *πιθοῦ τι. καίνεις μ᾽;* reciperet.

394. Libri: *ἀτὰρ τί ταῦτ᾽ ὀδύρομαι;* Melioribus numeris Porsonus ad Hec. **728.** *ἀτὰρ τί ταῦτα δύρομαι;* Hunc et sequentem versum Brunckius, Musgravium ut solebat sequutus, post v. **400.** collocavit, eorumque loco hic posuit versus **401. 402.** Perturbatione in scholiis facta deceptum esse Musgravium ostendit

οὐκ ἐξικμάζω καὶ λογίζομαι κακά;
ἥτις σφαγὰς μὲν Ἕκτορος τροχηλάτους
κατεῖδον οἰκτρῶς τ' Ἴλιον πυρούμενον,
αὐτὴ δὲ δούλη ναῦς ἔπ' Ἀργείων ἔβην,
κόμης ἐπισπασθεῖσ'· ἐπεὶ δ' ἀφικόμην
Φθίαν, φονεῦσιν Ἕκτορος νυμφεύομαι.
τί δῆτ' ἐμοὶ ζῆν ἡδύ; πρὸς τί χρὴ βλέπειν;
πρὸς τὰς παρούσας ἢ παρελθούσας τύχας;
εἷς παῖς ὅδ' ἦν μοι λοιπὸς ὀφθαλμὸς βίου·
τοῦτον κτανεῖν μέλλουσιν, οἷς δοκεῖ τάδε.
οὐ δῆτα τοῦ 'μοῦ γ' οὕνεκ' ἀθλίου βίου·
ἐν τῷδε μὲν γὰρ ἐλπίς, εἰ σωθήσεται·

---

apud Kiddium p. 381. Porsonus, cuius adnotationem scholiis apposuit Matthiae. Nihil mutandum. *Quid querar*, inquit, *quod prolem peperi, et non potius praesentia defleo mala, quae Hectore, patria, libertate amissa, nihil habeam, quo vita mihi iucunda sit, sive praesentem, sive praeteritam fortunam spectem. Unum mihi solatium relictum erat, filius. Hunc necare volunt.*

395. Ἐξικμάζω recte scholiastes per δακρύω explicat. In Hesychii glossa, ἐξικμάζεται, ἐξόλλυται, ἐξικνεῖται, prior explicatio ad ea spectat, quae detracto humore arefacta disperennt, altera ad ipsum humorem.

396. Barnesius post hunc versum de suo hunc inseruit non optimum καὶ παῖδ' ἀποβληθέντα Περγάμων ἄκρων, quia Astyanactis mentionem praeteritam esse non sit credibile. Sane illius crudelis obitus commemoratus ab Andromacha est in prologo v. 9. At etiam infra v. 452. seqq. quamquam ibi recte, omisit Astyanactem. Neque hic non consulto praetermissus videtur, quia vix commode mentio eius fieri poterat, nisi cum quadam comparatione praesentis mali, ut iterum sibi eripi filium et morti dari diceret. Acerbior autem videri Astyanactis, quam Molossi mors debebat, quorum alter legitimo coniugio et regio loco natus rex Troiae futurus erat, alter ex captiva servili obsequio genitus originem habet non vacuam macula.

399. Lasc. Ald. rell. ἀποσπασθεῖσ'. Par. A. B. D. Flor. 10. 15. Havn. ἐπισπασθεῖσ', ut Piersonus correxerat Veris. p. 72.

400. Ald. rell. φονεῦσί θ' Ἕκτορος. Caeteri φονεῦσιν Ἕκτορος.

404. Ald. rell. κτενεῖν. Lasc. et codd. κτανεῖν.

405. Taur. Guelf. Ald. rell. εἵνεκ'. Lasc. et caeteri libri οὕνεκ'.

ἐμοὶ δ' ὄνειδος μὴ θανεῖν ὑπὲρ τέκνου.
ἰδοὺ προλείπω βωμὸν ἥδε χειρία
σφάζειν, φονεύειν, δεῖν, ἀπαρτῆσαι δέρην.
ὦ τέκνον, ἡ τεκοῦσά σ', ὡς σὺ μὴ θάνῃς,
στείχω πρὸς Ἅιδην· ἢν δ' ὑπεκδράμῃς μόρον,
μέμνησο μητρός, οἷα τλᾶσ' ἀπωλόμην,
καὶ πατρὶ τῷ σῷ, διὰ φιλημάτων ἰὼν
δάκρυά τε λείβων καὶ περιπτύσσων χέρας,
λέγ' οἷ' ἔπραξα. πᾶσι δ' ἀνθρώποις ἄρ' ἦν
ψυχὴ τέκν'· ὅςτις δ' αὔτ' ἄπειρος ὢν ψέγει,
ἧσσον μὲν ἀλγεῖ, δυςτυχῶν δ' εὐδαιμονεῖ.

ΧΟΡΟΣ.

ᾤκτειρ' ἀκούσασ'· οἰκτρὰ γὰρ τὰ δυςτυχῆ
βροτοῖς ἅπασι, κἂν θυραῖος ὢν κυρῇ.
εἰς ξύμβασιν δὲ χρῆν σε σήν τε παῖδ' ἄγειν,
Μενέλαε, καὶ τήνδ', ὡς ἀπαλλαχθῇ πόνων.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ.

λάβεσθέ μοι τῆσδ', ἀμφελίξαντες χέρας,
δμῶες· λόγους γὰρ οὐ φίλους ἀκούσεται.

---

415. Brunckius contra omnes libros δ' expunxit. Si inspexisset haec afferentem Philostratum in Vita Apollonii II. 14. p. 66. vidisset gravissime illud δὲ confirmari ab ipso Philostrato.

418. Solus Lasc. ἀκούσασ'. Ald. et Mss. ἀκούσας. Falsa de mea adnotatione 50. ad Viger. rettulit Pflugkins, negligenter inspecta. Vid. ad Helen. 1649.

420. Ald. εἰς ξύμβασιν δὲ χρή σε καὶ σὴν παῖδ' ἄγειν. Sic etiam Taur. Guelf. nisi quod χρήσει pro χρή σε habent. Par. A. χρῆν σε σήν γε παῖδ' ἄγειν. Lasc. Flor. 2. εἰς ξύμβασιν δ' ἐχρῆν σε σὴν παῖδ' ἐξάγειν. Sic etiam Par. B. D. Flor. A. sed δὲ χρῆν habentes. Par. E. Flor. 10. 15. Havn. Vict. δὲ χρὴν σε σὴν παῖδ' ἄγειν. Apertum est hanc scripturam a metricis aliis aliter esse correctam. Elmsleius ad Med. 102. et 226. σήν τε παῖδ' ἄγειν scribendum esse intellexit, idque receptum ab L. Dindorfio.

422. Par. B. Flor. A. 10. 15. ἀμφελίξαντες δέμας.

423. Iidem codd. λόγους γὰρ οὐκ ἀκούσεται φίλους.

ἐγὼ δ', ἵν' ἁγνὸν βωμὸν ἐκλίποις θεᾶς,
προὔτεινα παιδὸς θάνατον, ᾧ σ' ὑπήγαγον
εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τὰς ἐμὰς ἐπὶ σφαγήν.
καὶ τἀμφὶ σοῦ μὲν ὧδ' ἔχοντ' ἐπίστασο·
τὰ δ' ἀμφὶ παιδὸς τοῦδε παῖς ἐμὴ κρινεῖ,
ἤν τε κτανεῖν νιν ἤν τε μὴ κτανεῖν θέλῃ.
ἀλλ' ἕρπ' ἐς οἴκους τούσδ', ἵν' εἰς ἐλευθέρους
δούλη γεγῶσα μήποθ' ὑβρίζειν μάθῃς.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

οἴμοι· δόλῳ μ' ὑπῆλθες, ἠπατήμεθα.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ.

κήρυσσ' ἅπασιν· οὐ γὰρ ἐξαρνούμεθα.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

ἦ ταῦτ' ἐν ὑμῖν τοῖς παρ' Εὐρώτᾳ σοφά;

ΜΕΝΕΛΑΟΣ.

καὶ τοῖς γε Τροίᾳ, τοὺς παθόντας ἀντιδρᾶν.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

τὰ θεῖα δ' οὐ θεῖ', οὐδ' ἔχειν ἡγεῖ δίκην;

---

424. Libri ἐγώ σ', nisi Flor. A. qui ἔγωγ' et alia in hoc versu mendosissima. Scribi iussit ἔγωγ' in prima Aiacis editione p. 249. et in altera p. 151. Lobeckius. Id ego non credo ab Euripide profectum esse, quem, si recte σ' in libris legitur, sic scripsisse veri similius est: ἐγώ σ', ἵν' ἁγνὸν βωμὸν ἐκλίποις θεᾶς, παιδὸς προτείνας θάνατον ἐξυπήγαγον. Sed leni mutatione restitui potuit, quod recte se habeat, ἐγὼ δ'.

429. Par. A. Havn. Lasc. ἤν τε κτανεῖ νιν. Deinde Par. B. Flor. A. 10. 15. Havn. ἤν τε κτείνειν θέλῃ. Taur. κτεῖναι, superscripto ανεῖν. Et κτανεῖν hic quoque Par. A. de quo contra Brunckium diserte testatur Lentingius, atque Ald. rell. Quum in Par. B. Flor. A. 15. omissum sit νιν, suspicio nasci potest alius scripturae, ἤν τε κτανεῖν πρόθυμος, ἤν τε μὴ θέλῃ.

432. Personarum notas v. 432 — 442. omittit Lasc.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ.

ὅταν τάδ' ᾖ, τότ' οἴσομεν. σὲ δὲ κτενῶ.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

ἢ καὶ νεοσσὸν τόνδ', ὑπὸ πτερῶν σπάσας;

ΜΕΝΕΛΑΟΣ.

οὐ δῆτα· θυγατρὶ δ', ἤν θέλῃ, δώσω κτανεῖν.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

οἴμοι· τί δῆτά σ' οὐ καταστένω, τέκνον;

ΜΕΝΕΛΑΟΣ.

οὔκουν θρασεῖά γ' αὐτὸν ἐλπὶς ἀναμένει.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

ὦ πᾶσιν ἀνθρώποισιν ἔχθιστοι βροτῶν,
Σπάρτης ἔνοικοι, δόλια βουλευτήρια,
ψευδῶν ἄνακτες, μηχανοῤῥάφοι κακῶν,
ἑλικτά, κοὐδὲν ὑγιές, ἀλλὰ πᾶν πέριξ
φρονοῦντες, ἀδίκως εὐτυχεῖτ' ἀν' Ἑλλάδα.
τί δ' οὐκ ἐν ὑμῖν ἐστίν; οὐ πλεῖστοι φόνοι;
οὐκ αἰσχροκερδεῖς; οὐ λέγοντες ἄλλα μὲν
γλώσσῃ, φρονοῦντες δ' ἄλλ' ἐφευρίσκεσθ' ἀεί;

---

437. Par. A. B. D. Flor. A. **10. 15.** *ὅταν τόδ' ᾖ τάδ' οἴσομεν.*

440. Ald. rell. *τί δῆτα σοῦ καταστένω.* Par. B. E. Havn. Vict. Lasc. *τί δῆτά σ' οὐ καταστένω*, quod merito receperunt Pflugkius et Lentingius. Iudicat his verbis Andromacha, actum esse de puero, vita eius Hermionae tradita arbitrio.

443. Ald. rell. *βουλεύματα.* Lasc. et codd. *βουλευτήρια*, adscriptum iam in margine Brubachianae.

445. Lasc. Ald. rell. *πάντα πέριξ.* Codd. et Plutarchus hunc versum afferens *περὶ κοινῶν ἐννοιῶν* p. **1073.** C. et *ὅτι οὐδὲ ζῆν ἔστιν ἡδέως κατ' Ἐπίκουρον* p. **1102.** C. *πᾶν πέριξ.* Illa, *ἑλικτὰ κοὐδὲν ὑγιές*, allata apud Athenaeum I. p. **4.** B.

447. Porsonus in Adv. p. **224.** *φονεῖς*, fracta vi orationis.

ὄλοισθ'· ἐμοὶ δὲ θάνατος οὐχ οὕτω βαρύς,
ὅς σοι δέδοκται. κεῖνα γάρ μ' ἀπώλεσεν,
ὅθ' ἡ τάλαινα πόλις ἀναλώθη Φρυγῶν
πόσις θ' ὁ κλεινός, ὅς σε πολλάκις δορὶ
ναύτην ἔθηκεν ἀντὶ χερσαίου κακόν.
νῦν δ' εἰς γυναῖκα γοργὸς ὁπλίτης φανεὶς
κτείνεις μ'. ἀπόκτειν'· ὡς ἀθώπευτόν γέ σε
γλώσσης ἀφήσω τῆς ἐμῆς καὶ παῖδα σήν.
ἐπεὶ σὺ μὲν πέφυκας ἐν Σπάρτῃ μέγας,
ἡμεῖς δὲ Τροίᾳ γ'. εἰ δ' ἐγὼ πράσσω κακῶς,
μηδὲν τόδ' αὔχει· καὶ σὺ γὰρ πράξειας ἄν.

ΧΟΡΟΣ.

στροφὴ α'.

οὐδέποτε δίδυμα λέκτρ' ἐπαινέσω βροτῶν
οὐδ' ἀμφιμάτορας κόρους,
ἔριν μὲν οἴκων, δυςμενεῖς τε λύπας.
μίαν μοι στεργέτω πόσις γάμοις
ἀκοινώνητον ἀνδρὸς εὐνάν.

---

451. Libri ὥς σοι δέδοκται. Recte Lentingius ὅς σοι δέδοκται, quia δέδοκται non est *visum*, sed *decretum est*.

456. Porsonus in Adv. p. 224. κτενεῖς μ', sine caussa.

460. Stobaeus CXII. 5. καὶ σύ τοι πράξειας ἄν.

461. Par. E. Flor. 2. Lasc. Ald. rell. οὐδέποτ' ἂν δίδυμα. Caeteri codd. οὐδέποτε δίδυμα, recte receptum a G. Dindorfio.

463. Ald. rell. ἔριν μὲν οἴκων. Par. A. Flor. A. 2. 10. 15. Havn. Lasc. ἔριδας οἴκων, quod ferri potest, si in antistrophico legitur cum Flor. 2. ἄχθος ἐπ' ἄχθει, quod recepit Brunckius. Sed tamen non dubitandum puto, quin hic versus fuerit trimeter iambicus catalecticus. Ἔριδας pluralis sine μὲν suspicionem facit, scripsisse Euripidem rariore vocabulo, ἐρίσματ' οἴκων. Homerus Iliad. IV. 37.

μὴ τοῦτό γε νεῖκος ὀπίσσω
σοὶ καὶ ἐμοὶ μέγ' ἔρισμα μετ' ἀμφοτέροισι γένηται.

464. 465. Hi versus eorumque antistrophici quum recte in edd. dispositi essent, turbavit metra Matthiae, quem sequuti Dindorfii. Libri τὴν μίαν. Articulum a glossatoribus adiectum esse vel dialectus prodit.

ἀντιστροφὴ α′.

οὐδέ γ' ἐνὶ πόλεσι δίπτυχοι τυραννίδες
μιᾶς ἀμείνονες φέρειν·
ἄχθος τ' ἐπ' ἄχθει καὶ στάσις πολίταις.
τόνων θ' ὕμνου συνεργάταιν δυοῖν
ἔριν Μοῦσαι φιλοῦσι κραίνειν·

στροφὴ β′.

πνοαὶ δ' ὅταν φέρωσι ναυτίλους θοαί,
κατὰ πηδαλίων διδύμα πραπίδων σοφᾶν

---

466. Libri *οὐδὲ γὰρ ἐν πόλεσι*, nisi quod Par. A. *πόλεσσι* et Lasc. *πόλεσιν.* G. Dindorfius *οὐδ' ἐνὶ πόλεσι γὰρ* scripsit, laesa lege purorum iamborum. Recte Lentingius *οὐδέ γ' ἐνὶ πόλεσι.*

467. Par. E. Ald. rell. *ἀμείνονες φέρειν.* Par. A. Flor. A. et a prima manu Par. B. *ἄμεινον ἐςφέρειν*, quod invenit a quo reciperetur Lentingium.

469. Ald. rell. *τεκτόνοιν θ' ὕμνοισιν ἐργάται δυοῖν.* Par. E. Flor. 2. Vict. Lasc. *τεκτόνων.* In Par. B. D. Flor. **10. 15.** omissum *θ'*. Par. et Flor. omnes *ὕμνοιν.* Vict. *ὕμνον.* Duportus *ὕμνου συνεργάταιν* legendum vidit. Sed scribendum erat etiam *τόνων θ' ὕμνου.* Herodotus I. **47. 62.** V. **60.** *ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ*, I. **174.** *ἐν τριμέτρῳ τόνῳ.*

471. Havn. Herv. **2.** Brub. *πνοαί.* Lasc. Ald. caeteri codd. *πνοιαί.* Non vocasset hanc formam Matthiae magis poeticam, si harum rerum rationem perspectam habuisset. Par. B. Flor. A. **10. 15.** *ναυτίλοις.*

472. Scholiastes: *τινὲς στίζουσιν εἰς τὸ κατὰ πηδαλίων, φάσκοντες λείπειν τῷ λόγῳ τὸ ἐπιβλαβεῖς εἰσίν.* Alius: *καὶ δύο κυβερνῆται ἐν μιᾷ νηῒ διχοστατοῦντες κατὰ τῶν πηδαλίων γίνονται, οὐχ ὑπὲρ τῶν πηδαλίων.* Reiskius *κατὰ πηδάλιον* vel *παρὰ πηδάλιον.* Lentingius, *ναυτίλοις* probans, post *κατὰ πηδαλίων* distinguendum putabat, interpretans: *quum nautis rapidi venti adversi flent*, volensque *κατὰ πηδαλίων* idem esse quod apud Achillem Tatium III. p. **153.** *κατὰ πρόςωπον τῆς νηός.* At gubernaculum non est in prora. Mihi *κατὰ πηδαλίων γνώμα* iungenda videntur, quo significetur alios non huc, alios non illuc vertendum gubernaculum censere. Primo versui non deest, quod isti apud scholiastam putabant, *ἐπιβλαβεῖς εἰσίν.* Nam quum venti navem celeriter rapiunt, attendendum maxime ad gubernaculum est, ne nautae alio quam quo volunt auferantur. Legitur autem vulgo *διδύμα πραπίδων γνώμα σοφῶν τε πλῆθος*, sententia sane bona. Sed Flor. A. **10. 15.** Par. B. *δίδυμαι — γνῶμαι.* Havn. *δίδυμα.* Brub.

γνώμα τὸ πλῆθος ἀθρόον ἀσθενέστερον
φαυλοτέρας φρενὸς αὐτοκρατοῦς
ἑνός, ὃ δύνασις ἀνά τε μέλαθρα κατά τε πόλιας,
ὁπόταν εὑρεῖν θέλωσι καιρόν.

ἀντιστροφὴ β'.

ἔδειξεν ἡ Λάκαινα τοῦ στρατηλάτα
Μενέλα· διὰ γὰρ πυρὸς ἦλθ' ἑτέρῳ λέχει,
κτείνει δὲ τὴν τάλαιναν Ἰλιάδα κόραν
παῖδά τε δύςφρονος ἀμφ' ἔριδος,
ἄθεος, ἄνομος, ἄχαρις ὁ φόνος, ἔτι δὲ πότνια
μετατροπὰ τῶνδ' ἔπεισιν ἔργων.

διδύμα — γνώμα. Erit fortasse qui metra syllabis non congruentia sic defendat, ut versum ex dactylis in dochmium terminatum putet. At sic quoque Euripides aut in antistrophico versu *λέκτρῳ*, aut hic non posuisset *γνώμα*. Itaque quum hic incerta scriptura sit, et sequens versus ab iambo, antistrophicus autem a spondeo incipiat, non antistrophica, sed strophica corrigenda esse existimo. Quare scripsi *διδύμα πραπίδων σοφᾶν γνώμα τὸ πλῆθος ἀθρόον ἀσθενέστερον*.

475. Legebatur interpunctione post *αὐτοκρατοῦς* posita, bona quidem sententia *ἑνὸς ἁ δύνασις*, sed metro aperte vitioso. Itaque ex mea emendatione L. Dindorfius, *φαυλοτέρας φρενὸς αὐτοκρατοῦς ἑνός, ἃ δύνασις*. Malui tamen nunc ὃ scribere, quod aptius est. Nec mirum id in ἃ mutasse, qui ante *ἑνὸς* interpungerent. Lentingii coniecturam, ut alia quae nemini in mentem venire debebant, praetereo.

477. Par. B. Flor. 10. 15. Havn. et a prima manu Par. A. *στρατηλάτα*. Lasc. Ald. et reliqui libri *στρατηλάτου*.

478. Ald. rell. *Μενέλαε*. Havn. Par. D. Lasc. *Μενέλα*, positum etiam a Brunckio. Barnesius *Μενέλεω*.

480. Libri *δύςφρονος ἔριδος ὕπερ*. Non sic scripsit Euripides, soluto dactylo. Quare *ἀμφ' ἔριδος* reposui, ut supra v. 123. *ἀμφὶ λέκτρων διδύμων*. Nisi quis *οἴστρου ὕπερ*, aut simile quid scriptum fuisse credat.

481. Ald. rell. *ἄθεός γ'*. Lasc. et Mss. omittunt *γ'*, additum ab imperito metrico. Item *ὁ φθόνος* Ald. rell. pro quo Lasc. et Mss. *ὁ φόνος*. Denique Ald. rell. *ἔτι σοι*, Lasc. et Mss. *ἔτι σε*. Deinde Lasc. Par. E. Flor. 2. Vict. *μετατροπαί*. Accipiebatur *πότνια* pro vocativo, explicatque scholiastes his verbis: *πρὸς τὴν Ἑρμιόνην. οἷον ἴσμεν ὅτι μετανοήσεις, ἐὰν πράξῃς. διὸ*

καὶ μὴν ἐσορῶ τόδε σύγκρατον
ζεῦγος πρὸ δόμων,
ψήφῳ θανάτου κατακεκριμένον.
δύστηνε γύναι, τλῆμον δὲ σύ, παῖ,
μητρὸς λεχέων ὃς ὑπερθνήσκεις,
οὐδὲν μετέχων,
οὐδ' αἴτιος ὢν βασιλεῦσιν.

στροφή.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

ἅδ' ἐγὼ χέρας αἱματη-
ρὰς βρόχοισι κεκλημένα
πέμπομαι κατὰ γαίας.

ΜΟΛΟΤΤΟΣ.

μᾶτερ, μᾶτερ, ἐγὼ δὲ σᾷ
πτέρυγι συγκαταβαίνω.

βέλτιόν σοι μηδὲν προπετὲς ἐργάσασθαι, ἀλλὰ μᾶλλον φιλανθρώπως διατεθῆναι. At neque appellari hic Hermionam a choro consentaneum est, nec, si eam appellasset, vocasset, opinor, πότνιαν. Scribendum erat ἔτι δὲ πότνια μετατροπὰ τῶνδ' ἔπεισιν ἔργων, quod eodem modo eademque sententia dictum in Heracl. 105. πότνια γὰρ δίκα τάδ' οὐ πείσεται.

483. Scholiastae σύγκρατον interpretantur συγκεκροτημένον, (quod ad σύγκροτον pertinet, quod Lasc. Ald. rell. Taur. Guelf. habent, quum in caeteris codd. σύγκρατον legatur) συνεζευγμένον, δεδεμένον. Si sic solum per se positum est σύγκρατον, omnino referendum erit eo, quod ambos una mori necesse sit. Nisi tamen κατακεκριμένον v. 490. interpretis est, σύγκρατον autem coniungi cum ψήφῳ θανάτου debet. Soph. Ai. 895. οἴκτῳ τῷδε συγκεκραμένην. Antig. 1311. δειλαίᾳ συγκέκραμαι δύᾳ. Idem fr. inc. ap. Stobaeum XCVI. 6.

πενία δὲ συγκραθεῖσα δυςσεβεῖ τρόπῳ
ἄρδην ἀνεῖλε καὶ κατέστρεψεν βίον.

quos versus omisit G. Dindorfius, proque iis Diphili versus Sophocleis substituit.

486. Par. A. Havn. Brunck. δύστηνε. Caeteri libri δύστανε.

491. Libri κεκλειμένα. Elmsleius ad Herc. fur. 729. κεκλημένα.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

θῦμα δάϊον, ὦ χθονὸς
Φθίας κράντορες.

ΜΟΛΟΤΤΟΣ.

ὦ πάτερ,
μόλε φίλοις ἐπίκουρος.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

κείσει δή, τέκνον, ὦ φίλος,
μαστοῖς ματέρος ἀμφὶ σᾶς
νεκρὸς ὑπὸ χθονὶ σὺν νεκρῷ τ'.

ΜΟΛΟΤΤΟΣ.

ὤμοι μοι, τί πάθω; τάλας
δῆτ' ἐγὼ σύ τε, μᾶτερ;

σύστημα.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ.

ἴθ' ὑποχθόνιοι· καὶ γὰρ ἀπ' ἐχθρῶν
ἥκετε πύργων· δύο δ' ἐκ δισσαῖν
θνήσκετ' ἀνάγκαιν· σὲ μὲν ἡμετέρα
ψῆφος ἀναιρεῖ, παῖδα δ' ἐμὴ παῖς
τόνδ' Ἑρμιόνη· καὶ γὰρ ἀνοία
μεγάλη λείπειν ἐχθροὺς ἐχθρῶν,

---

495. Haec verba, *θῦμα δάϊον, ὦ χθονὸς Φθίας κράντορες*, quae in libris Molosso continuata erant, Matthiae aliique meo monitu, ut antistropha monstrabat, Andromachae tribuerunt.

496. Ald. rell. *ὦ πάτερ, ὦ μόλε.* Omittunt a metricis positum alterum *ὦ* Lasc. et Mss.

501. Interpungebatur *τί πάθω; τάλας δῆτ' ἐγώ, σύ τε, μᾶτερ.* Matthiae tacens interpunctionem post *πάθω* sustulit. Sequuti alii. Veterem interpunctionem recte retinuit Lentingius. *Τί πάθω* est *quid faciam?* ut in Phoen. 902.

508. Quum Lasc. habeat *ἐχθροὺς ἐχθρόν*, in Par. A. autem omissum *ἐξὸν* minio ad *ἐχθρῶν* supra scriptum sit, dubitationes excitatae sunt et quomodo *ἐχθροὺς ἐχθρῶν* explicandum sit, et de

ἐξὸν κτείνειν
καὶ φόβον οἴκων ἀφελέσθαι.

ἀντιστροφή.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

ὦ πόσις, πόσις, εἴθε σὰν
χεῖρα καὶ δόρυ σύμμαχον
κτησαίμαν, Πριάμου παῖ.

ΜΟΛΟΤΤΟΣ.

δύστανος, τί δ᾽ ἐγὼ μόρου
παράτροπον μέλος εὕρω;

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

λίσσου, γούνασι δεσπότου
χρίμπτων, ὦ τέκνον.

ΜΟΛΟΤΤΟΣ.

ὦ φίλος,
φίλος, ἄνες θάνατόν μοι.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

λείβομαι δακρύοις κόρας,
στάζω, λισσάδος ὡς πέτρας
λιβὰς ἀνήλιος, ἁ τάλαιν᾽.

---

scriptura, quam ineptissima coniectura tentavit Brunckius. Non est *ἐχθροὺς ἐχθρῶν* ut *ἔσχατ᾽ ἐσχάτων κακὰ* dictum, quod volebat Matthiae, sed est *ἐχθροὺς ἐχθρῶν παῖδας.* Quis nescit illud:

νήπιος, ὃς πατέρα κτείνας παῖδας καταλείπει.

Adscriptus hic versus etiam in libro Puteani i. e. a Victorio. Sic etiam interpretati sunt Pflugkius et Lentingius.

517. 518. Libri omnes *ὦ φίλος, ὦ φίλος.* Alterum *ὦ* eiecit Matthiae.

519. Par. E. Flor. 2. Vict. Lasc. *δακρύοις.* Ald. *δακρύοισιν.* Alii libri *δακρύοισι,* alii *δάκρυσι.*

ΜΟΛΟΤΤΟΣ.

ὤμοι μοι. τί δ' ἐγὼ κακῶν
μῆχος ἐξανύσωμαι;

ἀντισύστημα.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ.

τί με προςπίτνεις ἁλίαν πέτραν
ἢ κῦμα λιταῖς ὡς ἱκετεύων;
τοῖς γὰρ ἐμοῖσιν γέγον' ὠφελία,
σοὶ δ' οὐδὲν ἔχω φίλτρον, ἐπεί τοι
μέγ' ἀναλώσας ψυχῆς μόριον
Τροίαν εἷλον καὶ μητέρα σήν·
ἧς ἀπολαύων
Ἅιδην χθόνιον καταβήσει.

ΧΟΡΟΣ.

καὶ μὴν δέδορκα τόνδε Πηλέα πέλας,
σπουδῇ τιθέντα δεῦρο γηραιὸν πόδα.

ΠΗΛΕΥΣ.

ὑμᾶς ἐρωτῶ τόν τ' ἐφεστῶτα σφαγῇ,
τί ταῦτα; πῶς τε κἀκ τίνος λόγου νοσεῖ
δόμος; τί πράσσετ' ἄκριτα μηχανώμενοι;
Μενέλα', ἐπίσχες· μὴ τάχυν' ἄνευ δίκης.
ἡγοῦ σὺ θᾶσσον· οὐ γάρ ὡς ἔοικέ μοι

---

526. Ald. rell. τοῖς γὰρ ἐμοῖσιν. Lasc. et codd. omnes τοῖς γὰρ ἐμοῖς, ut ex tribus Lentingii coniecturis, quarum duae ineptae sunt, una haec admitti possit, τοῖς μὲν γὰρ ἐμοῖς. Sed veram iudico Aldinam lectionem, quia cur preces non audiat Menelaus, unica caussa est utilitas Hermionae.

535. Lasc. Ald. rell. Taur. Guelf. Flor. 2. Vict. τί ταῦτα; πῶς ταῦτ'; ἐκ τίνος λόγου. Par. B. D. Flor. A. 10. 15. τί ταῦτα καὶ πῶς; κἀκ τίνος λόγου. Par. A. Havn. τί ταῦτα καὶ πῶς τ' ἐκ τίνος λόγου. Ex mea emendatione, τί ταῦτα; πῶς τε κἀκ τίνος λόγου dederunt Dindorfii.

σχολῆς τόδ' ἔργον, ἀλλ' ἀνηβητηρίαν
ῥώμην μ' ἐπαινῶ λαμβάνειν, εἴπερ ποτέ.
πρῶτον μὲν οὖν κατ' οὖρον, ὥςπερ ἱστίοις,
ἐμπνεύσομαι τῇδ'· εἰπέ, τίνι δίκῃ χέρας
βρόχοισιν ἐκδήσαντες οἵδ' ἄγουσί σε
καὶ παῖδ'· ὕπαρνος γάρ τις ὡς ἀπόλλυσαι,
ἡμῶν ἀπόντων τοῦ τε κυρίου σέθεν.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

οἵδ', ὦ γεραιὲ, σὺν τέκνῳ θανουμένην
ἄγουσί μ' οὕτως ὡς ὁρᾷς. τί σοι λέγω;
οὐ γὰρ μιᾶς σε κληδόνος προθυμίᾳ
μετῆλθον, ἀλλὰ μυρίων ὑπ' ἀγγέλων.
ἔριν δὲ τὴν κατ' οἶκον οἶσθά που κλύων

---

539. 540. Vulgo *ἀλλ' ἀνηβητηρίαν ῥώμην ἐπαινῶ λαμβάνειν, εἴπερ ποτέ.* Par. A. Havn. *μ'* inserunt post *ῥώμην*, quod receperunt Dindorfii, Pflugkius, Lentingius. Scholiastes: *ἀνηβητηρίαν. ἀνακμαστικήν, ἀναζέουσαν, νεωτερικήν. καὶ ἄλλως. ἀνηβῶσαν, ἢ τὴν ἀνὰ πρὸς τὸ λαμβάνειν συντακτέον, ἵν' ᾖ ἀναλαμβάνειν ἀκμαστικὴν ἰσχύν. ἐπαινῶ. βούλομαι, ἀσπάζομαι. τουτέστιν ἥδιστ' ἀνηβήσομαι, εἴ τις θεῶν καθ' Ὅμηρον μέλλοι γῆρας ἀποξύσας θήσειν νέον ἡβώοντα.* Inepta quidem haec sunt: sed singularis ratio loquendi *ἐπαινῶ με λαμβάνειν.* Recte eam explicat Pflugkius *αὐτὸς ἐμαυτῷ παρακελεύομαι.* Dubitari tamen potest an scriptum fuerit *ἐπαιτῶ.* Caeterum Hesychius: *ἀνηβητηρίαν. πᾶν ἀνανεάζον νεότητος*: pro quo in Bekkeri Anecd. p. 402, 4. legitur *πᾶν ἀνελὼν νεότητος.*

541. Ald. rell. *πρῶτόν γε μὲν.* Flor. 2. Guelf. *πρῶτον μὲν κατ' οὖρον.* Caeteri libri et Lasc. *πρῶτον μὲν οὖν.*

543. Piersonus ad Moer. p. 124. malebat *ἐνδήσαντες.* Libri omnes *ἐκδήσαντες*, quod est *alligatum*, referturque ad eos qui eam trahunt. Non dixit *ἐκδησάμενοι*, quia non ad sese eam alligaverant satellites. Matthiae, qui Andromacham et filium ex se invicem nexos significari putabat, eoque spectare *σύγκρατον* v. 483. neglexerat solam Andromacham vinctam esse, non puerum, quem neque opus erat vinciri, manusque liberas habuisse eo patet, quod eum una secum exsolvere vinculis matrem Peleus iubet v. 709. seq.

544. Quis credat Pflugkio *ὕπαρνος* ab *ἀρνοῦμαι* ut *ἔξαρνος* ductum videri potuisse? et quidem contra interpretes omnes, ut ipse ait. Hesychius: *ὕπαρνος ποίμνη, ἄρνας ἔχουσα.*

τῆς τοῦδε θυγατρός, ὧν τ' ἀπόλλυμαι χάριν.
καὶ νῦν με βωμοῦ Θέτιδος, ἣ τὸν εὐγενῆ
ἔτικτέ σοι παῖδ', ἣν σὺ θαυμαστὴν σέβεις,
ἄγουσ' ἀποσπάσαντες, οὔτε τῳ δίκῃ
κρίναντες, οὐδὲ τοὺς ἀπόντας ἐκ δόμων
μείναντες, ἀλλὰ τὴν ἐμὴν ἐρημίαν
γνόντες τέκνου τε τοῦδ', ὃν οὐδὲν αἴτιον
μέλλουσι σὺν ἐμοὶ τῇ ταλαιπώρῳ κτανεῖν.
ἀλλ' ἀντιάζω σ', ὦ γέρον, τῶν σῶν πάρος
πίτνουσα γονάτων, χειρὶ δ' οὐκ ἔξεστί μοι
τῆς σῆς λαβέσθαι φιλτάτης γενειάδος,
ῥῦσαί με πρὸς θεῶν· εἰ δὲ μή, θανούμεθα,
αἰσχρῶς μὲν ὑμῖν, δυστυχῶς δ' ἐμοί, γέρον.

ΠΗΛΕΥΣ.

χαλᾶν κελεύω δεσμὰ πρὶν κλαίειν τινά,
καὶ τῆσδε χεῖρας διπτύχους ἀνιέναι.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ.

ἐγὼ δ' ἀπαυδῶ γ' ἄλλος οὐχ ἥσσων σέθεν,
καὶ τῆσδε πολλῷ κυριώτερος γεγώς.

ΠΗΛΕΥΣ.

πῶς; ἦ τὸν ἀμὸν οἶκον οἰκήσεις μολὼν
δεῦρ'; οὐχ ἅλις σοι τῶν κατὰ Σπάρτην κρατεῖν;

---

555. Lentingius οὔτε. Libri οὐδὲ, quod non opus erat mutari. Incepta enim oratio sic erat, οὔτε τῳ δίκῃ κρίναντες, ut sequeretur καὶ τὴν ἐμὴν ἐρημίαν γνόντες, sed mutata deinde est, quum inserta essent haec, οὐδὲ τοὺς ἀπόντας ἐκ δόμων μείναντες.

558. Ald. rell. κτενεῖν. Lasc. et caeteri libri κτανεῖν.

564. Lasc. et Par. E. κλάειν. Ald. κλᾴειν. Par. A. B. Flor. 10. 15. κλαίειν.

568. Lasc. Ald. Par. E. Flor. 2. ἦ τὸν ἁμὸν. Flor. A. 10. 15. Guelf. Taur. Havn. Par. B. ἦ τὸν ἐμὸν, bene, si σὺ inseratur, ut placet Lentingio. Is in Par. A. ambiguum esse dicit utrum ἐμὸν an ἀμὸν sit.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ.

εἷλόν νιν αἰχμάλωτον ἐκ Τροίας ἐγώ.

ΠΗΛΕΥΣ.

οὑμὸς δέ γ' αὐτὴν ἔλαβε παῖς παιδὸς γέρας.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ.

οὔκουν ἐκείνου τἀμά, τἀκείνου τ' ἐμά;

ΠΗΛΕΥΣ.

δρᾶν εὖ, κακῶς δ' οὔ, μηδ' ἀποκτείνειν βίᾳ.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ.

ὡς τήνδ' ἀπάξεις οὔποτ' ἐξ ἐμῆς χερός.

ΠΗΛΕΥΣ.

σκήπτρῳ δὲ τῷδε σὸν καθαιμάξω κάρα.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ.

ψαῦσον δ', ἵν' εἰδῇς, καὶ πέλας πρόςελθέ μου.

ΠΗΛΕΥΣ.

σὺ γὰρ μετ' ἀνδρῶν, ὦ κάκιστε κἀκ κακῶν;

---

573. Ante hunc versum positum *ναὶ* in Par. A. B. Flor. A. **10. 15.** Havn. Taur. Guelf. et a prima manu Flor. **2.** Recte omissum istud *ναὶ* in Lasc. Ald. rell. Par. E. Vide supra ad v. **242.**

576. Ald. rell. *ψαῦσόν γ'*. Sic etiam Par. A. a prima manu, sed ex correctione *ψαῦσόν θ'*, ut Flor. A. **10. 15.** Taur. Guelf. Veram scripturam *ψαῦσον δ'* habent Lasc. Par. E. Flor. **2.** Vict. Nam altercantes eadem dicendi forma, qua alter usus erat, respondent. Sophocles Oed. R. **547.**

ΚΡ. τοῦτ' αὐτὸ νῦν μου πρῶτ' ἄκουσον ὡς ἐρῶ.
ΟΙΔ. τοῦτ' αὐτὸ μή μοι φράζ' ὅπως οὐκ εἶ κακός.
ΚΡ. εἴ τοι νομίζεις κτῆμα τὴν αὐθαδίαν
εἶναί τι τοῦ νοῦ χωρίς, οὐκ ὀρθῶς φρονεῖς.
ΟΙΔ. εἴ τοι νομίζεις ἄνδρα συγγενῆ κακῶς
δρῶν οὐχ ὑφέξειν τὴν δίκην, οὐκ εὖ φρονεῖς.

In fine versus Flor. **2.** Par. E. Vict. Lasc. *μοι*. Caeteri libri cum Ald. *μου*.

577. Havn. *τῶν κακῶν*, male.

σοί που μέτεστιν ὡς ἐν ἀνδράσιν λόγου;
ὅςτις πρὸς ἀνδρὸς Φρυγὸς ἀπηλλάγης λέχους,
ἄκληστ', ἄβουλα δώμαθ' ἑστίας λιπών,
ὡς δὴ γυναῖκα σώφρον' ἐν δόμοις ἔχων
πασῶν κακίστην. οὐδ' ἂν εἰ βούλοιτό τις
σώφρων γένοιτο Σπαρτιατίδων κόρη,
αἳ ξὺν νέοισιν ἐξερημοῦσαι δόμους
γυμνοῖσι μηροῖς καὶ πέπλοις ἀνειμένοις

---

580. Guelf. Havn. *ἄκλειστ'*. Deinde Flor. A. *ἄδου δώμαθ'*. Flor. 10. *ᾅδου δώμαθ'*. Caeteri *ἄδουλα δώμαθ'*, quod scholiastes interpretatur *διὰ τὸ εἶναι πολύδουλά τε καὶ ὅμως ἀφύλακτα*. Hoc *ἄδουλα* non puto ullo pacto defendi posse. Absurdum est enim custodiam servis mandari, quum non regina servis, sed servi reginae pareant. Est illud a Phrynicho comico factum vocabulum. Nam quod in Bekkeri Anecdotis p. 25, 14. legitur, *ἄδουλος βίος, ὁ μὴ δουλεύοντα ἔχων*, quo referendum sit, haec ostendunt p. 344, 29. quae sic scribenda: *ᾅδουλος βίος ἐρεῖς, τουτέστιν ὁ μὴ δοῦλον ἔχων. ἐρεῖς δὲ καὶ ἀδιάλεκτος βίος καὶ ἀγέλαστος βίος καὶ ἄγαμος βίος. Φρύνιχος ἐν Μονοτρόπῳ·*

ὄνομα δέ μοὖστι Μονότροπος . . . .
. . . . . ζῶ δὲ Τίμωνος βίον
ἄγαμον, ἄδουλον, ὀξύθυμον, ἀπρόςοδον,
ἀγέλαστον, ἀδιάλεκτον, ἰδιογνώμονα.

Praeter *ἄδουλα* autem etiam aliud in Euripidis versu vitium est. Nam recte quidem dicitur *δῶμα ἑστία τε*, ut in Hecuba v. 353. et *δωματῖτις ἑστία*, ut in Agamemnone v. 977. et *ἑστία δόμων*, ut in Choephoris v. 627. sed *δώμαθ' ἑστίας* qui dixerit, non novi. Bothio certe, *δώμαθ' Ἑστίας* scribenti, quod Vesta aedificationem invenerit, nemo assentietur. Quod si coniungi *δώμαθ' ἑστίας* non possunt, aut scriptura alia aut alia constructio verborum adhibenda est. Si scriptura, quis non facile incidat in *πυλώμαθ' ἑστίας*? At non tamen credi potest Euripidem inutili cum pronomine, quoniam vix aliter expleri versus potest, scripsisse *ἄκληστα σῆς πυλώμαθ' ἑστίας λιπών*. Sin construenda aliter sunt verba, pendere debet *ἑστίας* e praegressis adiectivis. Atque quum pro *ἄδουλα* Brunckius *ἀφρούρητα* sententiae convenire dixisset, Lentingius coniecerat *ἄφρουρα*, sed nescio qua perversitate iudicii rediit ad defendendum *ἄδουλα*. Brunckius *ἀβούλως* scribendum putabat. Ego quidem, quod facillimum videbatur, *ἄβουλα* scripsi, ut *ἄκληστ', ἄβουλα ἑστίας* coniungantur, intelligaturque domus, cuius interior et sanctissimus locus (larem homo Romanus diceret) neque occlusus et sine regimine fuerit a Menelao relictus.

583. Par. A. *γυνή*, sed a correctore.

δρόμους παλαίστρας τ' οὐκ ἀνασχετοὺς ἐμοὶ
κοινὰς ἔχουσι. κᾆτα θαυμάζειν χρεὼν
εἰ μὴ γυναῖκας σώφρονας παιδεύετε;
Ἑλένην ἐρέσθαι χρῆν τάδ', ἥτις ἐκ δόμων
τὸν σὸν λιποῦσα φίλιον ἐξεκώμασεν
νεανίου μετ' ἀνδρὸς εἰς ἄλλην χθόνα.
κἄπειτ' ἐκείνης οὕνεχ' Ἑλλήνων ὄχλον
τοσόνδ' ἀθροίσας ἤγαγες πρὸς Ἴλιον·
ἣν χρῆν σ' ἀποπτύσαντα μὴ κινεῖν δόρυ,
κακὴν ἐφευρόντ', ἀλλ' ἐᾶν αὐτοῦ μένειν,
μισθόν τε δόντα μήποτ' εἰς οἶκον λαβεῖν.
ἀλλ' οὔτι ταύτῃ σὸν φρόνημ' ἐπούρισας·
ψυχὰς δὲ πολλὰς κἀγαθὰς ἀπώλεσας,
παίδων τ' ἄπαιδας γραῦς ἔθηκας ἐν δόμοις,
πολιούς τ' ἀφείλου πατέρας εὐγενῆ τέκνα.
ὧν εἷς ἐγὼ δύστηνος, αὐθέντην δὲ σέ,
μιάστορ' ὥς τιν', εἰςδέδορκ' Ἀχιλλέως.
ὃς οὐδὲ τρωθεὶς ἦλθες ἐκ Τροίας μόνος,
κάλλιστα τεύχη δ' ἐν καλοῖσι σάγμασιν
ὅμοι' ἐκεῖσε δεῦρό τ' ἤγαγες πάλιν·
κἀγὼ μὲν ηὔδων τῷ γαμοῦντι μήτε σοὶ

---

596. Vulgo *οἴκους*. Lasc. Par. E. Flor. 2. *οἶκον*, idque fortasse etiam Aldus daturus erat, cuius in editione scriptum *οἴκους*.

597. Ald. rell. *ἀλλ' οὔτε*. Par. A. B. E. Havn. Lasc. *ἀλλ' οὔτι*. Fortasse hunc versum spectavit Hesychius, si scripsit, ut Matthiae exaravit, *ἐπούρισας*, *ἐφώρμησας*. Legitur apud Hesychium *ἐπουρίσας*, *ἐφορμήσας*.

603. Iniuria vituperat Lentingius scholiastam, qui non cogitaverit iratum Peleum dicere potuisse etiam quod aliter ab Homero esset traditum. Recte ille: *τρωθεὶς εἶπεν, οὐ βληθείς. καὶ γὰρ ἐβλήθη ὑπὸ Πανδάρου. διαφέρει δὲ τὸ βληθῆναι τοῦ τρωθῆναι. Ὅμηρος· βέβληται μὲν ὁ Τυδείδης κρατερὸς Διομήδης, οὔτασται δ' Ὀδυσεύς.* Exprobrat Menelao Peleus, quod non comminus sit cum hoste congressus.

604. Affertur hic versus in Crameri Anecd. II. p. 465, 23.

606. Lasc. Ald. rell. Par. A. E. Havn. Flor. 2. Taur.

κῆδος ξυνάψαι, μήτε δώμασιν λαβεῖν
κακῆς γυναικὸς πῶλον· ἐκφέρουσι γὰρ
μητρῷ' ὀνείδη. τοῦτο καὶ σκοπεῖτέ μοι,
μνηστῆρες, ἐσθλῆς θυγατέρ' ἐκ μητρὸς λαβεῖν.
πρὸς τοῖςδε δ' εἰς ἀδελφὸν οἷ' ἐφύβρισας,
σφάξαι κελεύσας θυγατέρ' εὐηθέστατα;
οὕτως ἔδεισας μὴ οὐ κακὴν δάμαρτ' ἔχῃς.
ἑλὼν δὲ Τροίαν, εἶμι γὰρ κἀνταῦθά σοι,
οὐκ ἔκτανες γυναῖκα χειρίαν λαβών·
ἀλλ' ὡς ἐςεῖδες μαστόν, ἐκβαλὼν ξίφος
φίλημ' ἐδέξω, προδότιν αἰκάλλων κύνα,
ἥσσων πεφυκὼς Κύπριδος, ὦ κάκιστε σύ.
κἄπειτ' ἐς οἴκους τῶν ἐμῶν ἐλθὼν τέκνων
πορθεῖς ἀπόντων, καὶ γυναῖκα δυςτυχῆ
κτείνεις ἀτίμως παῖδά θ', ὃς κλαίοντά σε

ηὗδων. Guelf. ηὗδουν. Par. B. Flor. 10. 15. ᾔδον. Flor. A. ᾔδυν, teste Lentingio. Receperunt ᾔδον, quod vulgarius est, Musgravius, Brunckius, Gaisfordius, Pflugkius, Lentingius.

607. Lasc. Ald. κῆδος συνάψαι, et v. 635. κῆδος συνάψας, quum Aldina alibi ξ post σ ponat, idque recte, ut facilius ad pronunciandum quam duo σ separata, nisi maior inter utrumque pausa est, ut v. 829.

613. Hunc versum Valckenarius apud Lentingium prorsus in alienam sedem migrasse putabat, et quamvis poni possit post versum 617. φίλημ' ἐδέξω, προδότιν αἰκάλλων κύνα, tamen malebat collocari post v. 593. Ἑλλήνων ὄχλον τοσόνδ' ἀθροίσας ἤγαγες πρὸς Ἴλιον. Non opus arbitror hoc refutare, quum neminem fugere possit, tam bene omnia cohaerere, ut rectissime versus ille locum suum tueatur.

616. Libri ἀλλ' ὡς ἐςεῖδες. Hunc et sequentem versum a Galeno de Hippocr. et Plat. dogm. IV. p. 281. (Chart. V. p. 147. E. et vol. V. p. 405. ed. Lips.) et a Clemente Alexandrino Strom. II. p. 485. Pott. (vol. II. p. 187. ed. Lips.) afferri, atque apud utrumque σὺ δ' ὡς ἐςεῖδες scriptum esse, in Adversariis p. 224. adnotavit Porsonus. Tetigit etiam scholiastes Aristophanis ad Vesp. 714. et ad Lysistr. 155. ubi observat haec in Leschis parva Iliade et apud Ibycum esse narrata. Vid. Schneidewin. ad Ibycum p. 136.

καὶ τὴν ἐν οἴκοις σὴν καταστήσει κόρην,
κεἰ τρὶς νόθος πέφυκε. πολλάκις δέ τοι
ξηρὰ βαθεῖαν γῆν ἐνίκησε σπορά,
νόθοι τε πολλοὶ γνησίων ἀμείνονες.
ἀλλ' ἐκκομίζου παῖδα. κύδιον βροτοῖς
πένητα χρηστὸν ἢ κακὸν καὶ πλούσιον
γαμβρὸν πεπᾶσθαι καὶ φίλον· σὺ δ' οὐδὲν εἶ.

ΧΟΡΟΣ.

σμικρᾶς ἀπ' ἀρχῆς νεῖκος ἀνθρώποις μέγα
γλῶσσ' ἐκπορίζει· τοῦτο δ' οἱ σοφοὶ βροτῶν
ἐξευλαβοῦνται, μὴ φίλοις τεύχειν ἔριν.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ.

τί δῆτ' ἂν εἴποις τοὺς γέροντας ὡς σοφοί,
καὶ τοὺς φρονεῖν δοκοῦντας Ἕλλησίν ποτε;
ὅτ' ὢν σὺ Πηλεύς, καὶ πατρὸς κλεινοῦ γεγώς,
κῆδος ξυνάψας, αἰσχρὰ μὲν σαυτῷ λέγεις

---

623. Ald. rell. *κεἴ τις.* Lasc. et plerique codd. *κεἰ τρὶς.*

624. Ald. rell. Guelf. Havn. Florentini tres *σπορά.* Lasc. Par. A. Flor. A. *σπορᾷ.*

626. Lasc. Ald. rell. Par. E. *κύδιον.* Par. A. B. Flor. A. 10. 15. Havn. *κύδιστον.* Hesychius: *κύδιον, κρεῖττον, αἱρετώτερον.* Qui quum haud pauca ex Andromacha in lexicon suum receperit, firmare videtur vulgatam scripturam.

635. Musgravius, frigidum et ineptum esse ratus *κῆδος ξυνάψας*, nisi quale vel cum quibusnam adderetur, coniiciebat, *ὅτ' ὢν σὺ Πηλεὺς καὶ πατρὸς κλεινοῦ, θεοῖς κῆδος ξυνάψας*, quod more suo recepit Brunckius. Sic quidem scribere Euripides non potuit, nisi si copulam adderet: atqui huic per metrum non est locus. Iacobsio in Curis secundis p. 62. unus alterve versus ante illud *κῆδος ξυνάψας* intercidisse videbatur: cui assentientes Matthiae aliique lacunae signa posuerunt. Lentingius in librorum lectione acquiescens significari putat *ἐμοὶ κῆδος ξυνάψας.* Id si explicasset, rectius fecisset, quam quod eos, qui aliter sentirent, nimis elegantes vocavit. Nihil enim impediebat, quin Thetidis connubium hic commemoraretur, modo id recte, nec sic, ut Musgravio placuit, adiiceretur. Non est tamen opus, ut excidisse

ἡμῖν δ' ὀνείδη διὰ γυναῖκα βάρβαρον,
ἣν χρῆν σ' ἐλαύνειν κἂν ὑπὲρ Νείλου ῥοὰς
ὑπέρ τε Φᾶσιν, κἀμὲ τοῦτο παρακαλεῖν,
οὖσαν μὲν Ἠπειρῶτιν, οὗ πεσήματα
πλεῖσθ' Ἑλλάδος πέπτωκε δοριπετῆ νεκρῶν,
τοῦ σοῦ τε παιδὸς αἵματος κοινουμένην·

---

aliquid putemus, si refertur κῆδος ξυνάψας ad ἡμῖν δ' ὀνείδη, hac sententia: *quando tu, qui Peleus et claro patre natus es, affinitate iuncta, nec te digna et mihi opprobriosa dicis.*

637. Libri ἣν χρῆν σ' ἐλαύνειν τήνδ'. Id Porsono ad Phoen. 1613. propter duplex pronomen videbatur mendosum esse. Ac Reiskius quum τῆλ' ὑπὲρ Νείλου ῥοὰς coniecisset, Brunckius id etiam cum contemptu eorum, qui dubitarent, recepit. Probabilius L. Dindorfius scribendum putavit ὃν χρῆν ἐλαύνειν τήνδ'. Defendit librorum scripturam Matthiae in grammatica §. 468. et ad Phoen. 1597. Ac sane, qui ita loquuntur, videri possunt, quum pronomen relativum pronunciarunt, quasi haesitantes quid dicant, deinde de integro absolvere sententiam. Quod fit in indignatione, ut apud Sophoclem in Philoct. 315. οἷς Ὀλύμπιοι θεοὶ — δοῖέν ποτ' αὐτοῖς ἀντίποιν' ἐμοῦ παθεῖν. Alios qui de hac ratione loquendi dixerint nominavit Pflugkius. Simile, sed paullo diversum est hoc v. 1084. ὧν Κλυταιμνήστρας τόκος εἷς ἦν ἁπάντων τῶνδε μηχανοῤῥάφος. In Andromachae tamen versu ipsa videtur sententia postulare, ut nonnihil restringatur nimia exaggeratio. Quare eiecto versus complemento restitui quam requirimus κἂν particulam.

638. Libri κἀμὲ παρακαλεῖν ἀεί, praeter Par. A. in quo quum καὶ παρακαλεῖν legatur, Brunckius genuinam scripturam esse putabat καὶ παρεκβαλεῖν ἀεί. Quod ego conieceram, καὶ πέρα 'κβαλεῖν ἀεί, recepit Matthiae, sed in adnotatione haerere se dixit in infinitivo aoristi post praesens ἐλαύνειν, quum sermo sit de actione continua. Recte: sed quid obstabat quo minus ἐκβάλλειν scriberet? Vere tamen hoc eum intellexisse puto, non mutandum esse κἀμὲ παρακαλεῖν: sed et ipse in exponenda Menelai sententia, et qui brevius atque exactius sic interpretatus est, Pflugkius, *meque*, ut idem agerem, *adhortari debebas*, callide omiserunt indicare, quid ἀεὶ sibi vellet, quod mihi quidem videtur esse ineptissimum. Nec puto id aliud esse quam additamentum metrici, quo versum expleret, quum exeidisset τοῦτο. Sic enim recte se habent omnia, si scripsit Euripides κἀμὲ τοῦτο παρακαλεῖν. Id non dubitavi reponere.

639. Haec, οὗ πεσήματα πλεῖσθ' Ἑλλάδος πέπτωκε δοριπετῆ νεκρῶν, afferuntur in Crameri Anecd. vol. IV. p. 418, 15.

641. In Par. A. deest τε. Pro eo Brunckius scripsit δέ,

Πάρις γάρ, ὃς σὸν παῖδ' ἔπεφν' Ἀχιλλέα,
Ἕκτορος ἀδελφὸς ἦν, δάμαρ δ' ἥδ' Ἕκτορος.
καὶ τῇδε γ' εἰσέρχει σὺ ταὐτὸν εἰς στέγος,
καὶ ξυντράπεζον ἀξιοῖς ἔχειν βίον,
τίκτειν δ' ἐν οἴκοις παῖδας ἐχθίστους ἐᾷς·
ἅγὼ προνοίᾳ τῇ τε σῇ κἀμῇ, γέρον,
κτανεῖν θέλων τήνδ', ἐκ χερῶν ἁρπάζομαι.
καίτοι φέρ', ἅψασθαι γὰρ οὐκ αἰσχρὸν λόγου,
ἢν παῖς μὲν ἡ 'μὴ μὴ τέκῃ, ταύτης δ' ἄπο
βλάστωσι παῖδες, τῆσδε γῆς Φθιώτιδος
στήσεις τυράννους, βάρβαροι δ' ὄντες γένος
Ἕλλησιν ἄρξουσ'; εἶτ' ἐγὼ μὲν οὐ φρονῶ,
μισῶν τὰ μὴ δίκαια, σοὶ δ' ἔνεστι νοῦς;
κἀκεῖνο νῦν ἄθρησον· εἰ σὺ παῖδα σὴν
δούς τῳ πολιτῶν, εἶτ' ἔπασχε τοιάδε,
σιγῇ κάθησ' ἄν; οὐ δοκῶ· ξένης δ' ὕπερ
τοιαῦτα λάσκεις τοὺς ἀναγκαίους φίλους;

---

quem sequuti Dindorfii. Potest etiam *τε* mutata sententiae ratione post *μὲν* inferri, idque hic factum videtur, quod inter ista *δοριπετῆ νεκρῶν πεσήματα* Achilles quoque fuit.

644. Aliquid se emendasse putavit Lentingius, quum ex solo Par. B. *τέγος* pro *στέγος* scripsit.

646. Interrogandi signum Matthiae aliique apposuerunt. Eamdem potestatem habet mirantis atque interrogantis vox.

648. Brunckius putabat scribendum esse *ἅγὼ προνοίᾳ τῇ τε σῇ κἀμῇ, γέρον, παύειν θέλων, τήνδ' ἐκ χερῶν ἁρπάζομαι,* plana sane sententia. Reiskius, ut scholiastes, *ἃ* pro *δι' ἃ* dictum habuit, quod ego, si sententiam, non ellipsin spectamus, verum puto, quum saepe sic *ταῦτα* dicatur. Matthiae sic explicat, ut poeta constructionem instituerit, ac si pergere vellet *ἃ ἐγὼ παύειν θέλων καὶ κτανεῖν τήνδε ἐκ χερῶν ἁρπάζομαι.* Par. A. *θανεῖν* pro *κτανεῖν.*

651. Hic versus deest in Flor. A. 10. observatque Lentingius omitti posse, si cum prima manu Par. E. legatur *ταύτης ἄπο.*

652. Par. E. Flor. 2. Vict. Lasc. *στήσει.* Par. B. D. in margine *γρ. θήσεις.*

658. Affertur hic versus in Etym. M. 555, 36. 557, 53. et in Gudiano p. 361, 32. 363, 15. quo postremo loco, ut in

καὶ μὴν ἴσον γ' ἀνήρ τε καὶ γυνὴ σθένει
ἀδικουμένη πρὸς ἀνδρός· ὡς δ' αὔτως ἀνὴρ
γυναῖκα μωραίνουσαν ἐν δόμοις ἔχων.
καὶ τῷ μέν ἐστιν ἐν χεροῖν μέγα σθένος,
τῇ δ' ἐν γονεῦσι καὶ φίλοις τὰ πράγματα.
οὔκουν δίκαιον τοῖς γ' ἐμοῖς ἐπωφελεῖν;
γέρων, γέρων εἶ· τὴν δ' ἐμὴν στρατηγίαν
λέγων ἔμ' ὠφελοῖς ἂν ἢ σιγῶν πλέον.
Ἑλένη δ' ἐμόχθησ' οὐχ ἑκοῦσ', ἀλλ' ἐκ θεῶν,
καὶ τοῦτο πλεῖστον ὠφέλησεν Ἑλλάδα·
ὅπλων γὰρ ὄντες καὶ μάχης ἀΐστορες,
ἔβησαν εἰς τἀνδρεῖον· ἡ δ' ὁμιλία
πάντων βροτοῖσι γίγνεται διδάσκαλος.
εἰ δ' εἰς πρόςοψιν τῆς ἐμῆς ἐλθὼν ἐγὼ
γυναικὸς ἔσχον μὴ κτανεῖν, ἐσωφρόνουν.
οὐδ' ἄν σε Φῶκον ἤθελον κατακτανεῖν.
ταῦτ' εὖ φρονῶν σ' ἐπῆλθον, οὐκ ὀργῆς χάριν·
ἢν δ' ὀξυθυμῇς, σοὶ μὲν ἡ γλωσσαλγία
μείζων, ἐμοὶ δὲ κέρδος ἡ προμηθία.

ΧΟΡΟΣ.

παύσασθον ἤδη, λῷστα γὰρ μακρῷ τάδε,
λόγων ματαίων, μὴ δύο σφαλῆθ' ἅμα.

Etym. Ms. Paris. apud Schaeferum ad Greg. Cor. p. 129. legitur τοῖς ἀναγκαίοις φίλοις. Accusativos rursum habet Orion. Theb. p. 95, 13. et 187, 2.

659. Hunc et quinque sequentes versus habet Stobaeus LXXIV. 24.

664. Libri οὐκοῦν δίκαιον τοῖς γ' ἐμοῖς ἐπωφελεῖν; nisi quod Havn. τοῖς τ' ἐμοῖς γ'. Stobaeus οὐκ οὖν δίκαιον τοῖς ἐμοῖς ἔμ' ὠφελεῖν; quod recepit Brunckius. Matthiae aliique ex Reiskii emendatione οὔκουν δίκαιον τοῖς γ' ἐμοῖς μ' ἐπωφελεῖν; Mihi non opus videtur pronomine, ut quod per se intelligatur.

669. Par. A. B. Flor. A. 10. 15. Havn. ἀνίστορες. Lasc. Ald. Par. E. Flor. 2. Taur. Guelf. ἀΐστορες.

676. Par. E. εἰ δ' ὀξυθυμεῖς.

ΠΗΛΕΥΣ.

οἴμοι, καθ' Ἑλλάδ' ὡς κακῶς νομίζεται.
ὅταν τροπαῖα πολεμίων στήσῃ στρατός,
οὐ τῶν πονούντων τοὔργον ἡγοῦνται τόδε,
ἀλλ' ὁ στρατηγὸς τὴν δόκησιν ἄρνυται,
ὃς εἷς μετ' ἄλλων μυρίων πάλλων δόρυ,
οὐδὲν πλέον δρῶν ἑνὸς ἔχει πλείω λόγον.
σεμνοὶ δ' ἐν ἀρχαῖς ἥμενοι κατὰ πτόλιν
φρονοῦσι δήμου μεῖζον, ὄντες οὐδένες·
οἳ δ' εἰσὶν αὐτῶν μυρίῳ σοφώτεροι,
εἰ τόλμα προσγένοιτο βούλησίς θ' ἅμα.
ὡς καὶ σὺ σός τ' ἀδελφὸς ἐξωγκωμένοι
Τροίᾳ κάθησθε τῇ τ' ἐκεῖ στρατηγίᾳ,
μόχθοισιν ἄλλων καὶ πόνοις ἐπηρμένοι.
δείξω δ' ἐγώ σοι μὴ οὐ τὸν Ἰδαῖον Πάριν
ἥσσω νομίζειν Πηλέως ἐχθρόν ποτε,
εἰ μὴ φθερεῖ τῆσδ' ὡς τάχιστ' ἀπὸ στέγης
καὶ παῖς ἄτεκνος, ἣν ὅ γ' ἐξ ἡμῶν γεγὼς

---

680. Hic versus legitur apud Plutarchum in vita Alexandri c. 51. Lentingius Plutarchum item ut Iulianum in Caes. p. 46. (331.) qui etiam sequentem versum addit, minore interpunctione post *νομίζεται* facta, posteriorem versum eum praecedente, non cum sequente coniunxisse putat. Id in solum Iulianum cadit, non autem in Plutarchum.

681. Apud Iulianum est *τρόπαιον*. Ald. *τροπαῖα*, Lasc. et caeteri *τρόπαια*.

687. Havn. *μεῖζον'*.

688. Guelf. Taur. Ald. rell. *μυρίων*. Lasc. et caeteri libri *μυρίῳ*.

693. 694. Flor. 2. Taur. Guelf. Ald. rell. *δείξω δ' ἐγώ σοι μὴ τὸν Ἰδαῖον Πάριν μείζω νομίζειν Πηλέως ἐχθρόν ποτε.* Sed Lasc. Par. A. B. D. E. Flor. A. 2. 10. 15. Havn. Vict. et scholiastes *ἥσσω* pro *μείζω*. Non dubitandum videtur, quin *μείζω* correctori debeatur, sententiae consulenti, postquam exciderat *οὐ*, ut saepenumero factum, ubi duae voculae per erasin in unam syllabam contrahuntur. Quare *μὴ οὐ τὸν Ἰδαῖον Πάριν ἥσσω νομίζειν* reposui.

696. Libri *ἣν ὅδ' ἐξ ἡμῶν γεγώς*. L. Dindorfius scriben-

ἑλᾷ δι' οἴκων τῶνδ' ἐπισπάσας κόμης,
εἰ στεῖρος οὖσα μόσχος οὐκ ἀνέξεται
τίκτοντας ἄλλους, οὐκ ἔχουσ' αὐτὴ τέκνα.
ἀλλ' εἰ τὸ κείνης δυστυχεῖ παίδων πέρι,
ἄπαιδας ἡμᾶς δεῖ καταστῆναι τέκνων;
φθείρεσθε τῆςδε, δμῶες, ὡς ἂν ἐκμάθω
εἴ τίς με λύειν τήνδε κωλύσει χέρας.
ἔπαιρε σαυτήν· ὡς ἐγώ, καίπερ τρέμων,
πλεκτὰς ἱμάντων στροφίδας ἐξανήσομαι.
ὦδ', ὦ κάκιστε, τῆςδ' ἐλυμήνω χέρας;
βοῦν ἢ λέοντ' ἤλπιζες ἐντείνειν βρόχοις;
ἢ μὴ ξίφος λαβοῦσ' ἀμυνάθοιτό σε
ἔδεισας; ἕρπε δεῦρ' ὑπ' ἀγκάλας, βρέφος,
ξύλλυε μητρὸς δέσμ'· ἔτ' ἐν Φθίᾳ σ' ἐγὼ

---

dum putabat ὅ γ'. Id hanc sententiam praebet, *ex me quidem qui natus est*, i. e. qui tibi dissimilis ea qua ego mente, ut filins meus, est. Haud scio tamen an scripserit Euripides *ἦν τάχ' οὑξ ἡμῶν γεγώς.*

697. Ald. rell. *τῆςδ' ἐπισπάσας κόμης.* Lasc. et codd. omnes *τήνδ'.* Musgravii emendationem *τῶνδ'* Brunckius aliique receperunt.

698. Libri *ἢ στεῖρος.* Scripsi *εἰ* propter futurum. Sic v. **707.** Lasc. *εἰ* pro *ἤ.* Fortasse mutavit aliquis, qui *μὴ ἀνέξεται* dicendum fuisse crederet. Sed aperte positura verborum ostendit bic *οὐκ ἀνέξεται*, quod est *aegre feret*, dici debuisse.

700. Ald. et edd. ante Canterum *δυστυχεῖς.* Canterus ex scholiis *δυστυχεῖ*, quod habent Lasc. et codd. In Taur. et Guelf. legitur *δυστυχεῖ τέκνων πέρι.*

703. Lasc. Vict. *τήνδε*, quod ut exquisitius et elegantius praetuli caeterorum librorum scripturae *τῆςδε.*

710. Ald. rell. Flor. A. 10. 15. Par. A. B. *ξύλλυε μητρὸς δεσμά· ἐν Φθίᾳ σ' ἐγώ.* Lasc. Par. E. Flor. 2. Vict. *ξύλλυε μητρὸς δέσμ'· ἐν τῇ Φθίᾳ σ' ἐγώ.* Quum Homericum *δέσματα* ab Atticis non usurpatum videatur, plerique, etsi *δεσμὸν* scribi poterat, *δεσμὰ μητρὸς* ponere maluerunt. Et sane transpositio duarum contiguarum vocum creberrima est. Non contenderim tamen certam esse hanc emendationem, quum scribere poeta potuerit *ξύλλυε μητρὸς δέσμ'· ἔτ' ἐν Φθίᾳ σ' ἐγώ.* Idque ego non solum quia quodammodo nectit sententias reponendum iudicavi,

θρέψω μέγαν τοῖσδ' ἐχθρόν. εἰ δ' ἀπῇν δορὸς
τοῖς Σπαρτιάταις δόξα καὶ μάχης ἀγών,
τἄλλ' ὄντες ἴστε μηδενὸς βελτίονες.

ΧΟΡΟΣ.

ἀνειμένον τι χρῆμα πρεσβυτῶν γένος,
καὶ δυςφύλακτον ὀξυθυμίας ὕπο.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ.

ἄγαν προνωπὴς εἰς τὸ λοιδορεῖν φέρει·
ἐγὼ δὲ πρὸς βίαν μέν, εἰς Φθίαν μολών,
οὔτ' οὖν τι δράσω φλαῦρον οὔτε πείσομαι.
καὶ νῦν μέν, οὐ γὰρ ἄφθονον σχολὴν ἔχω,
ἄπειμ' ἐς οἴκους· ἔστι γάρ τις οὐ πρόσω
Σπάρτης πόλις τις, ἣ πρὸ τοῦ μὲν ἦν φίλη,

---

sed etiam quia usitatum in minando est ἔτι. Sophocles Ai. 98. ὥςτ' οὔποτ' Αἴανθ' οἵδ' ἀτιμάσουσ' ἔτι. Electr. 65. ὡς κἄμ' ἐπαυχῶ τῆςδε τῆς φήμης ἄπο δεδορκότ' ἐχθροῖς ἄστρον ὣς λάμψειν ἔτι. Trach. 256. ἦ μὴν τὸν ἀγχιστῆρα τοῦδε τοῦ πάθους ξὺν παιδὶ καὶ γυναικὶ δουλώσειν ἔτι.

711. Anachronismus hic est. Nam illa Spartanorum fortitudo ab Heraclidis et Lycurgo ducit originem.

714. Guelf. Taur. Ald. rell. Lasc. et qui hos chori versus affert Stobaeus CXVI. 37. ἀνειμενόν τι χρῆμα πρεσβυτῶν γένος. Par. A. B. Flor. A. 10. 15. Havn. ἔφυ pro γένος, quod Matthiae aliique receperunt. Brunckius alteram lectionem, Stobaei, opinor, maximeque Valckenarii ad Phoen. 206. auctoritate motus, tenuit. Eam videtur etiam scholiastes habuisse. Utra ab Euripide profecta sit, certo dici nequit, nisi facile fieri potuit ut ἔφυ scriberet aliquis librarius, cuius memoriae obversaretur versus 181. Itaque ego quoque servandum putavi γένος.

718. Par. A. Havn. φαῦλον.

721. Repetiti τὶς exempla, quae Porsonus in addendis Hecubae ad v. 1161. attulit, non possunt recte cum hoc loco comparari, ut in quibus non de eadem persona bis dictum sit τίς. Hic nescio an Euripides ista repetitione trepidationem quamdam Menelai exprimere voluerit, ex tempore praetextum aliquem circumspicientis, quo se praesenti periculo subducat. Nec tamen sine caussa hoc et non alio praetextu utentem videtur fecisse. Veri simile est enim scriptam esse Andromacham Olymp. LXXXIX.

νῦν δ' ἐχθρὰ ποιεῖ· τὴν ἐπεξελθεῖν θέλω
στρατηλατήσας, χὐποχείριον λαβεῖν.
ὅταν δὲ τἀκεῖ θῶ κατὰ γνώμην ἐμήν,
ἥξω. παρὼν δὲ πρὸς παρόντας ἐμφανῶς
γαμβροὺς διδάξω καὶ διδάξομαι λόγους.
κἂν μὲν κολάζῃ τήνδε, καὶ τὸ λοιπὸν ᾖ
σώφρων, καθ' ἡμᾶς σώφρον' ἀντιλήψεται.
θυμούμενος δὲ τεύξεται θυμουμένων,
ἔργοισι δ' ἔργα διάδοχ' ἀντιλήψεται.

---

anno quarto, quo tempore Alcibiades effecit, ut Argivi foedus facerent cum Atheniensibus: de qua re exposuit Thucydides V. 43. seqq. Argos ergo dicit isto *πόλις τις* Menelaus.

722. Ald. rell. Lasc. et Par. A. E. *τήνδ' ἐπεξελθεῖν θέλω.* Par. B. D. Flor. A. 10. 15. pravis numeris *τήνδ' ἐπελθεῖν οὖν θέλω*, quod melius visum Musgravio nescio qua caussa receperint Dindorfii. Aperte ea mala correctio est metrici, qui *ἐπελθεῖν* scriptum in suo libro invenisset. Est autem etiam *τήνδ'* ineptum. Non potest dubitare qui aliquem usum poetarum habet, quin scripserit Euripides *τὴν ἐπεξελθεῖν θέλω*, i. e. *ἥν*.

723. Ald. rell. *στρατηλατήσας ὥςθ' ὑποχείριον λαβεῖν.* Flor. A. *ὥςτε λαβεῖν ὑποχείριον.* Par. B. D. Flor. 10. 15. *καὶ λαβεῖν ὑποχείριον.* Havn. *καὶ ὑποχείριον λαβεῖν.* Guelf. Taur. *κ' ὑποχείριον λαβεῖν.* Par. A. E. Flor. 2. Vict. Lasc. *χὐποχείριον λαβεῖν*, ut coniecerat Dawesius in Misc. crit. p. 309. Sed Valckenarius et Piersonus in Veris. p. 64. *ὥςτε χειρίαν λαβεῖν*, quod receperunt Dindorfii.

728. Interpungebatur sic: *κἂν μὲν κολάζῃ τήνδε, καὶ τὸ λοιπὸν ᾖ σώφρων καθ' ἡμᾶς, σώφρον' ἀντιλήψεται.* Id non potest, quod volunt, significare *modestus erga nos*. Coniungenda sunt *καθ' ἡμᾶς σώφρον' ἀντιλήψεται*, quod est *a nostra parte*. Attulit quaedam non dissimilia Lobeckius ad Aiac. 775. Magis comparari potest hoc in Aiace v. 1398. *σὺ δὲ ἀνὴρ καθ' ἡμᾶς ἐσθλὸς ὢν ἐπίστασο*, male illud explicatum a Moschopulo Sched. p. 27. quod verti potest *nostra sententia*.

729. 730. Pro *θυμουμένων* Par. B. Flor. 10. 15. *θυμουμένους*, quod recepit Lentingius. Omissi hi versus in Flor. A. qui vitiosissime scriptus est, errore orto ex duplici *ἀντιλήψεται*, ut Valckenarius ad Phoen. 360. observavit. Id satis erat, non etiam, ut apud Lentingium versum 730. spurium et in hac sede putidum vocaret.

τοὺς σοὺς δὲ μύθους ῥᾳδίως ἐγὼ φέρω·
σκιᾷ γὰρ ἀντίστοιχος ὢν, φωνὴν ἔχεις,
ἀδύνατος, οὐδὲν ἄλλο πλὴν λέγειν μόνον.

ΠΗΛΕΥΣ.

ἡγοῦ, τέκνον, μοι, δεῦρ᾽ ὑπ᾽ ἀγκάλαις σταθείς,
σύ τ᾽, ὦ τάλαινα· χείματος γὰρ ἀγρίου
τυχοῦσα λιμένας ἦλθες εἰς εὐηνέμους.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ.

ὦ πρέσβυ, θεοί σοι δοῖεν εὖ καὶ τοῖσι σοῖς,
σώσαντι παῖδα κἀμὲ τὴν δυςδαίμονα.
ὅρα δὲ μὴ νῷν εἰς ἐρημίαν ὁδοῦ
πτήξαντες οἵδε πρὸς βίαν ἄγωσί με,
γέροντα μὲν σ᾽ ὁρῶντες, ἀσθενῆ δ᾽ ἐμέ,
καὶ παῖδα τόνδε νήπιον· σκόπει τάδε,
μὴ νῦν φυγόντες, εἶθ᾽ ἁλῶμεν ὕστερον.

ΠΗΛΕΥΣ.

οὐ μὴ γυναικῶν δειλὸν εἰςοίσεις λόγον;

---

732. Ald. rell. *σκιᾶ γὰρ ἀντίστοιχος ὣς, φωνὴν ἔχεις.* Lasc. Par. A. B. E. Taur. Guelf. Havn. Viet. *σκιὰ.* In Etym. M. p. 114, 46. et Gudiano p. 61, 9. omisso *ὣς* legitur: *ἀντίστοιχον, τὸ ἴσον· σκιᾶς γὰρ ἀντίστοιχον φωνὴν ἔχεις, τουτέστιν ἴσον σκιᾶς.* Atque *ἀντίστοιχον* coniecerat Vossius, pro *ὣς* autem Musgravius et Reiskius *ὤν.* Brunckius edidit *σκιὰ γὰρ ἀντίστοιχος ὣς, φωνὴν ἔχεις,* subintelligi volens *σώματι*, ut, quoniam Hesychius *ἀντιστοιχεῖν* interpretatur *κατὰ στοιχεῖον ἑστάναι,* umbra, quae homini sive stanti sive ambulanti contra adstet, *ἀντίστοιχος* dicatur. Hanc bellissimam rationem Matthiae aliique sequuti sunt. Verissime Musgravius et Reiskius *ὤν.*

734. Havn. *ἡγοῦ σὺ τέκνον δεῦρ᾽.*

737. Flor. A. 10. 15. omittunt *εὖ.* In Herv. 1. 2. excidit *τοῖσι.*

739. Ald. rell. Guelf. Taur. *μὴ νῦν.* Lasc. et caeteri libri *μὴ νῷν.*

743. Solus Barnes. *ἁλῶμέν γ᾽.*

744. Guelf. Taur. Ald. rell. *δειλῶν*, praeter Canterum, qui *δειλὸν* restituit, quod habent Lasc. et caeteri libri.

χώρει, τίς ὑμῶν ἅψεται; κλαίων ἄρα
ψαύσει. θεῶν γὰρ οὕνεχ' ἱππικοῦ τ' ὄχλου
πολλῶν θ' ὁπλιτῶν ἄρχομεν Φθίαν κάτα·
ἡμεῖς δ' ἔτ' ὀρθοί, κοὐ γέροντες, ὡς δοκεῖς,
ἀλλ' εἴς γε τοιόνδ' ἄνδρ' ἀποβλέψας μόνον,
τροπαῖον αὐτοῦ στήσομαι, πρέσβυς περ ὤν.
πολλῶν νέων γὰρ κἂν γέρων εὔψυχος ᾖ
κρείσσων· τί γὰρ δεῖ δειλὸν ὄντ' εὐσωματεῖν;

ΧΟΡΟΣ.

στροφή.

ἢ μὴ γενοίμαν, ἢ πατέρων ἀγαθῶν
εἴην, πολυκτήτων τε δόμων μέτοχος.
εἴ τι γὰρ πάσχοι τις ἀμήχανον, ἀλκᾶς
οὐ σπάνις εὐγενέταις,
κηρυσσομένοισι δ' ἀπ' ἐσθλῶν δωμάτων
τιμὰ καὶ κλέος· οὔτοι
λείψανα τῶν ἀγαθῶν

---

746. Lasc. Ald. rell. Par. E. Flor. 2. Taur. Guelf. θεοῦ. Par. A. B. Flor. A. Havn. θεῶν.

748. Musgravius et Par. A. ἡμεῖς δ' ἔτ' ὀρθοί. Caeteri libri ἡμεῖς δέ τ' ὀρθοί.

750. Lasc. Par. B. E. τρόπαιον. Ald. τροπαῖον.

751. Non adnotarunt interpretes hos duos versus legi apud Stobaeum LI. 13. Coniiciat quis fortasse κἂν γέρων εὔψυχος ὤν. Sed etiam apud Stobaeum est ᾖ. Dixit *etiam si senex animosus est* pro *etiam senex si animosus est.*

755. Lasc. Ald. rell. εἴ τι γὰρ ἂν πάσχοι τις ἀμήχανον. Flor. A. et Par. B. a prima manu εἰσὶ pro εἴ τι, unde foedam scripturam excogitavit atque in suam editionem recepit Lentingius. Flor. A. 10. 15. πάσχῃ. Εἴτε γὰρ ἂν πάσχῃ τις scribendum conieceram in diss. de ἂν particula p. 172. Sed facilius G. Dindorfius in praefatione Poetarum scenicorum p. 27. seq. εἴ τι γὰρ πάσχοι vel πάθοι.

757. Libri omnes et scholiastes κηρυσσομένων, praeter Par. A. in quo est κηρυσσομένοις. Κηρυσσομένοισι L. Dindorfius.

758. Valckenarius in diatr. de fr. Eur. p. 203. sublata interpunctione post κλέος scribendum censebat τιμὰν καὶ κλέος

ἀνδρῶν ἀφαιρεῖται χρόνος, ἁ δ' ἀρετὰ
καὶ θανοῦσι λάμπει.

ἀντιστροφή.

κρεῖσσον δὲ νίκαν μὴ κακόδοξον ἔχειν
ἢ ξὺν φθόνῳ σφάλλειν δυνάμει τε δίκαν.
ἡδὺ μὲν γὰρ αὐτίκα τοῦτο βροτοῖσιν,
ἐν δὲ χρόνῳ τελέθει
ξηρὸν καὶ ὀνείδεσιν ἔγκειται δόμων.
ταύταν ᾔνεσα, ταύταν
καὶ φέρομαι βιοτάν,
μηδὲν δίκας ἔξω κράτος ἐν θαλάμοις
καὶ πόλει δύνασθαι.

ἐπῳδός.

ὦ γέρον Αἰακίδα,

οὔτοι λείψανα τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἀφαιρεῖται χρόνος. Probari hoc posset, si *οὔπω* scriberetur. Sed non opus correctione.

761. Valckenarius ad Phoen. 277. p. 100. et Reiskius *κἂν θανοῦσι* scribi voluerunt. Libri omnes *καὶ θανοῦσι*, et Maximus Stobaeo adiunctus p. 1. qui haec ab *οὔτοι* affert. Ibi in margine notatum alios *κατθανοῦσι* habere.

762. Par. E. Lasc. omittunt *ἔχειν*. Scholiastes cod. Taur. *ἡ Ἑρμιόνη, εἰ ἐφόνευσεν αὐτήν, κακὴν καὶ ἄδοξον νίκην ἀπεφέρετο, ἥτις δυνάμει καὶ τυραννίδι σφάλλει τὸ δίκαιον.* Alter scholiastes nescio an *κρεῖσσον δέ γ' ἧσσαν* legerit, quam vocem non vidi apud tragicos. Sic enim ille scribit: *βέλτιον δικαίως ἡττᾶσθαι, ἤπερ θαῤῥοῦντας βασκανίᾳ καὶ δυνάμει παραλύειν τὸ δίκαιον.*

764. Ald. rell. *ἡδὺ μὲν αὐτίκα τοῦτο βροτοῖσιν.* Lasc. et codd. omnes *ἡδὺ μὲν γὰρ αὐτίκα.* Scribendum videtur *μέντἄρ'.*

766. Ald. rell. *ἐν δὲ χρόνῳ τελέθει ξηρόν· καὶ μὴν καὶ ὀνείδεσιν ἔγκειται δόμων.* Lasc. et codd. omnes non habent *καὶ μήν*, sed Par. A. B. E. Flor. 2. 15. Taur. Guelf. Vict. Lasc. *καὶ ὀνείδεσιν ἔγκειται δόμων.* Flor. A. *εἴκετε* pro *ἔγκειται.* Flor. 10. *καὶ ὀνείδεσι νείκη τε δόμων.* Havn. *ἄφανες καὶ ὀνείδεσιν.* Canteri coniecturam *ὄνειδος* recepit Barnesius, et qui ex Musgravii sententia edidit *καὶ μὴν καὶ ὄνειδος ἄγκειται δόμων*, Brunckius.

769. Ald. rell. *κράτος.* Par. A. E. Flor. A. Vict. Lasc. *κράτους.*

πείθομαι καὶ σὺν Λαπίθαισί σε Κενταύροις ὁμιλῆ-
σαι δορὶ κλεινοτάτῳ καὶ ἐπ' Ἀργῴ-
ου δορὸς ἄξενον ὑγρὰν
ἐκπερᾶσαι ποντιᾶν Συμπληγάδων
κλεινὰν ἐπὶ ναυστολίαν,
Ἰλιάδα τε πόλιν ὅτε τὸ πάρος

---

772. Ald. rell. Lasc. Flor. 2. Guelf. Taur. *πείθομαι καὶ σὺν Λαπίθαισί σε, καὶ Κενταύρων ὁμιλῆσαι δορὶ κλεινοτάτῳ.* In Par. A. Flor. A. 10. omissum *σε*, pro quo Par. B. Flor. 15. *τε.* Deinde Par. B. Flor. A. 10. 15. *καὶ Κενταύροις.* Par. A. *Κενταύροις* sine *καί.* Mirifice argutatur Matthiae, non credens quemquam ita loquuturum fuisse, *πείθομαί σε σὺν Λαπίθαισι Κενταύροις ὁμιλῆσαι δορί*, ita ut *Λαπίθαισι* e praepositione *σύν*, *Κενταύροις* autem e verbo *ὁμιλῆσαι* penderet, cui alia ratione adiunctum esset *δορί.* In quibus omnibus nihil prorsus difficultatis est. Quod autem quaerit, cur non Centauris *δόρυ κλεινότατον* tribui possit, plane oblitus videtur Peliadis hastae, de qua Homerus Iliad. XVI. 140.

ἔγχος δ' οὐχ ἕλετ' οἶον ἀμύμονος Αἰακίδαο,
βριθύ, μέγα, στιβαρόν· τὸ μὲν οὐ δύνατ' ἄλλος Ἀχαιῶν
πάλλειν, ἀλλά μιν οἶος ἐπίστατο πῆλαι Ἀχιλλεύς,
Πηλιάδα μελίην, τὴν πατρὶ φίλῳ πόρε Χείρων
Πηλίου ἐν κορυφῆς, φόνον ἔμμεναι ἡρώεσσιν.

773. Guelf. Taur. Ald. rell. *καὶ γὰρ ἐπ'.* Lasc. et caeteri codd. omittunt *γάρ.*

775. Par. B. Flor. 10. 15. *τὴν ποντίαν.* Caeteri libri sine articulo *ποντίαν.* Lasc. Par. E. Flor. 2. *Συμπληγάδα.* Ald. et caeteri *Ξυμπληγάδα.* Interpretantur hoc ita, ac si *Συμπληγάδα* substantivum adiuncta haberet epitheta *ἄξενον ὑγρὰν ποντίαν.* Non sic haec Graeci intelligebant, quibus *ἄξενος ὑγρὰ* erat ***inhospitum mare.*** Non magis *ποντίαν συμπληγάδα* pro adiectivis cum *ναυτιλίαν* coniungi possunt. Scholiastes apud Lentingium *λείπει τὴν πέτραν.* Videor mihi haec emendasse restitutis genitivis: nam quum scriptum in antiquissimo libro viderent scribae *ποντίαν συμπληγάδ*, id pravo accentu epitheti adducti putarunt esse *ποντίαν Συμπληγάδα.* Plurali semper usus Euripides.

777. Ald. rell. *Ἰλιάδα τε πόλιν, ὅτε πάρος εὐδόκιμος ὁ Διὸς ἶνις ἀμφέβαλεν φόνῳ.* Nihil discrepantiae adnotatum praeterquam in *ἀμφέβαλεν*, quod in Par. B. Flor. A. 10. 15. *ἀμφέβαλλε*, in Par. A. E. Flor. 2. Havn. Guelf. Lasc. recte *ἀμφέβαλε* scriptum. Sunt hi duo versus dimeter et trimeter iambici, quos necesse est una perpetuitate numeri decurrere. Quare *τὸ* ante *πάρος* inserui, et restitui articulum ante *Διός*, quem olim, quod

εὐδόκιμον ὁ Διὸς ἶνις ἀμφέβαλε φόνῳ,
κοινὰν τὰν εὔκλειαν ἔχοντ'
Εὐρώπαν ἀφικέσθαι.

ΤΡΟΦΟΣ.

ὦ φίλταται γυναῖκες, ὡς κακὸν κακῷ
διάδοχον ἐν τῇδ' ἡμέρᾳ πορσύνεται.
δέσποινα γὰρ κατ' οἶκον, Ἑρμιόνην λέγω,
πατρός τ' ἐρημωθεῖσα συννοίᾳ θ' ἅμα
οἷον δέδρακεν ἔργον· Ἀνδρομάχην κτανεῖν
καὶ παῖδα βουλεύσασα, κατθανεῖν θέλει,
πόσιν τρέμουσα, μὴ ἀντὶ τῶν δεδραμένων
ἐκ τῶνδ' ἀτίμως δωμάτων ἀποσταλῇ,
ἢ κατθάνῃ, κτείνουσα τοὺς οὐ χρὴ κτανεῖν.

εὐδόκιμος ὁ Διὸς ἶνις contra legem linguae dictum esset, deleri volebam: unde omiserunt eum Matthiae aliique. At scribendum erat εὐδόκιμον, quod esset de Troia dictum. Pelei in prima Troiae expugnatione operam a Pindaro accepisse Euripidem tradit scholiastes. Vid. Pindari fragm. 158.

780. Guelf. Taur. Flor. A. 10. 15. Ald. rell. Εὐρώταν. Lasc. Par. E. Flor. 2. Havn. Vict. Lasc. Εὐρώπαν, sed Lasc. in margine .γ. Εὐρώταν. Et fuit in Thessalia qui Homero Titaresius dicitur Iliad. II. 751. Eurotas vocatus teste Strabone IX. p. 440. aquas effundens in Peneum. Non is tamen apte nominaretur sine aliquo epitheto, quo ab Laconiae fluvio discerneretur, praesertim in tragoedia personas Lacedaemonias habente.

781. Quae hic mulier introducitur, θεράπαινα in libris vocabatur, neque in indice personarum distincta erat a famula Andromachae. Meo monitu Matthiae et qui deinceps Andromacham ediderunt, τροφὸς posuere, quod habet etiam codex Par. Hardionii, et infra quidam libri. Nutricem enim Hermionae esse et sermo familiaris utriusque, et quod distinguitur mulier ista ab Hermionae famulitio, monstrare poterat. Flor. 2. Guelf. Taur. Ald. rell. κακὸν κακῶς. Havn. κακὸν κακῶν, ut Scaliger et Is. Vossius. Lasc. et caeteri codd. κακὸν κακῷ.

789. Ald. rell. Flor. A. Guelf. Taur. Havn. κτείνουσα. Par. B. E. Flor. 2. 10. 15. Vict. Lasc. κτείνασα. Deinde Lasc. Ald. rell. τοὺς οὐ χρὴ θανεῖν. Sed Par. A. B. Havn. κτανεῖν, et Lasc. in margine .γ. κτανεῖν: *quod*, inquit Matthiae, *mihi unice verum videtur. Quomodo enim Andromache et filius dici possunt*

μόλις δέ νιν θέλουσαν ἀρτῆσαι δέρην
εἴργουσι φύλακες δμῶες, ἔκ τε δεξιᾶς
ξίφη καθαρπάζουσιν ἐξαιρούμενοι.
οὕτω μέγ' ἀλγεῖ, καὶ τὰ πρὶν δεδραμένα
ἔγνωκε πράξασ' οὐ καλῶς. ἐγὼ μὲν οὖν
δέσποιναν εἴργουσ' ἀγχόνης κάμνω, φίλαι·
ὑμεῖς δὲ βᾶσαι τῶνδε δωμάτων ἔσω
θανάτου νιν ἐκλύσασθε· τῶν γὰρ ἠθάδων
φίλων νέοι μολόντες εὐπειθέστεροι.

ΧΟΡΟΣ.

καὶ μὴν ἐν οἴκοις προςπόλων ἀκούομεν
βοὴν ἐφ' οἷσιν ἦλθες ἀγγέλλουσα σύ.
δείξειν δ' ἔοικεν ἡ τάλαιν' ὅσον στένει
πράξασα δεινά· δωμάτων γὰρ ἐκπερᾷ
φεύγουσα χεῖρας προςπόλων, πόθῳ θανεῖν.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

στροφὴ α'.

ἰώ μοί μοι.

---

mori non debere? num immortales sunt? Imo non oportebat eos Menelai et Hermiones manu perire. Quis non miretur has argutias, praesertim quum ipse probaverit *χρῆν* pro *χρὴ* ab Elmsleio ad Heracl. 959. restitutum? Nec tamen aut participio aoristi aut praeteriti verbo *χρῆν* opus in sententia universe mala molientis mentem significante.

791. Lasc. Flor. 15. Par. E. Vict. *δμῶες φύλακες.*

798. Flor. A. 10. Par. D. et a prima manu B. *εὐτυχέστεροι.* Contra Blomfieldii decretum ad Prom. 341. quo *εὐπειθέστεροι* non ferendum sit, dixit Matthiae ad Orest. 31. Eiusdem generis sunt *εὔπιστος* et *εὔπειστος*, de quibus Lobeckius ad Ai. 151.

801. Par. B. Flor. A. 10. 15. *δεῖξαι.* Deinde Lasc. Ald. rell. Guelf. Taur. *σθένει.* Is. Vossius et Par. A. B. Flor. 2. *στένει.*

803. Par. B. Flor. A. 10. 15. *θανεῖν πόθῳ.* Par. A. *πόθῳ κτανεῖν.*

804. Duas strophas atque antistrophas quum distinxisset Barnesius, non erat quod eum sequi Matthiae propterea vereretur,

σπάραγμα κόμας ὀνύχων τε δάϊ' ἀ-
μύγματα θήσομαι.

ΤΡΟΦΟΣ.

ὦ παῖ, τί δράσεις; σῶμα σὸν καταικιεῖ;

ΕΡΜΙΟΝΗ.

ἀντιστροφὴ α'.

αἰαῖ αἰαῖ.
ἔρῤ' αἰθέριον πλοκάμων ἐμῶν ἄπο,
λεπτόμιτον φάρος.

ΤΡΟΦΟΣ.

τέκνον, κάλυπτε στέρνα, σύνδησαι πέπλους.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

στροφὴ β'.

τί δέ με δεῖ καλύπτειν πέπλοις
στέρνα; δῆλα, δῆλα καὶ ἀμφιφανῆ καὶ ἄκρυπτα δε-
δράκαμεν πόσιν.

---

quod quae sequerentur non essent antistrophica. Nam adempto sibi mucrone magis perturbata Hermiona magis etiam inaequabilia loquitur.

805. Flor. 2. Vict. Havn. Guelf. Par. E. *κόμης*. Guelf. Taur. Ald. rell. *δάϊα μύγματα*. Barnesius, ut Lasc. Flor. 2. 10. 15. Havn. *δάϊ' ἀμύγματα*.

807. Persona in Ald. rell. *Χορός*. In Lasc. Vict. Havn. *Θεράπαινα*. In Par. A. hic et v. 811. 815. *Τροφός*.

809. Ex hoc versu, ut Matthiae putat, mendose Photius p. 17, 11. *ἔῤῥιον, εἰς φθοράν. Εὐριπίδης*. Etiam apud Hesychium legitur: *ἔῤῥιον, εἰς φθόρον, εἰς ὄλεθρον*. Lentingius monet, fortasse id esse *ἔῤῥε, ἴθι εἰς φθοράν*.

811. Par. A. *σύνδησον*. Flor. A. 10. ut Reiskius, *πέπλους*. Caeteri libri cum Ald. *πέπλοις*.

812. Par. B. Flor. 10. 15. omittunt *δεῖ*. Par. A. Flor. A. 2. 10. 15. Havn. Guelf. Taur. Lasc. *στέρνα καλύπτειν πέπλοις*. Iustum esse Aldinae ordinem verborum metra ostenderent, etiam si non essent antistrophica.

813. *Δῆλα*, quod semel in libris scriptum est, geminavi.

ΤΡΟΦΟΣ.

ἀλγεῖς, φόνον ῥάψασα συγγάμῳ σέθεν;

ΕΡΜΙΟΝΗ.

ἀντιστροφὴ β'.

κατὰ μὲν οὖν στένω δαΐαν
τόλμαν, ἃν ἐρέξαμεν, ὦ κατάρατος ἐγώ, κατάρατος ἀνδράσιν.

ΤΡΟΦΟΣ.

συγγνώσεταί σοι τήνδ' ἁμαρτίαν πόσις.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

τί μοι ξίφος ἐκ χερὸς ἠγρεύσω;
ἀπόδος, ἀπόδος, ὦ φίλος, ἵν' ἀνταίαν
ἐρείσω πλαγάν· τί με βρόχων εἴργεις;

ΤΡΟΦΟΣ.

ἀλλ' εἴ σ' ἀφείην μὴ φρονοῦσαν, ὡς θάνοις;

---

815. Lasc. Flor. 2. Vict. Par. E. μόρον.

816. Libri δαΐας τόλμας, ἃν ἔρεξ'. Metra ostendebant scribendum esse δαΐαν τόλμαν, ἃν ἐρέξαμεν.

818. Par. A. B. Flor. A. 10. 15. Havn. Guelf. Lasc. ἀνθρώποις.

819. *Τροφὸς* persona in Par. B. pro vulgato Θεράπαινα.

820. Libri χειρὸς. Seidlerus de vers. dochm. p. 302. χερός. Versus enim ex dochmio est et molosso compositus.

821. Ald. rell. ἀπόδος ὦ φίλη, ἀπόδος ἵν' ἀνταίαν. Par. A. B. Flor. 10. 15. Havn. ὦ φίλ'. Par. E. Flor. 2. Guelf. Vict. Lasc. ὦ φίλος. Dicit hoc Hermiona domesticorum aliquem in mente habens, qui ei ferrum eripuerat, de quibus nutrix v. 797. ἔκ τε δεξιᾶς ξίφη καθαρπάζουσιν ἐξαιρούμενοι. Elmsleius ad Heracl. 559. et ad Med. 1242. quum ὦ φίλη legeret, metri caussa eiici volebat ἵν'. Defendi id quidem, etiam si ὦ φίλος legitur, potest, productione in fine prioris dochmii admissa: sed tamen non dubitavi cum Th. Bergkio in Zimmermanni diurn. antiq. 1835. 10. p. 948. praeferre ἀπόδος, ἀπόδος, ὦ φίλος, ἵν' ἀνταίαν.

823. Lasc. Flor. A. 2. 10. 15. Vict. Guelf. Taur. Havn. θάνῃς. Ald. rell. θάνοις.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

οἴμοι πότμου.
ποῦ μοι πυρὸς φίλα φλόξ;
ποῦ δ' εἰς πέτρας ἀερθῶ
ἢ κατὰ πόντον ἢ καθ' ὕλαν ὀρέων,
ἵνα θανοῦσα νερτέροισιν μέλω;

ΤΡΟΦΟΣ.

τί ταῦτα μοχθεῖς; συμφοραὶ θεήλατοι
πᾶσιν βροτοῖσιν ἢ τότ' ἦλθον ἢ τότε.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

ἔλιπες ἔλιπες, ὦ πάτερ, ἐπακτίαν
μονάδ' ἔρημον οὖσαν ἐνάλου κώπας.
ὀλεῖ, ὀλεῖ μ'· οὐκέτι τᾷδέ γ' ἐνοικήσω
νυμφιδίῳ στέγᾳ. * * * * *
τίνος ἀγαλμάτων ἱκέτις ὁρμαθῶ

---

826. Ald. rell. Flor. 10. Guelf. Taur. *πέρας*. Lasc. et caeteri codd. *πέτρας*.

827. Libri *κατὰ πόντον*, ante quae verba *ἢ* cum Seidlero addidi. Potuit etiam *κατά τε πόντον* scribere.

828. Libri *νερτέροισι*. Correxit Heathius.

831. Par. B. Flor. A. 10. 15. *ἔλειπες, ἔλειπες*. Lasc. Ald. et caeteri codd. *ἔλιπες, ἔλιπες*. Pronomen *μ'*, omissum in Lasc. Ald. rell. addunt Flor. A. 10. 15. Havn. Par. A. B. ante *ἐπακτίαν*. Seidlerus posuerat post *ἐπακτίαν*.

832. Libri: *ὡσεὶ μονάδ' ἔρημον οὖσαν ἐναλίου κώπας*. Eieci Seidleri monitu *ὡσεί*, scripsique *ἐνάλου*.

833. Vulgo: *ὀλεῖ μ', ὀλεῖ με. οὐκέτι τᾷδ' ἐνοικήσω νυμφιδίῳ στέγᾳ*. Par. B. Flor. 15. *τῷδε*. Iidem libri et Flor. 10. Havn. *στέγῃ*. Seidlerus: *ὀλεῖ, ὀλεῖ με. τᾷδ' οὐκέτ' ἐνοικήσω*. Aut hoc erit probandum, aut quod ego dedi, *οὐκέτι τᾷδέ γ' ἐνοικήσω*.

835. Libri *τίνος ἀγαλμάτων ἱκέτις ὁρμαθῶ*, ut Lasc. et aliquot codd. vel *ὁρμάθω*, ut alii cum Aldina. Iacobsius in Curis secundis p. 67. *τίνος ἄγαλμα θεῶν*. At haec nec facilis verborum constructio est, neque hoc loco elegans contractum in unam syllabam post brevem vocalem *θεῶν*, quodque multo gravius est, tam ex abrupto haec adiecta sunt, ut non dubitandum videatur,

Φθιάδος ἐκ γαίας,
ἢ δούλα δούλας γονάσι προςπέσω;
κυανόπτερος ὄρνις εἴθ' εἴην,
ἢ πευκᾶεν σκάφος, ἃ διὰ Κυανέ-
ας ἐπέρασ' ἀκτὰς πρωτόπλοος πλάτα.

ΤΡΟΦΟΣ.

ὦ παῖ, τὸ λίαν οὔτ' ἐκεῖν' ἐπῄνεσα,
ὅτ' εἰς γυναῖκα Τρῳάδ' ἐξημάρτανες,
οὔτ' αὖ τὸ νῦν σου δεῖμ' ὃ δειμαίνεις ἄγαν.
οὐχ ὧδε κῆδος σὸν διώσεται πόσις,
φαύλοις γυναικὸς βαρβάρου πεισθεὶς λόγοις.
οὐ γάρ τί σ' αἰχμάλωτον ἐκ Τροίας ἔχει,
ἀλλ' ἀνδρὸς ἐσθλοῦ παῖδα, σὺν πολλοῖς λαβὼν
ἕδνοισι, πόλεώς τ' οὐ μέσως εὐδαίμονος.
πατὴρ δέ σ' οὐχ ὧδ', ὡς σὺ δειμαίνεις, τέκνον,
προδοὺς ἐάσει δωμάτων τῶνδ' ἐκπεσεῖν.
ἀλλ' εἴςιθ' εἴσω, μηδὲ φαντάζου δόμων

---

quin, si non plura, unus saltem dochmius exciderit, ut tali fere modo processerit oratio: *τίς ἀλκά; θεοῦ τίνος ἀγαλμάτων ἱκέτις ὁρμαθῶ;* Partem enim veri haud dubie vidit Iacobsius. Itaque lacunae signa posui.

836. Ald. rell. *ἢ δούλα δούλοις γούνασι προςπέσω Φθιάδος ἐκ γᾶς;* Nec discrepat Lasc. nisi quod *δοῦλα δούλοις* habet et in fine puncto interpungit. Havn. Guelf. Flor. A. 10. et ex emendatione Flor. 2. ac scholiastes *δούλας γούνασι.* Flor. 15. *γόνασι.* Musgravii coniecturam *'Ασιάδος ἐκ γᾶς* recepit Brunckius. Taur. Guelf. et scholiastes haec verba, *Φθιάδος ἐκ γᾶς*, cum sequentibus coniungunt, quos sequuti quidam, credo, ut Matthiae, *relicta Phthiotide* interpretantes. Id vereor ut defendi possit. Ego ea verba cum *ὁρμαθῶ* coniungenda puto, versumque transposui, et scripsi *γαίας.*

838. Seidlerus coniecit *ἀερθείην.*

839. Guelf. Taur. Ald. Lasc. *ἢ διὰ κυανέας.* Quidam codd. *ἢ.* Par. A. *ἃ.* Deinde Ald. rell. recte *ἐπέρασ'.* Lasc. et caeteri *ἐπέρασεν.*

843. Ald. rell. et pauci codd. *οὐδ' αὐτὸ νῦν.* Lasc. et caeteri *οὐδ' αὖ τὸ νῦν.*

πάροιθε τῶνδε, μή τιν' αἰσχύνην λάβῃς
πρόσθεν μελάθρων ὧδ' ὁρωμένη, τέκνον.

ΧΟΡΟΣ.

καὶ μὴν ὅδ' ἀλλόχρως τις ἔκδημος ξένος
σπουδῇ πρὸς ἡμᾶς βημάτων πορεύεται.

ΟΡΕΣΤΗΣ.

ξέναι γυναῖκες, ἦ τάδ' ἔστ' Ἀχιλλέως
παιδὸς μέλαθρα καὶ τυραννικαὶ στέγαι;

ΧΟΡΟΣ.

ἔγνως· ἀτὰρ τίς ὢν σὺ πυνθάνει τάδε;

ΟΡΕΣΤΗΣ.

Ἀγαμέμνονός τε καὶ Κλυταιμνήστρας τόκος·
ὄνομα δ' Ὀρέστης· ἔρχομαι δὲ πρὸς Διὸς
μαντεῖα Δωδωναῖ'. ἐπεὶ δ' ἀφικόμην
Φθίαν, δοκεῖ μοι ξυγγενοῦς μαθεῖν πέρι
γυναικός, εἰ ζῇ κεὐτυχοῦσα τυγχάνει

---

853. Brunckius ex coniectura *πρόσθεν μελάθρων ωδ' ὁρωμένη*, *in eo quo es statu*, languere videns quod in libris est *τῶνδε*. Matthiae contra languere ait *ὧδε*, miro profecto iudicio, quum praesertim non recte cogitata indagare amaverit. Atqui ante quas aedes conspiciatur Hermiona, nihil ad rem, sed ut ne ante ullas. Quare adscivi Brunckii emendationem.

855. Libri *δωμάτων*, quod nemo cum Lentingio ab *ἔκδημος* pendere volet. Recte Brunckii emendationem *βημάτων* Matthiae aliique receperunt.

858. Ald. rell. Flor. A. 10. 15. Guelf. Taur. Par. A. B. *ἀτὰρ δὴ τίς ὢν πυνθάνῃ τάδε;* Par. E. Flor. 2. Vict. Lasc. *ἀτὰρ τίς ὢν γε πυνθάνῃ τάδε;* Havn. *ἀτὰρ δὴ πυνθάνῃ τίς ὢν τάδε*, quod receperunt Dindorfii. Et coniecerat ita Reiskius. Sed praestare videtur Lascaris scriptura, reposito *σύ*, quum correctoris esse videatur, quod est in cod. Havn. Vid. Matthiae ad v. 937.

859. Non potuit Orestes dicere *Ἀγαμέμνονός γε*, quod Dindorfii dederunt. Recte libri *Ἀγαμέμνονός τε*. Deinde Par. B. Flor. 10. 15. *γόνος*.

862. Ald. rell. *δοκῶ μοι*. Lasc. et codd. *δοκεῖ μοι*.

ἡ Σπαρτιᾶτις Ἑρμιόνη· τηλουρὰ γὰρ
ναίουσ' ἀφ' ἡμῶν πεδί' ὅμως ἐστὶν φίλη.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

ὦ ναυτίλοισι χείματος λιμὴν φανείς,
Ἀγαμέμνονος παῖ, πρός σε τῶνδε γουνάτων,
οἴκτειρον ἡμᾶς, ὧν ἐπισκοπεῖς τύχας,
πράσσοντας οὐκ εὖ. στεμμάτων δ' οὐχ ἥσσονας
σοῖς προστίθημι γόνασιν ὠλένας ἐμάς.

ΟΡΕΣΤΗΣ.

ἔα·
τί χρῆμα; μῶν ἐσφάλμεθ' ἢ σαφῶς ὁρῶ
δόμων ἄνασσαν τήνδε Μενέλεω κόρην;

ΕΡΜΙΟΝΗ.

ἥνπερ μόνην γε Τυνδαρὶς τίκτει κόρη
Ἑλένη κατ' οἴκους πατρί· μηδὲν ἀγνόει.

ΟΡΕΣΤΗΣ.

ὦ Φοῖβ' ἀκέστορ, πημάτων δοίης λύσιν.
τί χρῆμα; πρὸς θεῶν ἢ βροτῶν πάσχεις κακά;

ΕΡΜΙΟΝΗ.

τὰ μὲν πρὸς ἡμῶν, τὰ δὲ πρὸς ἀνδρός, ὅς μ' ἔχει,
τὰ δ' ἐκ θεῶν του. πανταχῇ δ' ὀλώλαμεν.

ΟΡΕΣΤΗΣ.

τίς οὖν ἂν εἴη μὴ πεφυκότων γέ πω
παίδων γυναικὶ συμφορὰ πλὴν εἰς λέχος;

---

866. His versibus in Hervagianis et Brubachiana per errorem adscripta famulae persona.

874. Ald. rell. et aliquot codd. Τυνδαρὶς τίκτει γυνή. Lasc. Par. E. Flor. 2. Vict. Τυνδαρὶς τίκτει κόρη.

876. Lasc. Par. E. Vict. ἀκέστορ. Ald. et caeteri ἀκέστωρ.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

τοῦτ' αὐτὸ καὶ νοσοῦμεν· εὖ μ' ὑπηγάγου.

ΟΡΕΣΤΗΣ.

ἄλλην τίν' εὐνὴν ἀντὶ σοῦ στέργει πόσις;

ΕΡΜΙΟΝΗ.

τὴν αἰχμάλωτον Ἕκτορος ξυνευνέτιν.

ΟΡΕΣΤΗΣ.

κακόν γ' ἔλεξας, ἄνδρα δίσσ' ἔχειν λέχη.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

τοιαῦτα ταῦτα. κᾆτ' ἔγωγ' ἠμυνάμην.

ΟΡΕΣΤΗΣ.

μῶν εἰς γυναῖκ' ἔῤῥαψας οἷα δὴ γυνή;

ΕΡΜΙΟΝΗ.

φόνον γ' ἐκείνῃ καὶ τέκνῳ νοθαγενεῖ.

ΟΡΕΣΤΗΣ.

κἄκτεινας, ἤ τις συμφορά σ' ἀφείλετο;

ΕΡΜΙΟΝΗ.

γέρων γε Πηλεύς, τοὺς κακίονας σέβων.

ΟΡΕΣΤΗΣ.

σοὶ δ' ἦν τις ὅςτις τοῦδ' ἐκοινώνει φόνου;

ΕΡΜΙΟΝΗ.

πατήρ γ', ἐπ' αὐτὸ τοῦτ' ἀπὸ Σπάρτης μολών.

ΟΡΕΣΤΗΣ.

κἄπειτα τοῦ γέροντος ἡσσήθη χερί;

---

885. Ald. rell. *κακόν γ' ἔλεξας, ἕν' ἄνδρα.* Lasc. et Par. E. *ἄνδρ' ἕνα.* Par. A. non habet *ἕνα.*

889. Par. A. *συμφορά σ' ἀφείλετο.* Lasc. Ald. et reliqui libri *συμφορᾶς ἀφείλετο.*

893. Ald. rell. Taur. Guelf. *ἡττήθη.* Lasc. et caeteri *ἡσσήθη.* Libri *τοῦ γέροντος.* Nescio tamen an scripserit Euripides *κἄπειτα πῶς γέροντος ἡσσήθη χερί;*

ΕΡΜΙΟΝΗ.

αἰδοῖ γε· καί μ' ἔρημον οἴχεται λιπών.

ΟΡΕΣΤΗΣ.

συνῆκα· ταρβεῖς τοῖς δεδραμένοις πόσιν.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

ἔγνως· ὀλεῖ γάρ μ' ἐνδίκως. τί δεῖ λέγειν;
ἀλλ' ἄντομαί σε, Δία καλοῦσ' ὁμόγνιον,
πέμψον με χώρας τῆςδ' ὅποι προσωτάτω,
ἢ πρὸς πατρῷον μέλαθρον· ὡς δοκοῦσί με
δόμοι τ' ἐλαύνειν φθέγμ' ἔχοντες οἵδε γε,
μισεῖ τε γαῖα Φθιάς· εἰ δ' ἥξει πάρος
Φοίβου λιπὼν μαντεῖον εἰς δόμους πόσις,
κτενεῖ μ' ἐπ' αἰσχίστοισιν, ἢ δουλεύσομεν
νόθοισι λέκτροις, ὧν ἐδέσποζον πρὸ τοῦ.
πῶς οὖν ἂν εἴποι τις τάδ' ἐξημάρτανες;
κακῶν γυναικῶν εἴςοδοί μ' ἀπώλεσαν,
αἵ μοι λέγουσαι τούςδ' ἐχαύνωσαν λόγους·
σὺ τὴν κακίστην αἰχμάλωτον ἐν δόμοις

---

899. Ald. *ὡς δοκοῦσί μοι δόμοι γ' ἐλαύνειν φθέγμ' ἔχοντες οἴδέ με.* Sic etiam Par. A. E. Flor. 2. Vict. Lasc. nisi quod *γε* pro *μοι* habent. Par. B. Flor. A. 10. 15. Havn. *ὡς δοκοῦσί γε δόμοι μ' ἐλαύνειν φθέγμ' ἔχοντες οἵδε με.* In Taur. Guelf. pro *ὡς δοκοῦσί γε* est *ἐνδοκοῦσί γε*, fortasse ex *εἰ δοκοῦσί γε* natum. Sic certe aliquo modo *γε* illud post *δοκοῦσι* defendi posset. Quod Matthiae coniecit, *ὡς δοκοῦσί γε δόμοι τ' ἐλαύνειν φθέγμ' ἔχοντες οἵδε με*, receptum ab aliis. Debebant sedes suas permutare *γε* et *με*.

905. Hic versus in libris Oresti tribuitur sic scriptus: *πῶς οὖν τάδ' ὡς εἴποι τις ἐξημάρτανες;* Recte Lentingius intellexit Hermionae haec verba esse: videturque sic etiam scholiastes habuisse, qui scribit: *ἀλλ' εἰ ἐρωτήσειέ τις, πῶς ταῦτα ἐξημάρτανες;* Comparavit Lentingius similem locum in Suppl. 184. Scriptura vero, quae in libris est, defendi nullo modo potest. Correxi ita, ut Euripidem scripsisse veri simillimum est. In eamdem coniecturam incidisse in censura Pflugkium video.

906. Hunc versum affert Stobaeus LXXIV. 25.

δούλην ἀνέξει σοὶ λέχους κοινουμένην;
μὰ τὴν ἄνασσαν, οὐκ ἂν ἔν γ' ἐμοῖς δόμοις
βλέπουσ' ἂν αὐγὰς τἄμ' ἐκαρποῦτ' ἂν λέχη.
κἀγὼ κλύουσα τούσδε Σειρήνων λόγους,
σοφῶν, πανούργων, ποικίλων λαλημάτων,
ἐξηνεμώθην μωρίᾳ. τί γάρ μ' ἐχρῆν
πόσιν φυλάσσειν, ᾗ παρῆν ὅσων ἔδει,
πολὺς μὲν ὄλβος, δωμάτων δ' ἠνάσσομεν,
παῖδας δ' ἐγὼ μὲν γνησίους ἔτικτον ἄν,
ἡ δ' ἡμιδούλους τοῖς ἐμοῖς νοθαγενεῖς.
ἀλλ' οὔποτ', οὔποτ', οὐ γὰρ εἰςάπαξ ἐρῶ,
χρὴ τούς γε νοῦν ἔχοντας, οἷς ἔστιν γυνή,
πρὸς τὴν ἐν οἴκοις ἄλοχον εἰςφοιτᾶν ἐᾶν
γυναῖκας· αὗται γὰρ διδάσκαλοι κακῶν·
ἡ μέν τι κερδαίνουσα συμφθείρει λέχος,
ἡ δ' ἀμπλακοῦσα συννοσεῖν αὑτῇ θέλει,
πολλαὶ δὲ μαργότητι. κἀντεῦθεν δόμοι
νοσοῦσιν ἀνδρῶν. πρὸς τάδ' εὖ φυλάσσετε
κλῄθροισι καὶ μοχλοῖσι δωμάτων πύλας·
ὑγιὲς γὰρ οὐδὲν αἱ θύραθεν εἴςοδοι
δρῶσιν γυναικῶν, ἀλλὰ πολλὰ καὶ κακά.

ΧΟΡΟΣ.

ἄγαν ἐφῆκας γλῶσσαν εἰς τὸ σύμφυτον.

---

909. Havn. ἀνέξει σοῦ λέχους.

915. Lasc. et, in quo ω supra scriptum, Havn. ὅσον.

919. Hos undecim versus habet Stobaeus LXXIV. 4.

921. Par. A. ἐςφοιτᾶν.

924. Barnesius, Musgravius, alii αὐτῇ ediderunt. Recte Lasc. Ald. Stobaeus, et fortasse omnes libri αὑτῇ.

930. Ald. rell. ἄγαν γ' ἐφῆκας γλῶτταν. Lasc. et codd. ἄγαν ἐφῆκας γλῶσσαν.

συγγνωστὰ μὲν νῦν σοι τάδ', ἀλλ' ὅμως χρεὼν
κοσμεῖν γυναῖκας τὰς γυναικείας νόσους.

ΟΡΕΣΤΗΣ.

σοφόν τι χρῆμα τοῦ διδάξαντος βροτοὺς
λόγους ἀκούειν τῶν ἐναντίων πάρα·
ἐγὼ γὰρ εἰδὼς τῶνδε σύγχυσιν δόμων
ἔριν τε τὴν σὴν καὶ γυναικὸς Ἕκτορος,
φυλακὰς ἔχων ἔμιμνον, εἴτ' αὐτοῦ μενεῖς,
εἴτ' ἐκφοβηθεῖσ' αἰχμαλωτίδος φόβῳ
γυναικὸς οἴκων τῶνδ' ἀπηλλάχθαι θέλεις.
ἦλθον δὲ τὰς σὰς οὐ μένων ἐπιστολάς,

---

931. Lasc. Ald. Herv. 1. 2. Cant. et codd. *συγγνωστὰ μὲν οὖν σοι τάδ'*, praeter Havn. in quo *συγγνωστά σοι μὲν οὖν τάδ'*, ut in Brubachiana. Canterus *μὲν νῦν*, Valckenarius ad Hippol. 20. *μέν νυν*, quod placuit quibusdam, etsi repugnat sententiae. Fortasse scripsit *μέντοι*.

932. Ald. rell. *τὰς γυναικείους φύσεις.* Lasc. et codd. *νόσους* pro *φύσεις*, et Vict. Havn. etiam *γυναικείας*.

937. Ald. rell. *μένεις.* Lasc. et codd. *μενεῖς.* Nescio an *μενοῖς* et v. 939. *θέλοις* scripserit. Sic v. 946. aliquot libri *πέρσει.* Defendi tamen indicativi possunt eo, quia adhuc exspectat quid factura sit Hermiona.

938. Libri *φόβῳ*, quod Lentingius in *φόνῳ* mutavit, ut eodem modo dictum quo v. 895. *τοῖς δεδραμένοις.* Eodemque modo etiam v. 1027. *φόνῳ* pro *φόβῳ* scribendum iudicavit. Non opus, quum *αἰχμαλωτίδος φόβῳ* interpretari liceat metu propter captivam. Sic Sophocles Oed. R. 988. *ἀλλὰ τῆς ζώσης φόβος.* Quod declaratur responso nuncii: *ποίας δὲ καὶ γυναικὸς ἐκφοβεῖσθ' ὕπερ;* ut in Andromacha scholiastae verbis, *τῷ φόβῳ τῷ ὑπὲρ τῆς αἰχμαλωτίδος*, ad v. 1027.

940. Ald. rell. *ἦλθον δὲ τὰς σὰς οὐ μένων ἐπιστολάς.* Sic etiam Guelf. sed omittens *τάς.* Flor. A. Vict. *ἦλθον δὲ τὰς σὰς οὐ σέβων ἐπιστολάς.* Par. A. D. E. Flor. 2. 10. 15. Havn. Lasc. *ἦλθον δὲ σὰς μὲν οὐ σέβων ἐπιστολάς.* Scholiasta: *σὰς μὲν οὐ σέβων. ἀπ' ἐμαυτοῦ ἦλθον, οὐ διὰ τὰς σὰς ἐπιστολάς. ἀπ' ἐμαυτοῦ ἦλθον ἐνταῦθα προεγνωκὼς ταῦτα· οὐ γὰρ γράμματα παρὰ σοῦ ἐδεξάμην.* Codicum numero, credo, territi novissimi editores receperunt *σὰς μὲν οὐ σέβων ἐπιστολάς.* Id quidem non potest significare quod Matthiae vult, *veni non quo mandatis tuis et adhortationibus obsequerer.* Pflugkius sententiam his verbis

εἰ δ' ἐνδιδοίης, ὥςπερ ἐνδίδως, λόγον,
πέμψων σ' ἀπ' οἴκων τῶνδ'. ἐμὴ γὰρ οὖσα πρὶν
σὺν τῷδε ναίεις ἀνδρὶ σοῦ πατρὸς κάκῃ,
ὃς πρὶν τὰ Τροίας εἰςβαλεῖν ὁρίσματα,
γυναῖκ' ἐμοὶ δούς, εἶθ' ὑπέσχεθ' ὕστερον
τῷ νῦν σ' ἔχοντι, Τρῳάδ' εἰ πέρσοι πόλιν.
ἐπεὶ δ' Ἀχιλλέως δεῦρ' ἐνόστησεν γόνος,
σῷ μὲν συνέγνων πατρί, τὸν δ' ἐλισσόμην
γάμους ἀφεῖναι σούς, ἐμὰς λέγων τύχας
καὶ τὸν παρόντα δαίμον', ὡς φίλων μὲν ἂν
γήμαιμ' ἀπ' ἀνδρῶν, ἔκτοθεν δ' οὐ ῥάδιον,

---

expressit: *itaque veni mandata quidem tua nulla habens:* recte, modo scriptum esset *σὰς μὲν οὔ τινας σέβων ἐπιστολάς. Οὐ σέβειν* aut significat *non colere*, ut in Bacch. 1301. *οὐ σέβων θεόν:* aut *non probare*, ut in Aeschyli Agam. 789. *δύναμιν οὐ σέβουσα πλούτου παράσημον αἴνῳ*, et v. 1621. *ὑβρίζειν ἐν κακοῖσιν οὐ σέβω.* Eurip. Phoenicis fr. VI. *φθόνον οὐ σέβω:* aut *non in honore habere*, ut in Sophoclis Antig. 744. *ΚΡ. ἁμαρτάνω γὰρ τὰς ἐμὰς ἀρχὰς σέβων; ΑΙ. οὐ γὰρ σέβεις, τιμάς γε τὰς θεῶν πατῶν.* Nulla harum significationum hic apta. Lentingius Aldinam lectionem, quam pro vitiosa habet, eo ortam putat, quod ad *ἦλθον δὲ σὰς οὐ σέβων* supra scriptum fuerit *μὲν*, idque scribae visum sit pro *σεβ* esse ponendum. Quid vero si is scriba recte iudicavit, per errorem scriptum *σέβων* apposito *μέν* in *μένων* mutandum indicari, alii autem scribae, *μὲν* particulam inserendam rati, eiecto *τὰς* metrum salvum praestiterunt? Non maior hic codicum auctoritas quam v. 945.

941. Ald. rell. *λόγους.* Lasc. et Mss. *λόγον.*

942. Libri *πέμψω.* Heathii emendatio est *πέμψων.* Deinde Ald. rell. *ἐμοὶ γὰρ οὖσα.* Lasc. et Mss. *ἐμὴ γὰρ οὖσα.* Atque ita iam Canterus.

945. Ald. rell. *γυναῖκ' ἐμοὶ δοὺς, εἶθ' ὑπέσχεθ' ὕστερον.* Lasc. et Mss. *γυναῖκ' ἐμοί σε δοὺς ὑπέσχεθ' ὕστερον.* Par. D. *γυναῖκ' ἐμοί σε δοὺς εἶθ' ὑπέσχεθ' ὕστερον.* Matthiae, *εἶτα* vix ab librario profectum ratus, scripsit *γυναῖκ' ἐμοὶ δούς σ', εἶθ' ὑπέσχεθ' ὕστερον.* Non opus erat pronomine, recteque se habet Aldinae scriptura, mutata a correctoribus ob *σε* supra adscriptum.

946. Par. E. Flor. 2. Lasc. Ald. rell. *πέρσοι.* Sed Par. A. D. Flor. A. 10. 15. Havn. Tanr. Guelf. *πέρσει.*

948. Iam Lasc. *τὸν δ'*, non *τόνδ'* ut Ald. rell.

951. Par. A. D. Flor. 10. 15. Havn. *ῥαδίως.* Par. E.

φεύγων ἀπ' οἴκων ὡς ἐγὼ φεύγω φυγάς.
ὁ δ' ἦν ὑβριστὴς εἴς τ' ἐμῆς μητρὸς φόνον,
τάς θ' αἱματωποὺς θεὰς ὀνειδίζων ἐμοί.
κἀγὼ ταπεινὸς ὢν τύχαις ταῖς οἴκοθεν
ἤλγουν μέν, ἤλγουν, συμφοραῖς δ' ἠνειχόμην,
σῶν δὲ στερηθεὶς ᾠχόμην ἄκων γάμων.
νῦν οὖν, ἐπειδὴ περιπετεῖς ἔχεις τύχας,
καὶ ξυμφορὰν τήνδ' εἰςπεσοῦσ' ἀμηχανεῖς,
ἄξω σ' ἀπ' οἴκων καὶ πατρὸς δώσω χερί.

ΧΟΡΟΣ.

τὸ συγγενές τοι δεινόν, ἐν κακοῖσί τε
οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρεῖσσον οἰκείου φίλου.

ΕΡΜΙΟΝΗ.

νυμφευμάτων μὲν τῶν ἐμῶν πατὴρ ἐμὸς
μέριμναν ἕξει, κοὐκ ἐμὸν κρίνειν τόδε.
ἀλλ' ὡς τάχιστα τῶνδέ μ' ἔκπεμψον δόμων,
μὴ φθῇ με προςβὰς δῶμα καὶ μολὼν πόσις,

Flor. 2. Taur. Guelf. Lasc. Ald. *ῥᾴδιον*. Pflugkius ad Hec. 605. haec verba *ἔκτοθεν δ' οὐ ῥᾴδιον* parenthesin esse monuit, credo *ἐστὶν* intelligens. Eatenus hoc verum est, ut haec verba, etiam si *εἴη* intelligas, non cum ea constructione ad quam participium pertinet cohaereant.

961. Libri *τὸ συγγενὲς γὰρ δεινόν, ἔν τε τοῖς κακοῖς*, continuantque hoc distichon orationi Orestis. At et ipsa sententia et consuetudo tragoediae dubitare non sinunt, quin haec chori verba sint. Quare et huic dedi, et *τοι* pro *γὰρ* posui, ut in his ipsis verbis Aeschylus in Prom. v. 39.

τὸ συγγενές τοι δεινὸν ἥ θ' ὁμιλία.

Nec dubitavi illud parum apte dictum *ἔν τε τοῖς κακοῖς* commutare cum *ἐν κακοῖσί τε*.

964. Minime hic aptum *κραίνειν* esse, quod Elmsleius ad Heracl. 198. pro *κρίνειν* reponi iubebat, facile intelliget, qui utriusque verbi potestatem locique huius rationem consideraverit. Havn. *λέγειν*. Pro *τάδε*, quod habent Par. A. Havn. Ald. scripsi, ut Lentingius, *τόδε* ex Lasc. Par. D. E. Flor. A. 10. 15. Taur. Guelf.

ἢ παιδὸς οἴκους ἐξερημοῦσαν μαθὼν
Πηλεὺς μετέλθῃ πωλικοῖς διώγμασιν.

ΟΡΕΣΤΗΣ.

θάρσει γέροντος χεῖρα· τὸν δ' Ἀχιλλέως
μηδὲν φοβηθῇς παῖδ', ὅσ' εἰς ἔμ' ὕβρισεν.
τοία γὰρ αὐτῷ μηχανὴ πεπλεγμένη
βρόχοις ἀκινήτοισιν ἕστηκεν φόνου
πρὸς τῆςδε χειρός, ἣν πάρος μὲν οὐκ ἐρῶ,
τελουμένων δὲ Δελφὶς εἴσεται πέτρα.
ὁ μητροφόντης δ', ἢν δορυξένων ἐμῶν
μείνωσιν ὅρκοι Πυθικὴν ἀνὰ χθόνα,
δείξει γαμεῖν σφε μηδέν' ὧν ἐχρῆν ἐμέ.
πικρῶς δὲ πατρὸς φόνιον αἰτήσει δίκην
ἄνακτα Φοῖβον· οὐδέ νιν μετάστασις
γνώμης ὀνήσει, θεῷ διδόντα νῦν δίκας.
ἀλλ' ἔκ τ' ἐκείνου διαβολαῖς τε ταῖς ἐμαῖς
κακῶς ὀλεῖται· γνώσεται δ' ἔχθραν ἐμήν.
ἐχθρῶν γὰρ ἀνδρῶν μοῖραν εἰς ἀναστροφὴν
δαίμων δίδωσι, κοὐκ ἐᾷ φρονεῖν μέγα.

---

967. In Par. A. Flor. 2. Guelf. deest huius versus initium, ut haec tantum scripta sint, οἴκους μ' ἐξερημοῦσαν μαθών, adscripto in Flor. 2. λείπει ad οἴκους. Integratus versus in aliis libris aliter. In Par. E. in margine est οἴκους ἐξερημοῦσαν μαθών, ante οἴκους supra scripto ἢ πρέσβυς, post οἴκους autem λείπει. In Par. D. ἢ πρέσβυς μ' οἴκους ἐξερημοῦσαν μαθών, quod emendatius in Lasc. Flor. A. 10. 15. scriptum ἢ πρέσβυς οἴκους μ' ἐξερημοῦσαν μαθών. Alio modo Havn. explet versum, οἴκους τε τούςδε μ'. Ald. denique et rell. ἢ παιδὸς οἴκους μ', quod Lentingius, inconsiderate iniuriosus in Aldum, Aldinae incudis esse ait, quasi non quod ipse recepit, ἢ πρέσβυς οἴκους μ', alius esse incudis possit. Ego pronomen delevi, quo neque opus est, et ab interpretibus additum prodere incerta sedes videtur.

968. Lasc. Ald. rell. et multi codd. μετέλθοι. Par. A. D. μετέλθῃ.

970. Libri ὃς εἰς ἔμ' ὕβρισε. Matthiae ὅσ' ex Lobeckii emendatione in priore ed. Aiacis ad v. 611. p. 312. restituit.

977. Lasc. Ald. rell. μηδὲν. Havn. μηδέν'.

ΧΟΡΟΣ.

στροφὴ α΄.

ὦ Φοῖβ᾽ ὁ πυργώσας τὸν ἐν Ἰλίῳ εὐτει-
χῆ πάγον, καὶ Πόντιε κυανέαις ἵπποις διφρεύων
ἅλιον πέλαγος, τίνος οὕνεκ᾽ ἄτιμον ὀργά-
ναν χέρα τεκτοσύνας Ἐ-
νυαλίῳ δοριμήστορι προςθέν-
τες τάλαιναν, τάλαι-
ναν μεθεῖτε Τροίαν,

ἀντιστροφὴ α΄.

πλείστους δ᾽ ἐπ᾽ ἀκταῖσιν Σιμοεντίσιν εὐίπ-
πους ὄχους ἐζεύξατε καὶ φονίους ἀνδρῶν ἁμίλλας
ἔθετ᾽ ἀστεφάνους; ἄπο δὲ φθίμενοι βεβᾶσιν
Ἰλιάδαι βασιλῆες,
οὐδ᾽ ἔτι πῦρ ἐπιβώμιον ἐν Τροί-
ᾳ θεοῖσιν λέλαμ-
πεν καπνῷ θυώδει,

στροφὴ β΄.

βέβακε δ᾽ Ἀτρείδας ἀλόχου παλάμαις·
αὐτά τ᾽ ἐναλλάξασα φόνον θανάτῳ

---

985. Suidas et Zonaras p. 903. εὐτειχεῖ πάγῳ, καλῶς τετειχισμένῳ.

987. Toupius Em. in Suid. T. IV. p. 343. vulgatum ὀργάναν scribi volebat ἐργάναν ex Hesychii glossa: ἐργάνη, ὡς δαπάνη, ἐργασία, ἐργαστική. At idem: ὀργάνη, ἡ Ἀθηνᾶ, ἣν καὶ ἐργάνην ἀπὸ τῶν ἔργων λέγουσιν. Non recte Matthiae ἄτιμον τεκτοσύνας iungenda putabat. Vere scholiastes: τίνος ἕνεκα τὸ τῆς χειρὸς τῆς ὑμετέρας ἔργον ἀτίμως παραδεδώκατε τῷ Ἄρει.

989. Lasc. δορὶ μήστωρι προθέντες. Et codd. quoque προθέντες. Ald. δορὶ μήστορι προςθέντες, quod correctum in Herv. 2.

995. Nescio qui fieri potuerit ut quod Matthiae contra metrum posuit βασιλῆς pro librorum scriptura βασιλῆες servarent qui sequuti sunt editores.

999. Brunckius, de more ex Musgravii iudicio pendens, hanc stropham antistrophae, antistropham autem strophae loco po-

πρὸς τέκνων ἀπηύρα.
θεοῦ, θεοῦ νιν κέλευσμ' ἐπεστράφη
μαντόσυνον, ὅτε νιν Ἀργόθεν πορευθεὶς
Ἀγαμεμνόνιος κέλωρ
ἀδύτων ἐπιβὰς ἔκτανεν, ματρὸς φονεύς,
ὦ δαῖμον, ὦ Φοῖβε, πῶς πείθομαι;

ἀντιστροφὴ β'.

πολλαὶ δ' ἀν' Ἑλλάνων ἀγόρους στοναχὰς
μέλποντο δυστάνων τεκέων ἄλοχοι,

---

suit, nonnullaque temere mutavit. Iam olim dixi, *βέβακε* referri ad praegressum *βεβᾶσιν*, recteque singulas strophas suos locos tenere, sententiasque totius carminis procedere hoc modo: *cur conditam a vobis Troiam delevistis? cur frustra sivistis pugnare Troianos? unde ceciderunt ab Ilo oriundi reges; cecidit etiam Atrides, cuius caedem ultus est filius; multaeque in Graecia uxores aut filios luxerunt, aut ad alios concesserunt maritos: non tibi soli, Hermiona, haec sors contigit, sed tota Graecia laborat, Phrygumque clades in eius agris effudit caedem.*

1003. Libri *ὅτε νιν*, unde Heathius v. **1005.** *κτεάνων* in *ἔκτανεν* mutari iussit. Seidlerus *ἔκταν' ὢν ματρὸς φονεύς*. Canterus et Musgravius *ὅ τε νῦν*.

1007. Ald. Par. D. E. Flor. A. Havn. Guelf. Taur. *πολλαὶ δ' ἂν Ἑλλάνων ἀγοραί, ἀχόρους στοναχάς*. Sic etiam Lasc. Vict. sed *ἀν'* habentes, et Flor. **2. 10. 15.** in quibus *ἀγόρους* scriptum. Par. A. omittit *ἀχόρους*. Etiam scholiastes legit *ἀγόρους*, qui interpretatur *ἀντὶ τοῦ ἀγορὰς τῶν Ἑλλήνων*. Barnesius delevit *ἀγοραί*. Matthiae, cum Wyttenbachio ad Plutarchi p. **16.** C. (p. **184.** adnotationum) *ἀχόρους στοναχὰς* probans, legit *πολλαὶ δ' ἂν Ἑλλάνων ἀχόρους στοναχὰς μέλποντο δυστάνων τεκέων ἄλοχοι*, vultque *ἂν* de re saepius repetita hic dictum esse. Ex quo patet eum huius particulae rationem non habuisse perspectam, quae est in eo posita, ut quid pro exemplo rei fieri solitae commemoretur. Hic vero quum res certo et a certis, quae sunt istae *πολλαί*, et certo tempore facta narretur, neque exemplo nec particulae isti locus est. Sensit hoc Pflugkius, sed non explicavit. Praeterea quaerit Matthiae, quid hoc ad rem faciat, mulieres in coetu virorum gemitus edidisse: nam quod Musgravius dicat, feminas coram populo lugere summi doloris indicium fuisse, id non aliam vim habere, quam ut nonnumquam dolore oppressae coram populo luxerint, quum id alioqui dedecori esset, nec quidquam aliud docere Musgravii adnotationem ad Phoen. **1609.** Ad haec facile est respondere. Nam alienissima esse apparet ex his verbis, *ἐκ δ'*

ἔκ τ' ἔλειπον οἴκους
πρὸς ἄλλον εὐνάτορ'· οὐχὶ σοὶ μόνᾳ
δύσφρονες ἐπέπεσον, οὐ φίλοισι, λῦπαι·
νόσον Ἑλλὰς ἔτλα, νόσον·
διέβα δὲ Φρυγῶν σφιν πρὸς εὐκάρπους γύας
σκηπτὸς σταλάσσων τὸν Ἅιδᾳ φόνον.

ΠΗΛΕΥΣ.

Φθιώτιδες γυναῖκες, ἱστοροῦντί μοι
σημήνατ'· ᾐσθόμην γὰρ οὐ σαφῆ λόγον
ὡς δώματ' ἐκλιποῦσα Μενέλεω κόρη
φρούδη τάδ'· ἥκω δ' ἐκμαθεῖν σπουδὴν ἔχων
εἰ ταῦτ' ἀληθῆ· τῶν γὰρ ἐκδήμων φίλων
δεῖ τοὺς κατ' οἶκον ὄντας ἐκπονεῖν τύχας.

ΧΟΡΟΣ.

Πηλεῦ, σαφῶς ἤκουσας· οὐδ' ἐμοὶ καλὸν
κρύπτειν ἐν οἷςπερ οὖσα τυγχάνω κακοῖς·
βασίλεια γὰρ τῶνδ' οἴχεται φυγὰς δόμων.

ΠΗΛΕΥΣ.

τίνος φόβου τυχοῦσα, διαπέραινέ μοι.

ἔλειπον οἴκους πρὸς ἄλλον εὐνάτορα. Quae quoniam de solis dici potuerunt captivis uxoribus Troianorum, ostendunt non esse *πολλαὶ Ἑλλάνων* coniungenda, quod fecisse videtur Matthiae, non cogitans id *Ἑλλανίδων* rectius dici, sed *ἀν' Ἑλλάνων ἀγόρους*, coetusque intelligi Graecorum, in quibus captivae matronae non prae dolore in publicum procurrentes, ut de quibus Lycurgus dixit in orat. in Leocr. §. 40. sed coactae adstiterint: v. Virg. Aen. II. 766.

1009. Libri *ἐκ δ' ἔλειπον* et *ἐκ δ' ἔλιπον.* Brunckius recte *ἔκ τ' ἔλειπον.* *Δὲ* locum haberet, si legeretur *αἳ δ' ἔλειπον οἴκους.*

1013. Flor. 10. 15. *διέβα δὲ καὶ Φρυγῶν.* Sic etiam Flor. A. nisi quod *διέβαλον* habet. Caeteri codd. et edd. *διέβα δὲ Φρυγῶν καὶ πρὸς εὐκάρπους γύας*, quae inepte dicta esse patet, quum aperte de Graeciae campis sermo sit. Quare reponendum fuit *διέβα δὲ Φρυγῶν σφιν πρὸς εὐκάρπους γύας*

ΧΟΡΟΣ.

πόσιν τρέμουσα, μὴ δόμων νιν ἐκβάλῃ.

ΠΗΛΕΥΣ.

μῶν ἀντὶ παιδὸς θανασίμων βουλευμάτων;

ΧΟΡΟΣ.

ναί, καὶ γυναικὸς αἰχμαλωτίδος φόβῳ.

ΠΗΛΕΥΣ.

σὺν πατρὶ δ' οἴκους, ἢ τίνος λείπει μέτα;

ΧΟΡΟΣ.

Ἀγαμέμνονός νιν παῖς βέβηκ'· ἄγων χθονός.

ΠΗΛΕΥΣ.

ποίαν περαίνων ἐλπίδ'; ἢ γῆμαι θέλων;

ΧΟΡΟΣ.

καὶ σοῦ γε παιδὸς παιδὶ πορσύνων μόρον.

ΠΗΛΕΥΣ.

κρυπτὸς κατασιάς, ἢ κατ' ὄμμ' ἐλθὼν μάχῃ;

ΧΟΡΟΣ.

ἁγνοῖς ἐν ἱεροῖς Λοξίου Δελφῶν μέτα.

ΠΗΛΕΥΣ.

οἴμοι· τόδ' ἤδη δεινόν. οὐχ ὅσον τάχος
χωρήσεταί τις Πυθικὴν πρὸς ἑστίαν,
καὶ τἀνθάδ' ὄντα τοῖς ἐκεῖ λέξει φίλοις,
πρὶν παῖδ' Ἀχιλλέως κατθανεῖν ἐχθρῶν ὕπο;

σκηπτός. Illud σφὶν etsi numero singulari ad Ἑλλὰς referri potest, tamen malim plurali numero de Graecis intelligi.

1027. Vide ad v. 938.

1035. Havn. *Πυθικὴν ἀνὰ χθόνα.* Haerebat scribae in mente v. 976.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ᾤμοι μοι.
οἵας ὁ τλήμων ἀγγελῶν ἥκω τύχας
σοί τ', ὦ γεραιέ, καὶ φίλοισι δεσπότου.

ΠΗΛΕΥΣ.

αἰαῖ· πρόμαντις θυμός, ὥς τι προςδοκῶν.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

οὐκ ἔστι σοι παῖς παιδός, ὡς μάθῃς, γέρον
Πηλεῦ· τοιάςδε φασγάνων πληγὰς ἔχει
Δελφῶν ὑπ' ἀνδρῶν καὶ Μυκηναίου ξένου.

ΧΟΡΟΣ.

ἆ ἆ τί δράσεις, ὦ γεραιέ; μὴ πέσῃς·
ἔπαιρε σαυτόν.

ΠΗΛΕΥΣ.

οὐδέν εἰμ'· ἀπωλόμην.
φρούδη μὲν αὐδή, φροῦδα δ' ἄρθρα μου κάτω.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ἄκουσον, εἴπερ σοῖς φίλοις ἀμυναθεῖν
χρῄζεις, τὸ πραχθέν, σὸν κατορθώσας δέμας.

ΠΗΛΕΥΣ.

ὦ μοῖρα, γήρως ἐσχάτοις πρὸς τέρμασιν
οἵα με τὸν δύστηνον ἀμφιβᾶσ' ἔχεις.

1041. Ald. rell. *ὥς τι προςδοκῶν.* Par. D. *προςδοκῷ.* Guelf. *προςδοκᾷν*, quod Matthiae probat. Lasc. et caeteri codd. omnes *προςδοκᾷ*, quod adsciverunt Musgravius et Brunckius. Caeterum versus **1041 — 1044.** omissi in Flor. A. errore orto ex *αἶ αἶ* et *ἆ ἆ*.

1043. Par. A. Havn. *ἔχων.*

1044. Omittunt hunc versum Flor. **10. 15.**

1048. Libri *εἰ καὶ σοῖς φίλοις ἀμυνάθειν χρῄζεις*, nisi quod Flor. A. *εἰ δὲ καί.* Scripsi quod sententia postulabat *εἴπερ.* Accentum in *ἀμυνάθειν* correxit L. Dindorfius.

πῶς δ᾽ οἴχεταί μοι παῖς μόνου παιδὸς μόνος,
σήμαιν᾽· ἀκοῦσαι δ᾽ οὐκ ἀκούσθ᾽ ὅμως θέλω.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ἐπεὶ τὸ κλεινὸν ἤλθομεν Φοίβου πέδον,
τρεῖς μὲν φαεννὰς ἡλίου διεξόδους
θέᾳ διδόντες ὄμματ᾽ ἐξεπίμπλαμεν.
καὶ τοῦθ᾽ ὕποπτον ἦν ἄρ᾽· εἰς δὲ συστάσεις
κύκλους τ᾽ ἐχώρει λαὸς οἰκήτωρ θεοῦ.
Ἀγαμέμνονος δὲ παῖς διαστείχων πόλιν
εἰς οὖς ἑκάστῳ δυσμενεῖς ηὔδα λόγους·
ὁρᾶτε τοῦτον, ὃς διαστείχει θεοῦ
χρυσοῦ γέμοντα γύαλα, θησαυροὺς βροτῶν,
τὸ δεύτερον παρόντ᾽ ἐφ᾽ οἷσι καὶ πάρος
δεῦρ᾽ ἦλθε, Φοίβου ναὸν ἐκπέρσαι θέλων;
κἀκ τοῦδ᾽ ἐχώρει ῥόθιον ἐν πόλει κακόν,
ἀρχαί τ᾽ ἐπληροῦντ᾽ εἴς τε βουλευτήρια,
ἰδίᾳ θ᾽, ὅσοι θεοῦ χρημάτων ἐφέστασαν,
φρουρὰν ἐτάξαντ᾽ ἐν περιστύλοις δόμοις.
ἡμεῖς δὲ μῆλα, φυλλάδος Παρνησσίας

1052. Par. E. Ald. rell. Lasc. *πῶς οἴχεται* sine coniunctiva particula. Par. A. D. Flor. A. Havn. *πῶς δ᾽ οἴχεται.*

1053. Quod Reiskius coniecerat *ἀκοῦσαι δ᾽ οὐκ ἀκούσθ᾽ ὅμως*, praebuit Par. A. Vulgo *ἀκοῦσαι δ᾽ οὐκ ἀκοῦσ᾽ ὅμως*, aliisque modis corrupta scriptura.

1068. Par. A. *ἔταξάν τ᾽.* Unde Brunckius *ἔταξαν* omisso *τ᾽.* Lasc. mendose *ἔτευξαν*, sine *τ᾽.* Ald. et reliqui codd. *ἐτάξαντ᾽.* Poterat scribere Euripides *φρουρεῖν ἐτάξαντ᾽*, id ut esset *ipsi excubabant ut custodirent.* Recte vero etiam *φρουρὰν ἐτάξαντο* dictum, *sibi custodias disponebant*, ut in Heraclidis v. 664. dixit *στρατὸν καθίζει τάσσεταί θ᾽, ὃν ἦλθ᾽ ἔχων.* Deinde pro vulgato *δόμοις* Flor. A. 10. (Lentingius tamen nescio unde solum diserte nominat Flor. A.) *δρόμοις*, quod exquisitius est, quam ut vulgatum *δόμοις* non a correctore profectum videri possit. Vid. Stephani Thes. Paris. Ac recepissem, nisi vitiosissime scriptus esset codex Florentinus A.

1069. L. Dindorfius et Pflugkius *Παρνασίας* pro librorum scriptura *Παρνησίας.*

παιδεύματ᾽, οὐδὲν τῶνδέ πω πεπυσμένοι,
λαβόντες ᾖμεν, ἐσχάραις τ᾽ ἐφέσταμεν,
σὺν προξένοισι μάντεσίν τε Πυθικοῖς.
καί τις τότ᾽ εἶπεν· ὦ νεανία, τί σοι
θεῷ κατευξόμεσθα; τίνος ἥκεις χάριν;
ὃ δ᾽ εἶπε, Φοίβῳ τῆς πάροιθ᾽ ἁμαρτίας
δίκας παρασχεῖν βουλόμεσθ᾽· ᾔτησα γὰρ
πατρός ποτ᾽ αὐτὸν αἵματος δοῦναι δίκην.
κἀνταῦθ᾽ Ὀρέστου μῦθος ἰσχύων μέγα
ἐφαίνεθ᾽, ὡς ψεύδοιτο δεσπότης ἐμός,
ἥκων ἐπ᾽ αἰσχροῖς. ἔρχεται δ᾽ ἀνακτόρων
κρηπῖδος ἐντός, ὡς πάρος χρηστηρίων
εὔξαιτο Φοίβῳ, τυγχάνει δ᾽ ἐν ἐμπύροις·
τῷ δὲ ξιφήρης ἀνθυφειστήκει λόχος
δάφνῃ πυκασθείς· ὧν Κλυταιμνήστρας τόκος

1071. Brunckio ᾖμεν pro ἤμεν, quod in libris est, debetur. Par. D. non male ἐφίσταμεν.

1073. Libri καί τις τόδ᾽ εἶπεν. Requirebatur τότε, quod reposui.

1074. Ald. rell. τίνος ἥκεις μέτα. Pro ultima voce Lasc. et codd. χάριν.

1075. Aliter Pindarus Nem. VII. 61. κρεῶν ὕπερ μάχας, ubi v. schol. et Heyn. in excursu XII. ad Virg. Aen. III. Matthiae ad schol. Orest. 1649. Item μοιριᾶν περὶ τιμᾶν Pindarus fragm. 24.

1083. Libri τῷ δὲ ξιφήρης ἄρ᾽ ὑφειστήκει λόχος. Id quidam scripserunt ἆρ᾽. At haec particula non apparet quid sibi velit. In praefatione Sophoclis Oedipi Col. p. 27. conieceram ἄγχ᾽ ὑφειστήκει. Nunc, quoniam saepenumero in compositis verbis peccatum est omittenda praepositione, ἀνθυφειστήκει scripsi. Demosthenes in orat. in Midiam §. 68. p. 536, 19. ἐχρῆν γὰρ αὐτόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτ᾽ ἐγὼ τῆς Πανδιονίδος χορηγὸς ὑπέστην ἐν τῷ δήμῳ, τότε τῆς Ἐρεχθηΐδος ἀναστάντα, τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς, ἀνθυποστῆναι, καὶ καταστήσανθ᾽ ἑαυτὸν ἐξ ἴσου καὶ τὰ ὄντα ἀναλίσκοντα ὥςπερ ἐγώ, οὕτω μ᾽ ἀφαιρεῖσθαι τὴν νίκην.

1084. Ald. rell. Par. A. Guelf. Taur. Havn. δάφνῃ σκιασθείς. Lasc. Flor. A. 10. 15. δάφνῃ πυκασθείς, quod recepit Brunckius, cum eoque alii. Observat Matthiae, πυκάζειν fere a grammaticis per σκιάζειν explicari, quod in iis exemplis est, in quibus vocabulum natura sua magis poeticum ei explicando inservit, quod credas illi potius declarando convenire.

εἰς ἣν ἁπάντων τῶνδε μηχανοῤῥάφος.
χὢ μὲν κατ' ὄμμα στὰς προσεύχεται θεῷ·
οἱ δ' ὀξυθήκτοις φασγάνοις ὡπλισμένοι
κεντοῦσ' ἀτευχῆ παῖδ' Ἀχιλλέως λάθρᾳ.
χωρεῖ δὲ πρύμναν· οὐ γὰρ εἰς καιρὸν τυπεὶς
ἐτύγχαν', ἐξέλκει δέ, καὶ παραστάδος
κρεμαστὰ τεύχη πασσάλων καθαρπάσας,
ἔστη 'πὶ βωμοῦ, γοργὸς ὁπλίτης ἰδεῖν,
βοᾷ δὲ Δελφῶν παῖδας ἱστορῶν τάδε·
τίνος μ' ἕκατι κτείνετ', εὐσεβεῖς ὁδοὺς
ἥκοντα; ποίας ὄλλυμαι πρὸς αἰτίας;
τῶν δ' οὐδὲν οὐδεὶς μυρίων ὄντων πέλας
ἐφθέγξατ', ἀλλ' ἔβαλλον ἐκ χειρῶν πέτροις.
πυκνῇ δὲ νιφάδι πάντοθεν σποδούμενος
προὔτεινε τεύχη κἀφυλάσσετ' ἐμβολάς,
ἐκεῖσε κἀκεῖσ' ἀσπίδ' ἐκτείνων χερί.

1085. Vide ad v. 642. Ex Herv. 2. mala distinctio post ἦν in alias venit. Tollendam, quia iam non erat Delphis Orestes, quum alii intellexerunt, tum monuit Lobeckius ad Ai. p. 343. et brevius in altera editione p. 354. Nulla distinctio in Lasc. Ald. Herv. 2. Brub.

1090. Recte Heathius ἐξέλκει interpretatur *extrahit gladium e vagina*. Plene dictum in Hecuba 544. *φάσγανον ἐξεῖλκε κολεοῦ.* Et glossa: *ἐξέλκω*, *evagino*. Gladium semper gestabant antiqui Graeci, neque erat quod Matthiae quaereret num, qui gladio cinctus esset, dici posset *ἀτευχής*. Nam *ἀτευχὴς* is est, qui nec scutum neque galeam habet. Haec arma Neoptolemus de postibus deripit iisque se tegit: unde est v. 1099. *προὔτεινε τεύχη κἀφυλάσσετ' ἐμβολάς, ἐκεῖσε κἀκεῖσ' ἀσπίδ' ἐκτείνων χερί.*

1098. In Flor. 15. excidit folium, quo continebantur versus 1098—1187.

1099. Libri *καὶ φυλάσσετ' ἐμβολάς.* Guelf. *καὶ 'φυλάσσετ' ἐμβολάς.* Recentiores editores *κἀφυλάσσετ' ἐμβολάς.* Valde speciosa est Lentingii coniectura *καὶ φυλάσσεται βολάς.* Potest tamen defendi *ἐμβολάς.* Nam *βολὰς* evitare potest quis variis motibus corporis, ut praetervolent quae in eum mittuntur tela: *ἐμβολὰς* autem ita, ut excipiat quidem scuto vel galea ictus telorum, sed frangat eorum vim, ut non feriant corpus eique infigantur.

ἀλλ' οὐδὲν ἤνεν· ἀλλὰ πόλλ' ὁμοῦ βέλη,
οἰστοί, μεσάγκυλ', ἔκλυτοί τ' ἀμφώβολοι,
σφαγῆς ἐχώρουν βουπόροι ποδῶν πάρος·
δεινὰς δ' ἂν εἶδες πυῤῥίχας φρουρουμένου
βέλεμνα παιδός. ὡς δέ νιν περισταδὸν
κύκλῳ κατεῖχον, οὐ διδόντες ἀμπνοάς,
βωμοῦ κενώσας δεξίμηλον ἐσχάραν,
τὸ Τρωϊκὸν πήδημα πηδήσας ποδοῖν

1101. Flor. **2.** et Par. D. *ἤνεν*, hic posterior adscripto, ut Lentingius testatur, *ἀντὶ ἤνυεν*, (si ille recte legit, quod scripsit aut scribere debuit scriba *ἀντὶ τοῦ ἤνυεν*) non *γρ. ἤνυεν*, ut ait Musgravius. Sed *ἤνυεν* Lasc. Ald. et caeteri libri.

1102. De his missilibus confusa traduntur in scholiis. *Μεσάγκυλα* quae dicantur, bene explicavit scholiastes ad Phoen. **1141.** *Ἀμφώβολοι* videntur verua esse utrimque acuta, quibus in sacris uterentur: qui dicuntur *ἔκλυτοι*, quod e carnibus extracti essent.

1103. Par. A. E. Havn. Lasc. Ald. Herv. **1.** Brub. *σφαγεῖς ἐχώρουν.* Herv. **2.** et rell. *σφαγεῖς τ' ἐχώρουν.* Par. D. Flor. A. Guelf. *σφαγῆς ἐχώρουν.* Non opus est copula, quam patet ab eo, qui secundam Hervagianam curavit, esse additam. Nec scholiastes copulam habuit, quo factum ut male interpretaretur: *ἐῤῥίπτοντο πρὸ τῶν ποδῶν ὀβελίσκοι σφάττειν δυνάμενοι, ἑκατέρωθεν ὀξύτατοι.* Ad *σφαγῆς* pertinet etiam, quod perperam ad *μεσάγκυλα* relatum est: *ἔστιν οὖν ἐπίθετον τῶν ἀμφωβόλων.*

1104. Ald. rell. *δεινὰς δ' ἂν εἶδες πυῤῥίχας φρουρουμένου βέλεμνα παιδός.* Mira varietate scripturae Lasc. Vict. *φορουμένου βέλεμνα ποδός*, et Par. E. *φορουμένου βέλεμνα ποδῶν.* Ac *ποδὸς* habent etiam Flor. A. **2. 10.** Havn. Unde Lentingius coniecit *φορουμένου βέλεμν' ἀπωθεῖν.* Aldinam scripturam non, ut Reiskius, soloecam loquutionem, sed audaciorem esse dixerim. Nam quum *φρουρεῖν* etiam *observare cavendi caussa* significet, unde Hesychius, *φρουρεῖ, φυλάττει ἢ προφυλάττει*, et *φρούριον* apud Aeschylum in Prom. **801.** sit *res cavenda*, recte, qui sibi a telis cavet, dici potest *φρουρεῖσθαι βέλεμνα.*

1105. Ald. rell. *μιν.* Par. D. E. Flor. **2.** Lasc. *νιν.*

1108. Tzetzes ad Lycophr. **245.** quem exscripsit Favorinus in *ἅλμα*: *χρησμὸς ἦν δοθεὶς Ἕλλησι τὸν προπηδήσαντα τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Τρώων ἐκ τῶν ὁλκάδων πρῶτον τῶν ἄλλων ἀποθανεῖν. προπηδήσαντος δὲ τοῦ Πρωτεσιλάου καὶ ἀναιρεθέντος ὑφ' Ἕκτορος ἢ ἄλλου τινός, ὁ Ἀχιλλεὺς τῷ τούτου παθήματι παιδευθεὶς ὕστερος ἁπάντων τῆς ἰδίας νεὼς σφοδροτέρως πηδήσας πλήττει τὴν γῆν, καὶ ὕδωρ, ὥς φασιν, ἐξ αὐτῆς ἀνεδόθη. μαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ Ἀντίμαχος λέγων οὕτως·*

χωρεῖ πρὸς αὐτούς· οἳ δ' ὅπως πελειάδες
ἱέραχ' ἰδοῦσαι πρὸς φυγὴν ἐνώτισαν.
πολλοὶ δ' ἔπιπτον μιγάδες ἔκ τε τραυμάτων
αὐτοί θ' ὑπ' αὐτῶν στενοπόρους κατ' ἐξόδους,
κραυγὴ δ' ἐν εὐφήμοισι δύςφημος δόμοις
πέτραισιν ἀντέκλαγξ'· ἐν εὐδίᾳ δέ πως
ἔστη φαεννοῖς δεσπότης στίλβων ὅπλοις,
πρὶν δή τις ἀδύτων ἐκ μέσων ἐφθέγξατο
δεινόν τε καὶ φρικῶδες, ὦρσε δὲ στρατὸν
στρέψας πρὸς ἀλκήν. ἔνθ' Ἀχιλλέως πίτνει
παῖς ὀξυθήκτῳ πλευρὰ φασγάνῳ τυπεὶς

> *ῥίμφα δ' ἐπ' ἠπείροιο μελαίνης ὑψόσ' ἀερθεὶς*
> *Πηλείδης ἀπόρουσεν ἐλαφρότερ' ἠΰτε κίρκος·*
> *τοῦ δ' ἔμπροσθε ποδῶν κρήνη γένετ' ἀενάουσα.*

καὶ Εὐριπίδης φησὶ διὰ Νεοπτολέμου·

> *τὸ Τρωϊκὸν πήδημα πηδήσας ποδοῖν*
> *χωρεῖ πρὸς αὐτούς.*

Sic scribendi versus Antimachi. Brevius eadem tradit scholiastes Euripidis: si tamen poeta *Τρωϊκὸν πήδημα* illud dixit, quod Lycophroni *Πελασγὸν ἅλμα* est, et non aliquis ipsius Neoptolemi in Troianos impetus, celebratus fortasse a cyclicis, intelligendus est.

1109. Par. A. *τοὶ δ'*.

1112. Libri *αὐτοὶ δ' ὑπ' αὐτῶν*. Is. Vossius et Barnesius *αὐτοὶ δ' ὑφ' αὐτῶν*. Hoc, si coniuncti cogitantur, rectum; alterum, si ut diversi. Deinde Par. D. *στενοπόρους προςεξόδους*.

1113. Par. D. *κλαγγὴ*, adnotato *τὸ ἑξῆς δύςφημος κραυγή*.

1114. Ald. rell. Guelf. *ἀντέκλαξεν*. Par. A. D. Havn. *ἀντέκλαγξεν*. Lasc. Par. E. Flor. 2. 10. Vict. *ἀντέκλαζεν*, quod praetulit Lentingius, ut in re continuata: qui parum attendit ad huius loci rationem, in quo repentinus Neoptolemi impetus, eoque ortus clamor, ipseque Neoptolemus ex inopinato splendide victor describitur. Deinde Ald. rell. *εὐδία δ' ὅπως*, mira comparatione. Lasc. *εὐδίᾳ δέ πως*. Ac *δέ πως* codd. omnes. Unde, nisi quod imperfectum posuit, scribendum vidit Lentingius *πέτραισιν ἀντέκλαγξ'· ἐν εὐδίᾳ δέ πως ἔστη φαεννοῖς δεσπότης στίλβων ὅπλοις*, ut apud Aeschylum est S. c. Theb. 801. *πόλις δ' ἐν εὐδίᾳ*.

1117. Lentingius coniecit *δεινόν τι καὶ φρικῶδες*.

1118. Barnesius *τρέψας*. Dein vulgo *πιτνεῖ* hic et v. **1126**.

1119. Flor. A. 10. *δαμεὶς* pro caeterorum librorum scriptura, quod praetulisset Lentingius, quia, quum v. **1089**. *τυπείς*, sed

Δελφοῦ πρὸς ἀνδρός, ὥνπερ αὐτὸς ὤλεσεν
πολλῶν μετ' ἄλλων· ὡς δὲ πρὸς γαῖαν πίτνει,
τίς οὐ σίδηρον προςφέρει; τίς οὐ πέτρον,
βάλλων, ἀράσσων; πᾶν δ' ἀνάλωται δέμας
τὸ καλλίμορφον τραυμάτων ὕπ' ἀγρίων.
νεκρὸν δὲ δή νιν, κείμενον βωμοῦ πέλας,
ἐξέβαλον ἐκτὸς θυοδόκων ἀνακτόρων.
ἡμεῖς δ' ἀναρπάσαντες ὡς τάχος χεροῖν
κομίζομέν νίν σοι κατοιμῶξαι γόοις
κλαῦσαί τε, πρέσβυ, γῆς τε κοσμῆσαι τάφῳ.
τοιαῦθ' ὁ τοῖς ἄλλοισι θεσπίζων ἄναξ,
ὁ τῶν δικαίων πᾶσιν ἀνθρώποις κριτής,
δίκας διδόντα παῖδ' ἔδρασ' Ἀχιλλέως,

οὐκ εἰς καιρόν, dicatur, hic aptius sit δαμείς, nisi πλευρὰ δαμεὶς non bona esset loqnutio. Ac sane haud raro scribis accidit, ut quae saepius alibi legissent genuinis substituerent.

1120. Libri ἔνθ' Ἀχιλλέως πιτνεῖ παῖς ὀξυθήκτῳ πλευρὰ φασγάνῳ τυπεὶς Δελφοῦ πρὸς ἀνδρός, ὅςπερ αὐτὸν ὤλεσεν πολλῶν μετ' ἄλλων. Lentingins monet, sive qnis haec verba, πολλῶν μετ' ἄλλων, cum ὅςπερ αὐτὸν ὤλεσεν coniungat, sive referat ad praegressum πίτνει, ut multis cum aliis cecidisse dicatur, utrovis modo praedicari Neoptolemi fortitudinem. At cum πίτνει, sic quidem scripta, tot verbis interpositis vix, cum ὤλεσεν autem nullo pacto coniungi possunt. Obstat enim constans fama, quae ab uno Delpho, quem Machaerea vocant, interfectum Neoptolemum perhibet, de qua vid. schol. Eurip. ad Orest. 1649. et qnos ibi nominavit Matthiae; obstant quae sequuntur, quia si a multis trucidatus esset, ita confossus fuisset, ut non amplius ei mortuo insultassent Delphi; obstat denique quod omnino vix quidquam ineptius atque absurdius isto additamento esse potest, ὅςπερ αὐτὸν ὤλεσεν πολλῶν μετ' ἄλλων: quae verba permirum est ab I. A. Hartungo in dissertatione de interpolationibus Euripidis, quam editioni Iphigeniae Aulidensis adiecit, non esse pro suppositis notata, quum plurima, quae quam maxime genuina sunt, ab interpolatoribus adiecta existimet. Essent verba ista sine dubitatione damnanda, nisi nec dici posset qua caussa quove consilio addita essent, et genuina esse atque aptissima statim appareret, simnlatque tollerentur turpes mendae, quibns factum est ut sint absurda, ὅςπερ αὐτὸν scripto pro eo quod poeta posuerat ὥνπερ αὐτός. Ita αὐτὸς non Delphus ille, sed Neoptolemus est.

ἐμνημόνευσε δ', ὥςπερ ἄνθρωπος κακός,
παλαιὰ νείκη. πῶς ἂν οὖν εἴη σοφός;

ΧΟΡΟΣ.

καὶ μὴν ὅδ' ἄναξ ἤδη φοράδην
Δελφίδος ἐκ γῆς δῶμα πελάζει.
τλήμων ὁ παθών, τλήμων δὲ, γέρον,
καὶ σύ· δέχει γὰρ τὸν Ἀχίλλειον
σκύμνον ἐς οἴκους, οὐχ ὡς σὺ θέλεις·
αὐτός τε κακοῖς πήμασι τοῖς τοῦδ'
εἰς ἓν μοίρας συνέκυρσας.

ΠΗΛΕΥΣ.

στροφή.

ὤμοι ἐγώ, κακὸν οἷον ὁρῶ τόδε
καὶ δέχομαι χερὶ δώμασιν ἁμοῖς.
ἰώ μοί μοι, αἰαῖ,
ὦ πόλι Θεσσαλίας, διολώλαμεν,

1140. Libri: *αὐτός τε κακοῖς πήμασι κύρσας εἰς ἓν μοίρας συνέκυρσας*, nisi quod Flor. A. 10. *πήμασιν ἔκυρσας*, omissis quae sequuntur, quae desunt etiam in Havn. Nihil attinet, coniecturas commemorare, quibus modo *κύρσας*, modo *συνέκυρσας* tentatum est, quia nulla tollit vitium, quod in vulgata scriptura est: in qua aut bis idem dicitur, aut aliquid inepti, si, de quo Lentingius cogitavit, *κακοῖς πήμασι κύρσας* de aliis quam de praesente malo intelligendum est malis, quae in vita pertulerit Peleus. Itaque caeteris rectius indicavit Koernerus, qui *πήμασι κύρσας* eiici voluit. Violentior tamen haec medendi ratio est, resecta parte sinceri. Solo enim in *κύρσας* sedes est vitii, quo vocabulo aliquis versum explevit, quum excidisset id, quod reposui, *τοῖς τοῦδ'*. Formulae *εἰς ἕν*, quam amavit Euripides, exempla indicavi ad Helenae v. 1554.

1142. Ald. rell. *ἰώ μοι ἐγώ.* Guelf. Taur. *ἰώ μοί μοι ἐγώ.* Lasc. et caeteri codd. *ὤ μοι ἐγώ.*

1143. Ald. rell. *χερί.* Par. E. Flor. 2. Vict. Lasc. *χεροῖν.* Deinde Ald. rell. *δώμασ' ἐμοῖς.* Par. A. *δώμασί τ' ἐμοῖς.* Par. E. Flor. 2. Taur. Guelf. Vict. Lasc. *δώμασιν ἁμοῖς.* Flor. A. Par. D. Havn. *δώμασι θ' ἁμοῖς*, quod correxit Brunckius.

1145. Ald. rell. *ὦ πόλι.* Lasc. et codd. *ὦ πόλις.* Omnes

οὐκέτι μοι γένος, οὐκέτι μοι τέκνα
λείπετ' ἐν οἴκοις.
ὦ σχέτλιος παθέων ἄρ' ἐγώ, φίλον
εἰς τίνα βάλλων τέρψομαι αὐγάς;
ὦ φίλιον στόμα καὶ γένυ καὶ χέρες,
εἴθε σ' ὑπ' Ἰλίῳ ἤναρε δαίμων
Σιμοεντίδα παρ' ἀκτάν.

ΧΟΡΟΣ.

οὕτως γ' ἂν ὡς ἐκ τῶνδ' ἐτιμᾶτ' ἄν, γέρον,
θανών, τὸ σὸν δ' ἦν ὧδ' ἂν εὐτυχέστερον.

Θεσσαλία praeter Flor. A. in quo est *Θεσσαλίας*, quod recepi. Nam etsi origine adiectivum est *Θεσσαλία*, tamen ita in substantivum vertit, ut exuisse adiectivi naturam videatur. Caeterum Ald. et Lasc. haec verba *ὦ πόλι Θεσσαλία διολώλαμεν* recte in unum versum coniuncta habent.

1146. Ald. Lasc. pentametrum dactylicum habent: *ᾠχόμεθ', οὐκέτι μοι γένος, οὐκέτι μοι τέκνα.* Flor. A. Taur. Guelf. omittunt *μοι τέκνα*, quos sequutus est Lentingius. Havn. *οὐκέτι τέκνα.* Concinnitas orationis monet ut *ᾠχόμεθ'* eiiciatur, quod vel supplementum est metrici, qui quum *ὦ πόλι*, ut Matthiae aliique, versui 1143. adderet, pedem deesse sequenti videret, vel interpretatio.

1147. Flor. A. *λείπεται οἴκοισι.* Flor. 2. Par. D. *λείπεται οἴκοις.*

1148. Par. A. Havn. *ὦ σχέτλιος παθέων ἐγώ.* Lasc. Ald. et reliqui libri *ὦ σχέτλια παθὼν ἐγώ.* Deinde Ald. rell. *εἰς τίνα δὴ φίλον αὐγὰς βάλλων τέρψομαι.* Lasc. et codd. *φίλων*, nisi quod o in Par. A. supra scriptum. Tum Lasc. et codd. *βαλών.* Metrum quidem in his habemus dactylicum, sed pedibus alio ordine positis, quam qui in antistropha est. Id non credam ab Euripide sic esse institutum, sed factum a metricis, quum *ἄρ'* ante *ἐγὼ* excidisset. Euripides sic scripserit necesse est: *ὦ σχέτλιος παθέων ἄρ' ἐγώ, φίλον εἰς τίνα βάλλων τέρψομαι αὐγάς;*

1153. Ald. rell. *οὗτος μὲν οὖν ἐκ τῶνδ' ἐτιμᾶτ' ἄν, γέρον.* Lasc. Flor. A. 10. Havn. Par. D. *οὗτός τ' ἂν ὡς ἐκ τῶνδ'.* Item Par. E. nisi quod *ἐν* pro *ἐκ* habet, et Par. A. qui *οὕτως.* Atque Taur. Guelf. *οὕτως τ' ἂν καὶ ἐκ τῶνδ'.* Scribendum erat *οὕτως γ' ἂν ὡς ἐκ τῶνδ'.* Non bene Porsonus praef. Hecub. p. 32. *οὗτός γ'.*

1154. Libri *τὸ σὸν δ'.* Non recte L. Dindorfius cum eoque Pflugkius *τὸ σόν τ'* et in praecedente versu *οὗτός τ'.*

ΠΗΛΕΥΣ.

ἀντιστροφή.

ὦ γάμος, ὦ γάμος, ὃς τάδε δώματα
καὶ πόλιν ὤλεσας, ὤλεσας, ἀμάν,
αἰαῖ, αἰαῖ, ὦ παῖ,
μήποτε σῶν λεχέων τὸ δυςώνυμον
ὤφελ' ἐμοὶ γέρας εἰς τέκνα καὶ δόμον
ἀμφιβαλέσθαι
Ἑρμιόνας ἀΐδαν ἐπὶ σοὶ, τέκνον,

1155. Ald. rell. *ὦ γάμος, ὦ γάμος, ὃς τάδε δώματα καὶ πόλιν ἀμὰν ὤλεσας.* Lasc. et plerique Mss. *ἐμάν.* Pro *ὃς* autem Par. D. Havn. *ὡς.* Lacunae signa ante *ὦ γάμος* Matthiae aliique posuerunt. Nihil deest, sed strophicorum metrorum iudicio *ὤλεσας* geminatum ante *ἀμὰν* erat collocandum.

1157. Ald. quater *αἶ.* Lasc. et codd. *αἶ αἶ ἒ ἒ.*

1158. Libri: *μήποτε σῶν λεχέων τὸ δυςώνυμον ὤφελ' ἐμὸν γένος εἰς τέκνα καὶ δόμον ἀμφιβαλέσθαι Ἑρμιόνας Ἀΐδαν ἐπὶ σοὶ, τέκνον*, nisi quod Flor. A. 10. Taur. Guelf. Havn. *ὤφειλ'*. Horum in explicatione verborum non mirandum est quod et scholiastae valde trepidarunt nec recentiores interpretes se expedire potuerunt. *Ἐμοὶ* Beckii coniectura est. Unde Bothius *ὤφελέ μοι* scripsit, sic verba construi volens, *μήποτε γένος σῶν λεχέων, Ἑρμιόνας, τὸ δυςώνυμον εἰς τέκνα καὶ δόμον, ἀμφιβαλέσθαι ὤφελεν ἀΐδαν ἐπὶ σοί*, id ut sit, *genus tuae coniugis, Hermiones, infaustum liberis et tota domo, propter Oresten et Electram matricidas, Pelopis perfidiam, Atrei crudelitatem, Agamemnonis et Menelai bellum durissimum adversus Troiam.* Hoc quidem fieri non potest, non solum propter nimis durum hyperbaton, quamvis etiam ab scholiasta admissum, quo *σῶν λεχέων* per *Ἑρμιόνας* explicetur, verum etiam quod, si Atridas maximeque Oresten in mente habet Peleus, cum hic inepte *δυςώνυμον εἰς τέκνα καὶ δόμον* vocaret. Vitii potissima sedes aperte latet in *γένος*, quod nec de Menelao nec de Neoptolemo dici potuisse apertum est. Id scribendum est *σῶν λεχέων τὸ δυςώνυμον ἐμοὶ γέρας εἰς τέκνα καὶ δόμον.* Ea est mali ominis nomen habens Andromacha, quae Neoptolemo *γέρας ἐξαίρετον*, ut v. **14.** dictum est, obtigerat. Itaque hoc dicit Peleus: *utinam ne male ominatum mihi in liberos et domum meam tori tui praemium necem ab Hermiona destinatam in te transtulisset, sed prius fulmine percussum interisset.*

ἀλλὰ κεραυνῷ πρόσθεν ὀλέσθαι,
μηδ' ἐπὶ τοξοσύνᾳ φονίῳ πατρὸς
αἷμα τὸ διογενές ποτε Φοῖβον
βροτὸς εἰς θεὸν ἀνάψαι.

ΧΟΡΟΣ.

στροφὴ α'.

ὀτοτοῖ ὀτοτοῖ.
θανόντα δεσπόταν γόοις
νόμῳ τῷ νερτέρων κατάρξω.

ΠΗΛΕΥΣ.

ἀντιστροφὴ α'.

ὀτοτοῖ ὀτοτοῖ.
διάδοχα δ', ὦ τάλας ἐγώ,
γέρων καὶ δυστυχὴς δακρύω.

1164. Ald. Herv. **1.** Brub. Lasc. codices *Φοίβου*. Ex Herv. **2.** receptum deinde *Φοῖβον*, recte. Pugnaret enim ipse secum, si tribueret interfectionem Achillis Apollini, ad quem eam negat referendam fuisse.

1166. Initium hic est systematis antistrophici, cuius haec forma est:

Χ.	*Π.*	*Χ.Π.*	*Χ.Π.*	*Χ.*	*Π.*	*Χ.Π.*	*Χ.Π.*
α.	*α.*	*β.*	*γ.*	*δ.*	*δ.*	*β.*	*γ.*

Apparet respondere inter se strophas *α. α. δ. δ.* quarum singulae ab una persona canuntur, ita ut stropham chorus, antistropham Peleus habeat; diversae ab his sunt *β. γ. β. γ.* in quarum singulis et chori et Pelei verba continentur.

1168. Vulgo *νόμῳ τῶν νερτέρων κατάρξομαι.* Pro *τῶν* Par. A. D. praebuerunt *τῷ.* Quod Elmsleius in Museo crit. Cantabr. fasc. **IV.** p. **479.** reponendum monuit, *κατάρξω*, confirmarunt Flor. **10.** Havn.

1170. Vulgo *διάδοχα τάλας ἐγώ.* Genuina scriptura ex Par. A. D. recepta.

1171. Par. E. Lasc. *δακρύων.*

ΧΟΡΟΣ.

στροφὴ β'.

θεοῦ γὰρ αἶσα, θεὸς ἔκρανε συμφοράν.

ΠΗΛΕΥΣ.

ὦ φίλος, ἔλειπες ἐν δόμῳ μ' ἔρημον,
ἰώ μοί μοι,
γέροντ' ἄπαιδα νοσφίσας.

ΧΟΡΟΣ.

στροφὴ γ'.

θανεῖν, θανεῖν σε, πρέσβυ, χρῆν πάρος τέκνων.

ΠΗΛΕΥΣ.

οὐ σπαράξομαι κόμαν,
οὐκ ἐπιθήσομαι δ' ἐμῷ

1172. Par. E. Ald. rell. *συμφοράς*. Par. A. Flor. A. 2. 10. Guelf. Havn. Lasc. *συμφοράν*, quod in Taur. supra scriptum.

1173. Ald. rell. *ὦ φίλος, δόμον ἔλειπες ἔρημον, ἰώ μοί μοι, ταλαίπωρον ἐμὲ γέροντ' ἄπαιδα νοσφίσας.* Lasc. et aliquot codd. *ἰὼ φίλος.* Par. A. E. Havn. Lasc. *ἔλιπες.* Par. D. omittit *δόμον*. Vict. habet *δόμων*. Quum non uno modo restitui iambicus trimeter catalecticus possit, praeferendam duxi eam rationem, qua singuli pedes antistrophico versui responderent, *ὦ φίλος, ἔλειπες ἐν δόμῳ μ' ἔρημον.* Illa autem, *ταλαίπωρον ἐμέ*, quae iam Matthiae uncis inclusit, ut ab interpretibus profecta eieci.

1174. Lasc. Flor. 2. Havn. Vict. *ὤ μοι μοι.* Omittunt has voculas Flor. A. 10.

1176. Ex Par. A. primus Musgravius dedit *θανεῖν, θανεῖν σε, πρέσβυ, χρῆν πάρος τέκνων.* Nam quum, ut in Par. E. Flor. 2. Havn. Vict. Lasc. omissum esset unum *θανεῖν*, alii metrici aliter versum expleverunt, et quidem in Flor. A. 10. *θανεῖν σὲ πρέσβυ χρῆν πάρος Πηλεῦ τέκνων*, in eo autem libro, quem Aldus expressit, *θανεῖν σὲ πρέσβυ χρῆν πάρος τῶν σῶν τέκνων.*

1178. Libri *οὐκ ἐπιθήσομαι ἐμῷ κάρᾳ.* Insertum nuper *δ'* ex mea emendatione in Elem. d. metr. p. 536. Scholiastes apud

κάρᾳ κτύπημα χειρὸς ὀλοόν; ὦ πόλις,
διπλῶν τέκνων μ' ἐστέρησε Φοῖβος.

ΧΟΡΟΣ.

στροφὴ δ'.

ὦ κακὰ παθὼν ἰδών τε δυστυχὴς γέρον,
τίν' αἰῶν' εἰς τὸ λοιπὸν ἕξεις;

ΠΗΛΕΥΣ.

ἀντιστροφὴ δ'.

ἄτεκνος, ἔρημος, οὐκ ἔχων πέρας κακῶν
διαντλήσω πόνους ἐς ᾅδαν.

ΧΟΡΟΣ.

ἀντιστροφὴ β'.

μάτην δέ σ' ἐν γάμοισιν ὤλβισαν θεοί.

ΠΗΛΕΥΣ.

ἀμπτάμενα φροῦδα τἀμὰ πάντα κεῖται,

Lentingium sine iota scribendum praecipit *κάρα*. Novum quid et prorsus mirabile in eo, qui grammaticam edidit, exhibuit Matthiae, *οὐ 'πιθήσομαι.*

1179. Vulgo *χερὸς*. Lasc. *χροὸς*.

1180. Par. E. Flor. **2.** Vict. Lasc. *ἐστέρησ' ὁ Φοῖβος*. Caeteri libri sine articulo.

1181. Havn. *γέρων*.

1182. Lasc. et codd. *τίν' αἰῶν' εἰς τὸ λοιπὸν ἕξεις*; Ald. rell. *τίν' αἰῶνά γ' εἰς*.

1183. Par. B. Flor. A. **10.** *κακῶν πέρας*.

1184. Taur. Guelf. Ald. rell. *διαντλήσομαι*. Lasc. et caeteri codd. *διαντλήσω*.

1185. Lasc. Par. A. B. Flor. A. **10.** Havn. *γάμοις*.

1186. Ald. rell. *ἀμπτάμενα πάντα φροῦδα κεῖται*. Par. A. B. E. Flor. **2. 10.** Havn. Vict. Lasc. *φροῦδα πάντα*. Deest unus

ἰώ μοί μοι,
κόμπων μεταρσίων πρόσω.

ΧΟΡΟΣ.

ἀντιστροφὴ γ'.

μόνος μόνοισιν ἐν δόμοις ἀναστρέφει.

ΠΗΛΕΥΣ.

οὐκέτ' ἐστί μοι πόλις·
σκῆπτρα τάδ' ἐῤῥέτω 'πὶ γᾶν,
σύ τ', ὦ κατ' ἄντρα μύχια Νηρέως κόρη,
πανώλεθρον γᾷ πίτνοντά μ' ὄψει.

---

pes versui, quem restitui inserto *τάμά*, quod iisdem pene quibus *πάντα* litteris scriptum neglexerat scriba.

1187. Non est in libris *ἰώ μοί μοί*, quod propter strophica, quoniam utroque loco aptissimum est, posui. In stropha quod omissae hae voculae sunt in Flor. A. **10**. videri possunt a metricis esse deletae.

1188. Libri *κόμπῳ μεταρσίῳ πρόσω.* Reiskii emendationem *κόμπων μεταρσίων πρόσω* neminem non probavisse dicerem, nisi unus tamen exstitisset Lentingius, qui mirabili suo invento *κοντῷ μεταρσίῳ πρόσω*, quod aerium remum significaret, Euripidem ornatum ivisset.

1189. Havn. *ἀναστρέφων.*

1190. Ald. rell. *οὐκέτι μοι πόλις, πόλις.* Sic etiam Taur. in quo supra scriptum *γρ. οὔτε μοι.* Idque habent Par. E. Flor **2**. Havn. Vict. Lasc. Exiguo discrimine Par. B. Flor. A. **10**. **15**. *οὔτ' ἐμοί.* Inepta vero haec importune arguta sententia est. Non dubitandum puto quin Euripides scripserit *οὐκέτ' ἐστί μοι πόλις.*

1191. Libri *σκῆπτρά τ' ἐῤῥέτω τάδ' ἐπὶ γαῖαν.* Ex mea emendatione versum dedit L. Dindorfius.

1192. Libri *κατ' ἄντρα νύχια.* In Par. A. supra scriptum *βύθια.* In Par. B. in margine *γρ. βύθια, τουτέστι βαθέα.* Quis non videat *μύχια* scripsisse Euripidem?

1193. Lasc. Ald. *πανώλεθρόν μ' ὄψεαι πιτνοῦντα πρὸς γᾶν.* Nec variant libri, nisi quod *πιτνῶντα, πιτνόντα, πίτνοντα* praebent, et Flor. A. *ὄψεται.* Unde vero epicum *ὄψεαι?* Nescio quis malus metricus haec confinxerit. Euripidis fuit *πανώλεθρον γᾷ πίτνοντά μ' ὄψει.*

ΧΟΡΟΣ.

ἰὼ ἰώ.
τί κεκίνηται; τίνος αἰσθάνομαι
θείου; κοῦραι, λεύσσετ', ἀθρήσατε·
δαίμων ὅδε τις, λευκὴν αἰθέρα
πορθμευόμενος, τῶν ἱπποβότων
Φθίας πεδίων ἐπιβαίνει.

ΘΕΤΙΣ.

Πηλεῦ, χάριν σῶν τῶν πάρος νυμφευμάτων
ἥκω Θέτις λιποῦσα Νηρέως δόμους.
καὶ πρῶτα μέν σοι τοῖς παρεστῶσιν κακοῖς
μηδέν τι λίαν δυςφορεῖν παρῄνεσα·
κἀγὼ γὰρ, ἣν ἄκλαυστ' ἐχρῆν τίκτειν τέκνα,
ἀπώλεσ' ἐκ σοῦ παῖδα τὸν ταχὺν πόδας

1196. Ald. *λεύσετ'.* Par. A. Guelf. Taur. Havn. *λεύσατ'.* Lasc. *λεύσσετ'.*

1198. Nec Matthiae nec Lentingius adnotarunt, in ed. Lasc. legi *πορευόμενος.*

1200. Libri omnes *χάριν σῶν τῶν πάρος νυμφευμάτων*, quod Matthiae quum *τῶν σῶν* scripsisset, non meminisse se ait cur id fecerit. Poterat vero reperire. Nam quum Thetis propter suum cum Peleo coniugium veniat, nihil nunc ad rem facit, sitne etiamnum coniux Pelei, an olim fuerit: sed quia fuit, nunc autem non est, potuit illud dicere pristinum suum connubium, quod est *χάριν τῶν σῶν πάρος νυμφευμάτων*. Si vero veniret propterea, quod olim uxor fuisset Pelei, nunc autem non esset, tum recte dicet *χάριν σῶν τῶν πάρος νυμφευμάτων*. Quod si tamen sic scripsit Euripides, fecisse id putandus est, ut iustam caesuram haberet versus, nec per dipodias incederet. Id quidem assequi potuit etiam si scripsisset, quod vellem in aliquo libro inventum esset, *χάριν σου τῶν πάρος νυμφευμάτων.*

1202. Ald. rell. *καὶ πρῶτα μέν σοι.* Flor. 2. Vict. Lasc. *καὶ πρῶτα μὲν δή.* Par. E. *καὶ πρῶτα μὲν δή σοι.*

1203. Ald. rell. *μηδέν τι λίαν γε δυςφρονεῖν.* Caeteri libri non habent *γε*, sed Lasc. tenet *δυςφρονεῖν.* Codd. *δυςφορεῖν*, praeter Par. A. qui *συμφορεῖν.*

1204. Flor. 10. 15. Par. B. *ἄκλαυτ'.* In Par. B. versus 1205—1218. desunt.

Ἀχιλλέα τεκοῦσα, πρῶτον Ἑλλάδος.
ὧν δ' οὕνεκ' ἦλθον, σημανῶ, σὺ δ' ἐνδέχου.
τὸν μὲν θανόντα τόνδ' Ἀχιλλέως γόνον
θάψον, πορεύσας Πυθικὴν πρὸς ἐσχάραν,
Δελφοῖς ὄνειδος, ὡς ἀπαγγέλλῃ τάφος
φόνον βίαιον τῆς Ὀρεστείας χερός·
γυναῖκα δ' αἰχμάλωτον, Ἀνδρομάχην λέγω,
Μολοσσίαν γῆν χρὴ κατοικίσαι, γέρον,
Ἑλένῳ συναλλαχθεῖσαν εὐναίοις γάμοις,
καὶ παῖδα τόνδε, τῶν ἀπ' Αἰακοῦ μόνον
λελειμμένον δή· βασιλέα δ' ἐκ τοῦδε χρὴ
ἄλλον δι' ἄλλου διαπερᾶν Μολοσσίας
εὐδαιμονοῦντας· οὐ γὰρ ὧδ' ἀνάστατον
γένος γενέσθαι δεῖ τὸ σὸν κἀμόν, γέρον,
Τροίας τε· καὶ γὰρ θεοῖσι τἀκείνης μέλει,

1209. Par. A. *Πυθικὴν ἐπ' ἐσχάραν.*

1210. Ald. rell. et aliquot codd. *ἀπαγγέλῃ.* Havn. *ἀπαγγελεῖ.* Par. A. Lasc. *ἀπαγγέλλῃ.*

1213. Flor. 2. Par. E. Ald. rell. *χρῆν.* Lasc. et fere caeteri codd. *χρὴ.* Deinde Ald. rell. *κατοικῆσαι*: sed Par. E. Flor. 2. Vict. Lasc. *κατοικίσαι.*

1214. In Par. D. post scholia ad hunc versum legitur: *ἐν τοῖς πολλοῖς τῶν ἀντιγράφων οὐ φαίνεται ὁ ἴαμβος οὗτος.* Nisi haec adnotatio pertinet ad v. 1225.

1215. Lasc. Ald. et plerique codd. *τὸν ἀπ' Αἰακοῦ.* Flor. 2. *τόνδ'.* Flor. A. 10. 15. *τῶν δ'.* Barnesius dedit *τῶν ἀπ' Αἰακοῦ.*

1216. Lasc. Ald. rell. Flor. 2. Par. E. *λελειμμένον δὴ βασιλέα· κἀκ τοῦδε.* Par. A. D. Flor. A. 10. 15. Taur. Havn. *λελειμμένον δή· βασιλέα δ' ἐκ τοῦδε χρή.*

1217. Pflugkius, *διαπερᾶν Μολοσσίαν*, inquit, *per Molossorum fines regnare.* Quanam in civitate Graeciae sic loquuti sunt? Scripsit Euripides *Μολοσσίας*, quod pendet ex *βασιλέα.* Nam *διαπερᾶν*, ut *διάγειν*, est *διαπερᾶν τὸν βίον*, ut Xenophon plene dixit in Oecon. 11, 7.

1220. Libri: *καὶ γὰρ θεοῖσι κἀκείνης μέλει καίπερ πεσούσης.* Lentingius, triplici *καὶ* offensus, et quod Euripides, quum sexies et octogies *καὶ γάρ*, *γὰρ καὶ* autem quater et decies, numquam sequente *καὶ* dixerit, *τἀκείνης* scribendum censuit. Recte

καίπερ πεσούσης Παλλάδος προθυμίᾳ.
σὲ δ', ὡς ἂν εἰδῇς τῆς ἐμῆς εὐνῆς χάριν,
κακῶν ἀπαλλάξασα τῶν βροτησίων,
ἀθάνατον ἄφθιτόν τε ποιήσω θεόν,
θεὰ γεγῶσα καὶ θεοῦ πατρὸς τέκος.
κἄπειτα Νηρέως ἐν δόμοις ἐμοῦ μέτα
τὸ λοιπὸν ἤδη θεὸς συνοικήσεις θεῷ·
ἔνθεν κομίζων ξηρὸν ἐκ πόντου πόδα,
τὸν φίλτατον σοὶ παῖδ' ἐμοί τ' Ἀχιλλέα
ὄψει δόμους ναίοντα νησιωτικοὺς

---

quidem, sed debebat addere, hic etiam sententiae caussa praestare *τἀκείνης*, quia non tam Troiam in ruinis iacentem, quam eos qui oriundi Troia sunt, dii curare dicuntur.

1221. Lasc. Ald. rell. Flor. 2. Guelf. Par. E. *προμηθίᾳ*. Par. A. B. Flor. A. 10. 15. Havn. *προθυμίᾳ*.

1222. In libris hi versus hoc ordine scripti sunt:

σὲ δ', ὡς ἂν εἰδῇς τῆς ἐμῆς εὐνῆς χάριν,
θεὰ γεγῶσα καὶ θεοῦ πατρὸς τέκος,
κακῶν ἀπαλλάξασα τῶν βροτησίων,
ἀθάνατον ἄφθιτόν τε ποιήσω θεόν.

Ad eorum secundum scholiastes: *ἐν τοῖς πολλοῖς τῶν ἀντιγράφων οὐχ εὕρηται ὁ στίχος.* Ac sane non modo non desideratur omissus, sed etiam importunus est, et male interrumpit orationem. Quare non mirabor, si eorum aliquis criticorum, qui nihil prius habent, quam eiicere quidquid vel displicet vel obscurum est, hunc versum ut ab aliquo interpolatore profectum damnabunt. Ego quidem sic iudico: quum veteris scribae errore omissus esset hic versus, caruisse eo libros, qui ex isto codice ducti sunt; ex meliore deinde libro quum in margine additus esset, non esse in eo codice, qui nostrorum fons est librorum, eo quo debebat loco positum. Nam suae sedi redditus, ut quartus sit istorum versuum, iam nec turbat concinnitatem et est aptissimus, ac propter ea quae sequuntur pene necessarius. Habent autem Par. E. Flor. 2. Guelf. Ald. Lasc. *τόκος*. Par. A. Flor. A. 10. 15. Havn. *τέκος*.

1227. Par. A. B. Flor. A. 10. 15. Taur. Guelf. Havn. *συνοικήσεις θεᾷ*. Lasc. Ald. Flor. 2. Par. E. *θεῷ*. Matthiae quique eum sequi consueverunt, receperunt *θεᾷ*. Quin Lentingius non dubitavit scribere: *Ad Hipp. 55. Matthiae: ubi deae nomen, inquit, additur, θεὰ dicitur, non θεός. Hic ipsa dea loquitur.* Quid vero loquitur? *'Εμοῦ μέτα συνοικήσεις ἐμοί?*

Λευκὴν κατ' ἀκτὴν ἐντὸς Εὐξείνου πόρου.
ἀλλ' ἕρπε Δελφῶν εἰς θεόδμητον πόλιν,
νεκρὸν κομίζων τόνδε, καὶ κρύψας χθονί,
ἐλθὼν παλαιᾶς χοιράδος κοῖλον μυχὸν
Σηπιάδος ἵζου· μίμνε δ', ἔςτ' ἂν ἐξ ἁλὸς
λαβοῦσα πεντήκοντα Νηρῄδων χορὸν
ἔλθω κομιστήν σου· τὸ γὰρ πεπρωμένον
δεῖ σ' ἐκκομίζειν· Ζηνὶ γὰρ δοκεῖ τάδε.
παῦσαι δὲ λύπης τῶν τεθνηκότων ὕπερ·
πᾶσιν γὰρ ἀνθρώποισιν ἥδε πρὸς θεῶν
ψῆφος κέκρανται, κατθανεῖν ὀφείλεται.

ΠΗΛΕΥΣ.

ὦ πότνι', ὦ γενναῖα συγκοιμήματα,
Νηρέως γένεθλον, χαῖρε· ταῦτα δ' ἀξίως
σαυτῆς τε ποιεῖς καὶ τέκνων τῶν ἐκ σέθεν.
παύσω δὲ λύπην, σοῦ κελευούσης, θεά,
καὶ τόνδε θάψας εἶμι Πηλίου πτύχας,
οὗπερ σὸν εἷλον χερσὶ κάλλιστον δέμας.
κᾆτ' οὐ γαμεῖν δῆτ' ἔκ τε γενναίων χρεών,
δοῦναί τ' ἐς ἐσθλούς, ὅςτις εὖ βουλεύεται,

1231. Ald. rell. *λευκὴν ἐπ' ἀκτὴν.* Guelf. Taur. *λευκήν τ' ἀκτήν.* Lasc. et caeteri codd. *λευκὴν κατ' ἀκτήν*, praeter Par. A. qui *λευκὴν κατ' αὐτήν.*

1237. Havn. *κομιστήρ.*

1241. Flor. A. 10. 15. Guelf. *κέκραται.* Deinde libri *κατθανεῖν τ' ὀφείλεται*, praeter Par. in quo *τ'* omissum. Eum codicem recte cum Brunckio Matthiae aliique sequuti sunt, nisi forte Euripides elegantius scripsit *κατθανεῖν ὀφειλέταις.*

1242. Hoc versu finitur codex Par. B.

1243. Par. D. *καὶ γὰρ ἀξίως.*

1245. Havn. *παύσω δὲ λύπης.*

1246. Flor. A. *πτύχα.*

1248. Stobaeus LXXII. 3. qui hos quattuor versus habet, *εἰ χρὴ γαμεῖν, χρὴ τἄκ τε γενναίων γαμεῖν.* Sed in ed. Trinc. *εἰ χρὴ γαμεῖν δῆτ' ὄκ τε γενναίων ταμεῖν.*

1249. Par. D. E. Guelf. Stob. Trinc. *δοῦναί τ' ἐσθλούς.*

κακῶν δὲ λέκτρων μὴ 'πιθυμίαν ἔχειν,
μηδ' εἰ ζαπλούτους οἴσεται φερνὰς δόμοις;
οὐ γάρ ποτ' ἂν πράξειαν ἐκ θεῶν κακῶς.

ΧΟΡΟΣ.

πολλαὶ μορφαὶ τῶν δαιμονίων·
πολλὰ δ' ἀέλπτως κραίνουσι θεοί.
καὶ τὰ δοκηθέντ' οὐκ ἐτελέσθη,
τῶν δ' ἀδοκήτων πόρον εὗρε θεός.
τοιόνδ' ἀπέβη τόδε πρᾶγμα.

Flor. A. 10. 15. *δοῦναί τ' ἐπ' ἐσθλούς.* Havn. *δοῦναί τέ γ' ἐσθλούς.* Par. A. Lasc. Ald. rell. *δοῦναί τ' ἐς ἐσθλούς.*

1252. Havn. *καλῶς.* Contra Porsonum, qui in Adv. p. 226. *πράξει' ἂν* scribi volebat, dixit Elmsleius ad Med. 416. not. p.

INDEX GRAECUS.

Numeri paginas indicant.

INDEX LATINUS.

INDEX SCRIPTORUM.